

MİMAR SİNAN

4. En Muh. Büyük Üstad Mesajı Can ARPAÇ
8. Message of the M.W. Grand Master Can ARPAÇ
11. Operatif Masonluğun Doğuşu Hakkında..... Neşet SİRMAN
17. Ritüeller.....Sahir Talât AKEV
32. Yaşamda Masonluğun Farkı Nedir?..... Raşid TEMEL
35. Masonluk ve Matematik..... Abdurrahman ERGİNSOY
43. YaradılışAhmet AKKAN
47. Masonluk Nedir?
Mason Kimdir?Yavuz HAKMAN
56. Mason OlmakAdem GÜLER
59. Masonlukta BaşakTamer AYAN
77. İyilik Enis Nihat ECER
82. Hermes, Hermetik Tekris ve
Günümüz Tekrisi H. Ahmet GİRGİN
91. Localardan Haberler Mimar SİNAN
99. Aramızdan Ayrılanlar Mimar SİNAN

MİMAR SİNAN

Gevşemeyin, endişe etmeyin.

İnancınız sağlamsa, mutlaka başaracaksınız.

Şânı Yüce Kur'an, S.III.139

Kapak Kompozisyonu : ŞİNASİ BARUTÇU
Y E N İ L İ K B A S İ M E V İ
Tel. 243 55 72 - 245 32 48 ☆ İSTANBUL - 1995

MİMAR SİNAN

**Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının
tarihî, çağdaş ve gerçekçi açıdan
araştırma ve yayın organıdır.**

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası adına

İmtiyaz sahibi : Cavit YENİCİOĞLU

Yazı İşlerini fiilen idare eden : Reşad UMUR

DERGİDE ÇIKAN YAZILARIN SORUMLULUĞU YAZARLARINA AİTTİR.

ÜÇ AYDA BİR ÇIKARILIR, ÜYELERE MAHSUSTUR. PARA İLE SATILMAZ

SAYI : 98 Nuruşya Sokağı 25, 80050 - Beyoğlu Tel: 249 24 51 ARALIK 1995

4. En Muh. Büyük Üstad Mesajı Can ARPAÇ
8. Message of the M.W. Grand Master Can ARPAÇ
11. Operatif Masonluğun Doğuşu Hakkında..... Neşet SİRMAN
17. Ritüeller..... Şahir Talât AKEV
32. Yaşamda Masonluğun Farkı Nedir?..... Raşid TEMEL
35. Masonluk ve Matematik..... Abdurrahman ERGİNSOY
43. Yaradılış Ahmet AKKAN
47. Masonluk Nedir?
Mason Kimdir? Yavuz HAKMAN
56. Mason Olmak Adem GÜLER
59. Masonlukta Başak Tamer AYAN
77. İyilik Enis Nihat ECER
82. Hermes, Hermetik Tekris ve
Günümüz Tekrisi H. Ahmet GİRGIN
91. Localardan Haberler Mimar SİNAN
99. Aramızdan Ayırılanlar Mimar SİNAN

EN MUH.. BÜYÜK ÜSTAD MESAJI

Sevgili Kardeşlerim,

1996 yılının eşiğindeyiz. Yirminci yüzyılı geride bırakmamıza dört yıl kaldı. Pek çoğumuzun gönlünde Bindokuzyüzlü yıllar artık bitsin diye bir bekleyiş, İkibinli yıllar artık gelsin diye bir özleyiş var.

Öncelikle tüm sevdiklerimizle beraber sağlık ve mutluluk içersinde geçireceğimiz yeni bir yılı, kardeş sevgimizle süsleyerek tamamlamamızı ve hemen ardından daha barışçıl ve daha aydınlık bir dünyada yeni bir yüzyılı karşılama-mızı diliyorum.

Türk masonluğu açısından 1996, Büyük Kurul'da nöbet değişimi ve yeni bir Büyük Üstadın seçim yılı.

Diğer bir deyişle 1996 sizlerin hür iradenizle, oyları-nızla, masonik ahlâk, gelenek ve tüzüklerimiz uyarınca seçeceğiniz kardeşlerimize; sizler adına Türk masonluğunu yönetme yetkisini vereceğiniz bir görev devrine tanık olacak.

Aslında yapılacak görevin hiç kimseye, hiçbir çıkar sağlamamasına karşılık; çok büyük bir sorumluluk yüklemesi ve özveri istemesine rağmen, çok sayıda kardeşimizin bu seçimleri, masonluğa daha iyi hizmet etmek heyecanıyla ele alışları da hem 1996'ya ayrı bir renk veriyor, hem beni mutlu ediyor, hem düşündürüyor.

Mutlu oluyorum çünkü, masonluk yolunda daha fazla hizmet etmeye gönüllü olan kardeşlerimizin çokluğu; Türk Masonluğunun daha hızlı büyümesi, insanımıza tuttuğu ışığın ve uzattığı elin daha çok güçlenmesi bakımından umut ve gurur verici. Düşünceliyim çünkü, bizim dışındaki dünyada daima çekişmelere, kavgalara, küllere, yakışıksız pazarlıklara hattâ iftiralara yol açan seçim atmosferi; bazı ham taşlarımızın gözümüzden kaçan çatlaklıklarından içlerine sızabiliyor.

Ve bunların sayıları çok az da olsa, masonik dünyamızı politik arenaya çevirmeye yönelik davranışlarını büyük bir üzüntü ve endişeyle izliyoruz.

Bazı kardeşlerimizin "Seçim olan yerde kulis vardır" görüşünün de, bizim dışımızdaki dünyada kalması gerektiğine inanıyorum.

Öte yandan, zaten masonluk yolunda yürümenin çok büyük bir sorumluluk, masonik ışığı yaymanın hepimiz için kaçınılmaz bir görev olmasına karşın; bu bitimsiz göreve ilâveten sağlığı, zamanı, masonik bilgisi, deneyimi ve olanakları daha fazla yük taşımaya müsait olan ve bunu isteyen kardeşlerimizi tanımak veya tanıtmak için ne yapılması gerektiğini de düşünüyorum.

Bence bu nitelikte olan kardeşlerimiz bir seçim konusu olduğunda, seçimden kısa bir süre önce, kardeşlerimiz topluca bir aradayken veya ikili üçlü sohbetlerde yüklenmek istedikleri görevi açıkca ve içtenlikle dile getirebilmeliler. Bu bir kulis değil, masonca bir davranıştır.

Bir veya birçok kardeşlerimiz de bir kardeşlerinin masonik bir göreve gelmesini uygun görebilirler ve bütün kardeşlerimizi çok yakından tanıyamadığımız için düşüncelerini aynı şekilde, açıkca dile getirerek adaylarını tanıtmaya çalışabilirler. Bu da kulis değil, masonluğun yararına olabileceğini düşündüğüm bir davranıştır. Başlangıçta bu davranışınıza kulis diyen, size hiç düşünmeden kulisci sıfatını yakıştırmaya çalışan kardeşleriniz de olabilir. Ama siz açık sözlülüğünüzden vazgeçmez ve doğruluktan sapmazsanız, bir süre sonra pek çok kardeşinizin "Seni bize yanlış tanıtmışlar" diyerek sizi kucakladıklarını ve önemli görevlere getirdiklerini de görebilirsiniz.

Yeri gelmişken her iki görüşümü de uygulamış bir kardeşiniz olduğumu belirtmek isterim. Şimdi üzücü olmakla birlikte madalyonun tersini de çevirmek zorundayım.

Kardeşlerim, seçimler öncesi en çirkin ve en antimasonik olan davranışlar; Adaylar hakkında kullaktan kulağa fısıldanarak, "O'nu seçme çünkü..." diye başlayan asılsız hikâyeler, "O şöyledir... böyledir..." şeklinde asılsız karalamalar ve "O seçilirse şunu yapar..." senaryoları ile kardeşlerimizin akıllarını bulandırarak, özgürce oy kullanılmasını kısıtlamaya çalışmaktadır. Kulis toplantıları yapmak, özel listeler dağıtmak, baskıya dönüşen telefon zincirleri kurmak, seçim kazanılırsa verilecek ödünler ve bölgecilik zihniyeti de asla masonlukla bağdaşamaz. Hele bütün bu antimasonik çabalara rağmen, kardeşlerimizin sağ duyusunu alt edemeyince, yeni seçilen kardeşlerimize cephe alıp her yapıları yıkmaya veya karalamaya çalışmanın ne masonlukta, ne insanlıkta yeri yoktur.

Ancak rahatlıkla ve iftiharla söyleyebilirim ki, kardeşlerimizin çok büyük bir çoğunluğu hırsından uzak, akılcı, sağduyu sahibi kişilerdir. Aramızdan beş-on kişinin bile çeşitli kulislere karıştıklarını veya özgürce oy kullanılmasına

gölge düşürebilecek girişimlere baş vurduklarını görürlerse; bu tür girişimlere en güzel cevabı oylarıyla vereceklerdir.

Keza kardeşlerimizin arasında ne olursa olsun bir göreve seçilmeyi tutku haline getirenler varsa veya masonluğu siyaset meydanına çevirmeye kalkışanlara rastlanırsa; onlara sadece bir bayrak değişimi olan masonik seçimlerde, masonik hareket etmeyenlerin oy alamayacaklarını da göstereceklerdir.

Böylece 1996 yılı, insanları her yerde birbirine katan seçim olayının bile, erdemli kardeşlerle dolu Türk Masonluğunun birlikteliğini bozamaya çağına tanık olacaktır.

Buna bütün kalbimle inanıyor ve Türk Masonluğunun nice yeni yıllar boyunca bütün insanlara ışık tutmasını diliyorum.

Kardeş sevgilerimle.

Can ARPAÇ
Büyük Üstad

MESSAGE OF THE M.W. GRAND MASTER

Dear Brethren,

We are at the threshold of 1996. Four more years are left to leave the twentieth century behind us. Most of us are getting impatient for 1900s to come to an end and the years of 2000s to start.

Before anything else I wish we, together with our loved ones, spend a new year with health and happiness, adorned with our brotherly love and soon after start a new century in a more bright and peaceful world.

For Turkish Masonry 1996 is a year of electing a new Grand Master and change of duty at the Grand Committee.

In other words, 1996 will be a year to witness you electing with your own free will and votes and in accordance with our Masonic tenets and regulations, those brethren on whom you will bestow the authority to rule the Turkish Freemasonry.

Although the duties to be taken over will not render anybody any benefits, they bestow great responsibilities and require great sacrifices; and in spite of all these, many brethren approaching the elections with the excitement of serving masonry better, add a different colour to 1996. This makes me happy and this makes me think.

I am happy because the great number of brethren volunteering to serve more on the road of masonry, the rapid growth of Turkish Masonry, its light enlightening our people and its extended hand make us full of hope and pride. It makes me

think because the election atmosphere in the outer world which causes rivalry, anger, lobbying, immoral bargainings and even smearing one another can penetrate through the cracks of some of our rough ashlar. Even if the number of these are small, we see with regret that their attitudes turn our masonic world into a political arena.

I also believe that some brethren's ideas that "wherever there are elections, there are lobbying" must stay in the outside world.

On the other hand, while walking along the road of masonry puts us under great responsibilities and distribution of the masonic light is an unescapable duty for us all, I contemplate on the subject of what must be done to know and make known the brethren whose health, time, masonic knowledge, experience and possibilities enable them to bear further burdens and want to engage themselves in this respect.

In my opinion, brethren amassing the above qualifications must sincerely and openly declare what duties they want to take upon themselves prior to elections, when they meet in large or small numbers. This is not lobbying but a masonic attitude.

Some of our brethren may think that one brother is suitable for a masonic office and, since we cannot know every brother closely and well enough, must express their thoughts openly and introduce their candidates. This again is not lobbying but an attitude which I think is useful for masonry. In the beginning there may be some brethren calling you "lobbyist" and your behaviour "lobbying". But if you continue your frankness and do not deviate from honesty, you may sometime later see that many of your brethren embracing you and bringing you to important offices, saying "We were wrong about you!"

While we are at it, I want to make clear that I am a brother of yours who practiced these two views

of mine. Now, although rather unpleasant, I want to reverse the medallion.

Brethren, the ugliest and antimasonic attitudes prior to elections are untrue stories and scenarios as "Don't elect him because..." whispered, untrue smearings like "If he is elected he will...", thus beclauding the minds of brethren and trying to hinder their free votes. Arranging lobby meetings, distributing private lists, making telephone chains as a way of pressure, reciprocations in various ways after being elected to the desired office and entertaining the idea of regionalism are totally incompatible with Masonry. Especially when, in spite of all these antimasonic efforts, they cannot overcome the common sense of our brethren, opposing the newly elected brethren in every respect and trying to destroy all that is done has a place neither in Masonry nor in humanity.

However, I must confess with pride and clean conscience that majority of our brethren are not overly abitious, are of common sense and wise. If they see that few people among us have been lobbying or attempting to prevent the free votings of others, they will give a best reply to these by their own votes.

If there are those among us for whom being elected to an office is so great of an ambition or those who try to turn masonry into an arena of politics, they will also show them that an election is a change of duty and that they will not get many votes during masonic elections if they act unbefitting Masonry.

Thus 1996 will witness that even elections, which make people enemies everywhere, will not be able to upset the unity of Turkish Masonry which is full of virtuous brethren.

I believe in this with all my heart and wish that Turkish Masonry continues to enlighten the whole humanity for many New Years to come.

Fraternally

Can ARPAÇ
Grand Master

OPERATİF MASONLUĞUN DOĞUŞU HAKKINDA

Neşet SİRMAN

Bu ara bazı Localar'da "Mitos'tan Bilime" konulu çalışmalar yapıldığını biliyorum. Operatif Masonluk tam olarak Mitos'tan kaynaklanmamakla beraber yine de bazı menkibelere, legende'lara dayanmaktadır. Her ne kadar bunlar Mısır Hermes mâbetleri, Yunan mitolojisi ve diğer kaynaklarda bulunabilirse de, ben bu kadar yayılmak istemediğim için yalnızca kutsal kitapla ilgili olanlarından faydalanacağım. Operatif masonluğun menşeinde

olduğu gibi tarihi gelişmesinde de tarihi vak'aların yanında yine bazı tevatürler mevcuttur.

Bugünkü spekülatif masonluk Rönesans, aydınlanma çağı ve 19. cu asır felsefi düşünceleriyle Mitos'tan, Legende'lardan, tevatürden kurtularak bilime yönelmişse de şimdi biz bazı usullerini sembollerini ve prensiplerini aldığı, kaynağını teşkil eden operatif masonluğun doğuşu ve gelişmesi hakkında birkaç söz söyleyelim:

Operatif masonluğun menşei de spekülâtif masonluğun menşei gibi Hıristiyanidir. Spekülâtif masonluk, Hıristiyanı olmayan, dini olmayan akımların tesiri ile bu görüşleri yapısına ithal etmişse de ilk doğuşu, kaynağı yine Hıristiyanidir.

Hıristiyan dendiği zaman illâki Hazreti İsa ve sonrası akla gelmemelidir. İncil denilen yeni akit (nouveau testament)'ten önce Hıristiyanlık eski akit (ancien testament)'e, mukaddes kitaba dayanır. Oradaki menkibeler, efsaneler masonluğun sembol ve alegorilerinin temelini teşkil ederler. El'an bugün çalışma rehberlerimizde, tenue blanche rituellelerimizde bu efsanelerden söz edilmektedir. Hazreti Süleyman menkibeleri yalnız yahudilere ait değildir. Hazreti Süleyman'ın Allah adına yaptırdığı mâbed yalnız yahudilerin değil Hıristiyanların da mâbedi olarak bilinmelidir. Masonluk bazı sembollerini Süleyman mâbedinden aldığı zaman bence musevilik düşünülmemiştir. Hıristiyanlığın temellerinden oldukları için alınmıştır. Masonluğu museviliğe dayandırmak isteyenler ne kadar yanırlar. Bilindiği gibi akdi atik, kutsal kitap tek Allah'a inanmış üç büyük dinin iman kaynağıdır. Halin böyle olmasına rağmen Hıristiyanlık bağnazlaşınca kutsal mâbedin bulunduğu kutsal toprakların

yalnızca Hıristiyanların hakkı olduğu, yalnızca onların sorumluluğu altında bulunması gerektiği zehabına kapılmışlardır. O yerlerin ne musevilerin ne de müslümanların denetimi altında bulunmasını ya da bulunabilmesini kabullenememişlerdir. Mukaddes toprakları inanmayanların elinden muhakkak surette kurtarmak için Papa Urbain II'nin teşviki ile haçlı seferlerini başlatmışlardır. İlk giden avântüriye, çapulcu, serseri arasında birçok şövalye ve zengin kişiler de vardı. Bu haçlı ordusu yola çıktıktan 3 sene sonra ve 500.000 ölü verip 1099 yılında Kudüs'ü ele geçirdi. Bu 500.000 ölü bana mübalâğalı görünüyorsa da kaynaklar böyle diyor.

1118 yılında, yani fetihten 19 yıl sonra Allah'tan korkan, dindar ve sofu 9 Fransız şövalye Kudüs'e çıkageldiler. Kudüs Kralı II. Baudouin'in huzuruna çıkarak hac için Kudüs'e gelenleri himaye, emniyetlerini sağlama, çapulculardan, katillerden korumak arzusunda olduklarını beyan ettiler.

Bu teklifi kabul eden Kral, sarayının bir yanında yıkılmış Süleyman mâbedinde onlara bir yer tahsis etti. Bu yer, Mescidi Aksaya da çok yakındı. İşgal ettikleri yerin eski Süleyman abedinin bulunduğu yer olması hasebi ile onlara mâbed şövalyeleri, temp-

liers'ler denildi. Bilâhare bir tari-
kat olarak örgütlenecek olan
templiers'lerin büyük üstadı Jac-
ques de Molay'ın 1314 yılında
Fransa Kralı Philippe Le Bel'in
emri ile yakılması ile bu hareket
son buldu. Fakat templiers'lerin
insanlık tarihine büyük tesirle-
ri olmuştur. Masonluk tarihi-
nin ve umdelerinin teessüsüne
âmil olmuşlardır. Hür fikir ve
hakikat uğruna feda olmuş olan
Jacques de Molay üstadı saygı ile
anarız.

Templiers'ler örgütlendiği za-
man kuruluş nedenlerini ileri
sürdükleri hâdiseler vardı. Ku-
düs'te dürüst hıristiyanları koru-
mak gerekiyordu. Fakat aynı gaye
için orada daha önce kurulmuş
başka bir örgüt daha mevcuttu.
"Ordre Hospitalier de Saint Jean
de Jerusalem" ismindeki bu tari-
kat varken neden bu 9 şövalyeye
ayrı bir izin verildi? Hattâ ve
hattâ bu 9 şövalye din adamı dahi
değildiler. Haçlı ordusuna da
mensup değildiler. Haçlı değildi-
ler. Haç için gelmiş ziyaretçi dahi
değildiler. Tamamen müstakil
kişilerdi. Normal olarak Kralı'nın
9 şövalyenin müracaatını red
edip, onları daha önce aynı gaye
için teessüs etmiş Hospitali-
ers'lere göndermesi gerekmezmi
idi? Aksine Kral onlara çok ya-
kınlık gösterdi. Niçin Kral onlara
Süleyman mâbedindeki yeri tah-
sis etti? Bu 9 şövalye 9 sene müd-
detle kimse ile temas etmediler.

Kimseyi görmediler. Yalnız 1225
yılına doğru Fransa'dan başka
bir yeni şövalye gelip onlara ka-
tıldı. Bu on şövalye yolları koru-
mak için Kudüs'te bulunmuyor-
lardı. Herhalde gizli bir görevleri
vardı. Görev yerleri, oradan hiç
çıkmadıklarına göre, mâbedin
içinde olsa gerekli. Esas görevle-
rini saklamaya çalışıyorlardı.
Bugünün ölçülerine göre tıpkı bir
komando ekibi gibi gizli çalışıyor-
lardı.

Bunları Fransa'dan kim gön-
dermişti; niçin göndermişti? Ki-
min gönderdiğinden ziyade ni-
çin gönderildikleri daha mü-
him. Mâbet içindeki bu gizli
aktiviteleri, saklı birşeyi ara-
mak ve bulmak içindi. Aradık-
ları şeyi pekâla biliyorlardı.
Bu, Hazreti Süleyman'ın
mâbedi içinde Sancta Sanc-
torum = Kudüs ül Akdas deni-
len en mukaddes yerde bulu-
nan Allah tarafından Horeb
dağında Musa'ya vahy edilmiş
bulunan kanunları ihtiva eden
"tabutu sekine" "L'arche d'Alli-
ance"tan başka birşey olamaz-
dı. Mâbed Buhtunnasır (NA-
BULADONAZOR) tarafından
yıkıldıktan sonra bu mukad-
des sandık ne oldu? İçten ve
dıştan altın plâklarla örtülü reçi-
neli tahtadan yapılmış bu sandı-
ğın üstünde altından yapılmış
melekler vardı. Fakat asıl mü-
him olan şey Allah'ın Logosunu,
vahy edilmiş kanun levhalarını

ihtiva etmesidir. Kâinatın denklemler çizgileri bu sandık içindedir. Ona aşına olmakla dünyaları birleştiren bütün bilgiye sahip olunur.

O zamanlar böyle bir itikat vardı. Belki bugün de bazı yerlerde, bazılarında şu ya da bu şekilde yerleşmiş aynı itikat var. Ayrıca sandukanın fiziki yapısını, enerji saçması bakımından ilmen izaha yeltenenler var. Ben burada Eduard Schure'nin "Büyük İniseyeler" adlı kitabında çok beğendiğim bir fikri tekrar etmek istiyorum. "İlmin dinsel, dinin de bilimsel olması gerekir".

Şimdi bir soru sorma sırası geldi: Acaba Haçlı'lar devrinde tabutu sekine, halâ, yıkılmış Süleyman mâbedinin derinliklerinde mi bulunuyordu? Acaba templiers'ler tabutu sekineyi buldular mı? Onların başlangıçtaki misyonları gibi elde ettikleri netice de gizli kalmıştır. Başarı, başarısızlık bilinmiyor, ancak tahmin ediliyor. Elde bazı karineler var. Bir legende'a göre templiers'ler onu bulmuşlardı. Kudretleri de zaten burdan geliyordu. Citeaux tarikatının piri olan Saint Bernard, görevleri tamamlanmış bulunan 9 şövalyeyi 1128 yılında Fransa'ya çağırmıştır. Bütün bunlar hiçbir delile dayanmamaktadır. Fakat ortada en büyük bir delil var: Gotik Katedraller. 1128'den itibaren 150 sene zarfında gotik

mucizesi yaşandı. Zaten templiers'lerin gelişmesi, yeşermesi ile gotik mimarinin yeşermesi eş zamanlıdır. Oysa Roman mimari, gotikten çok evvel başlamış tedrici bir tarzda yavaş yavaş doruğa yükselmiştir. Gotik ise tam ve mükemmel olarak bir çırpıda ortaya çıkmış, doruğa oturmuştur. Roman mimari tarzı bitmiş sonra gotik çıkmıştır, denemez. Aynı zamanda iki tarzda da inşaatlar yapılmıştır. Gotik Katedraller hem çok sayıda hem de büyük paralarla yapılmıştır. Bütün bunlar izlenirse bu sırrı herhalde birileri vermiş olabilir şeklinde düşünebiliriz.

Kilise inşaatçıları CONFRERIES (kardeşlik şeklinde) olarak toplanmışlardı. Compagnonages ismi altında kardeşlik esasına göre çalışırlardı.

O devirde:

Les enfants du Père Soulise,

Les enfants de Maître Jacques,

Les enfants de Salomon,

isimli 3 kardeşlik örgütü vardı.

Templiers'lerin mahkemesi esnasında takibata uğrayıp menedilen bu kardeşlik kuruluşları hapisane inşaatı, kale, hisar inşaatı gibi işleri her zaman reddetmişlerdir. Çırak, kalfa ve usta dereceleri ile çalışan bu örgütler, şantiyeden şantiyeye hep bera-

ber giderlerdi. Dikkat edilirse bu kardeşlik kuruluşları (inşaat dernekleri) sivillerden, laiklerden oluşmakta idiler. Dini tarikat değildiler. Fransa Kralı Saint Louis (Louis IX 1214-1270) tarafından kendilerine tanınmış imtiyazlar dolayısıyla Franc Mason olarak bilinirlerdi. Fakat ileride templiers'lerin mahkemesi yapılırken Kral Philippe Le Bel "Mason"lara tanınmış özellikleri, imtiyazları kaldırdınca Benedictin keşişlerince kurulmuş Roman mimari üzerine çalışan Les enfants du Père Soulise isimli confrerie ile selt inşaatçıların varisi olarak bilinen köprü inşaatı ile uğraşan Les enfants de Maitre Jacques isimli kardeşlik örgütü, Kralın kararına boyun eğdiler. Fakat Les enfants de Salomon isimli bilhassa Gotik Katedraller inşa etmekte olan örgüt, gizliliğe geçmiştir ve hattâ bir çokları da yurdu terketmiştir. Avrupa'ya yayılmışlardır. Fransız Kralı'na ve Papa'ya ettikleri yeminlerden kendilerini varestede görmüşlerdir. Böylece operatif masonluk Avrupa'ya yayılmıştır.

Bilindiği gibi Fransız Büyük Devrimi'ne kadar Fransa'da meslek hayatı corporations'lara bağlı idi. Corporationlardan izin almadan meslek kuruluşları çalışamazdı. Demin sözünü ettiğim

3 kardeşlik heyeti Kral tarafından yasaklanınca Fransa'daki gizliliklerinde compagnions des Devoirs (görev arkadaşlığı) sonra yurtdışında compagnions étrangers du Devoir de Salomon ismini aldılar.

İnşaat kardeşlik teşekküllerinin gelişmesi; Gotik Katedrallerin kısa bir zamanda hemen hemen her yerde inşa edilebilmesi, parasal imkânların sağlanması hep templiers tarikatı sayesinde olmuştur. 1118 yılında Kudüs'e giden 1128 yılında işleri bitip Fransa'ya dönen izin alarak dini tarikat olarak yerleşen templiersler ilga edildikleri 1307 yılına kadar muazzam servet sahibi olmuşlardır. Bu yüzden de Papa'nın ve Kral'ın hasetine uğramışlardır. Fakat bu seneler zarfında operatif masonluğa büyük hizmet etmişlerdir. Doğmasına, gelişmesine vesile olmuşlardır. Hakiki şövalyelik vasıfları masonluğa yerleşmiştir.

Yazımı bitirirken, templiers örgütünün bu muazzam servete nasıl kavuştuğunu, detay olarak gördüğüm için anlatmayacağım. Yalnız Kudüs'te 10 yıl kalıp dönen şövalyeler neyi bulup Fransa'ya getirmişlerdir?

Rivayete göre ortada bir anahtar sözkonusu!... Efsane der ki: bu anahtar Mısır'da keops ehramının inşaatında kullanılmıştı. Oradan Hazreti Musa eliyle Davut ve Süleyman'a inti-

kaletti. Yıllarca mâbedin enkazında kaldıktan sonra ilk 9 şövalye tarafından bulunarak Fransa'ya getirildi. İşte, templierslerin kudret kaynağı bundandır denilir.

RİTÜELLER

Sahir Talât AKEV

GİRİŞ :

Türk Masonluğunun büyük bir değişiklik geçirdiği 1963 yılından beri, gündeminden hiç eksilmeyen bir konusu vardır: ritüeller.

Altmışlı yılların sonunda ve yetmişli yılların başında, ötedenberi uygulanan ritüel terkedilmiş, yerine İskoçya Büyük Locasından İktibas edilen ve bazı düzeltmelere tabi tutulan, bugün uyguladığımız ritüel yirmibeş yıla yakın bir zaman içinde Ritüel Komiteleri tarafından incelenmekte ve devamlı değişikliklere tabi tutulmaktadır.

1965 - 1970 yılları arasında Masonluğumuzun yeniden yapılanmasına çalışılmış ve bu yapılanmanın bir unsuru olarak ritüeller de ele alınmış ve radikal bir değişiklik yoluna gidilmiştir.

Ritüel konusunun en çok tartışıldığı yıllarda, Türk Masonluğunun İdaresinde yer aldığım için, o gün Daimi Heyetin bazı kararlarına katılmış olma sorumluluğunu taşıdığım halde, bu iktibas işlemi tam olarak içime sindiremediğim bir vakıdır. 25 yıl sonra, devamlı düzeltilen bu ritüelin iktibas ile ilgili tartışmaları tekrar hatırlamak ve bu olayların bir muhasebesini yapmak ihtiyacını hissettim. 25 yıldır, bir tek ritüel inceleme konusu olmakta, bunun dışına çıkılmamaktadır.

Geçmiş konvanların birinde, bir Kardeşimiz ritüel konusu gündeme alındıkta, Ritüel Komitesinin lağvını önermişti. Bu Kardeşimizin Ritüel Komitesinde çalışan kıymetli Kardeşlerimizden bir şikâyeti yoktu. Fakat ritüelin ikidebir düzeltmeye tabi tutulmasından doğan bıkmınlığını ifade etmek istiyordu.

Tarihimizin bu sahifesini tekrar aralarken, maksadımız Türk Masonluğuna büyük hizmetleri dokunmuş ve kendilerine yürekten bağlı olduğumuz, bugün yaşamayan Büyük Üstatlarımızı eleştirmek değildir. Sadece kendilerinin içtenlikle inandıkları ve bağlandıkları ritüel sorununa değişik bir açıdan yaklaşmak, yirmibeş yıllık bir deneyimin öğrettiklerinden yararlanarak gelecek için bazı düşünce ve dilekleri dile getirmektir.

Yine de sık sık sorulan bir soru da ritimizin ne olduğudur? Orada da bir açıklık bulunmadığı aşikârdır. Eskiden iskoç ritine mensup olduğumuz söylenirdi. Şimdi verilen klasik cevap İskoç ritinin üçten yukarı derecelere ait olduğu, ilk üç derecenin buna bağlı olmadığıdır. Bu konuyu İzmir'de 1994 yılı Mason haftasında dile getirirken Pek Muhterem Bekir Tantürk Kardeşimiz de aynı konuya değinmiş ve ilk üç derece için Rit kelimesinden ziyade obediyan kelimesinin kullanıldığını ifade etmişti. Bu görüşe katılmama olanak yoktur. Ancak çok tekrarlanan bu ifadeyi şu tarihi gerçeğe bağlamamız mümkündür. Türk Masonluğunun yeniden yapılanma bunalımı 1965 değil, 1955 yıllarında başlamıştı. Türk Masonluğunun kuruluşu bildiğimiz gibi ters olmuş, Mavi Loca'dan felsefi derecelere gidecek yerde, Yüksek Şûradan Mavi Localara gidilmiştir. 1955 olaylarında Büyük Locanın bağımsızlığı fikri egemen olurken bir ayırım yapılmış, Büyük Loca'nın İdari açıdan muhtar olacağı benimsenmiş, ancak Yüksek Şûranın ritin koruyucusu olduğu ve rit ve ritüel konusunda son sözün ona ait olduğu fikri yaygınlaştırmak istenmiştir. Bu hatâli düşünce sonradan üç derecede rit yoktur diye bir fikrin doğmasına sebep olmuşturki; bu da doğru değildir. Sembolik dereceler de bir ritte çalışır, rit dediğimiz bir sisteme bağlı olurlar.

Uygulamada rastlanılan ikinci karışıklık da İskoç Riti ile İskoçya Büyük Locasının ritüellerinin karıştırılmasıdır. Oysa ki, bu ritüelle İskoç riti arasında hiçbir bağlantı yoktur.

Soruya verilecek cevap çok önemlidir: bazı Kardeşlerimiz ritimizin artık Türk riti ismini taşıyabileceğini söylemektedirler, ama bu ritin oluşumu da ters olmuş, ritüelden rite doğru gidilmiştir.

İşte bütün bu soruların cevabı bu yazının konusunu teşkil etmektedir. Burada bu husustaki görüşlerimi ifadeye çalışacağım.

KAVRAMLAR :

Ritüelin ayrıntılarına girmezden önce bazı kavramları incelememiz gerekir:

1) Mason Tarikatı : Burada bir terminoloji zorluğu ile karşı karşıya kaldığımı itiraf ederim. Sözkonusu olan kavram "Ordre Maçonique" tir. Bununla Masonluğun tümü yeryüzündeki Masonluğun tamamı kastedilmektedir. (1) Ordre kelimesi sınıf (sosyal sınıf) düzen, tarikat, birlik, oda (meslek odası) kurum anlamına gelmektedir. Ali Rıza Berkol Kardeşimiz buna Mason Cemiyeti demektedir. (2) Yalnız burada önemli bir sorun vardır. Bizim anlayışımıza göre, bütün Masonluk dediğimiz zaman kendilerini bir Mason geleneğine bağlı bütün teşekkül-leri mi kastedeceğiz, veyahutta sadece muntazam Masonluğu mu gözönünde tutacağız.

2) Obediyans: Tarikat evrensel ise, obediyans yereldir, bulunduğu ülkenin koşullarının etkisindedir (3). Müşterek bir iradeye bağlı bir Localar topluluğudur. Diğer obediyanslarla ilişkiler de bunlar tarafından yürütülür. Kural olarak her ülkede bir tek muntazam obediyans bulunur, fakat son zamanlarda bu kuralın istisnaları da görülmüştür.

3) Ritler: Rit bir sistemdir. (4) Raşit Temel Kardeşimiz riti şöyle tanımlar: "allegori perdesi arkasına gizlenmiş, sembollerle tarif edilen kendine has bir ahlâk sistemidir" (5)

Mason âleminde ritler muhtelifdir. Hepsi birer sistem ihtiva etmekle beraber, değişik bazı felsefi yaklaşımlar veya tarihi sebeplerden dolayı birbirinden farklıdır. Bu farklılıklar genelde Masonluğun temel kurallarından bir ayrılığı ifade etmez, fakat dediğimiz gibi bazı değişik görüşlere de dayanırlar. Örneğin bundan kısa süre önce ziyaret ettiğim ve rektifiye İskoç ritinde çalışan bir Locanın hıristiyanlığa ve akidelerine bağlı olması gibi.

Bilindiği gibi Masonlukta Büyük Loca ve Büyük Meşrik diye iki tür obediyans vardır. Birincisinin muntazam diğerinin gayri muntazam olduğu düşünülürse de bu ayırım her zaman doğru değildir, çünkü ismi Büyük Meşrik olan muntazam Büyük Localar da vardır. Diğer bir ayırım da şöyledir: Büyük Localarda bir tek rit bulunur. Büyük Meşriklerde birden fazla rit çalışabilir. (6) Fakat bu ayırımda da isabet yoktur. Nitekim Grande Loge Nationale Française'de çeşitli ritler çalışmaktadır.

Bir ritin anlamını, felsefesini, içeriğini anlama hususunda iki metodu bulunduğu söylenir: bunlardan birincisine göre ritin tarihi kaynaklarına inilmeden sadece sembollerinin yorumu ile yetinilir; ikinci-

sine göre ise ritin ta operatif masonluktan gelen tarihi kaynakları incelenir. (7)

Ritler muhtelifdir. Burada ritlerin çeşitlerini ve aralarındaki farkları inceleyecek değiliz. Bilinen başlıca ritler, Eski ve kabul edilmiş İskoç Riti, Rektifiye İskoç riti, Emülasyon riti, Fransız Riti, (9) York Riti ise de bunlardan doğan veya bunların kaynağını teşkil ettikleri pek çok rit vardır. (Almanya'da Zinnendorf Riti, İsveçte Swedenberg Riti vs.) (8).

Yukarıda da ifade edildiği gibi rit bir sistemdir, bir bütündür. Rit sadece bir fikir değildir. Kendisi ile birlikte uygulamasını da getirir. Her ritin bir ritüel bulunduğu gibi, kendisine göre selam ve duruşları, darbeleri, alkışları, nidaları vardır. Hatta mabedin konumu, özellikleri Nazırların yerleri, sekreter ve hatibin yerleri de değişiktir. Tabiatıyla bazı ritlerde müşterek noktalar olabilirse de bir kaç ritin karşılaştırılmasında her zaman farklılıklar bulunacaktır.

RİTÜELLER :

Bu sözcüğün menşei latince sıfat ritualis ve de ritus'tur. Katolik dininde dini âyinlerin icrasında yapılacak merasimi gösteren kitaptır. (10) Ritüel kelimesi Fransızca'dır, İngilizce de ritual, Almanca'da ise tercihan Gebrauchtum sözcüğü kullanılır. Türkçe'de sıfat olarak ritüelik kelimesinin kullanılması âdet olmuştur ve yerleşmiştir, hattâ mevzuatımıza da girmiştir: ritüelik agap gibi. Hattâ Mason Sözlüğünde hem sözcük olarak yer almış hem de Fransızca karşılığı olarak "rituelique" diye yazılmıştır. (11) Oysaki Fransızcada rituel aynı zamanda sıfattır ve rituelique diye bir kelime yoktur. (12)

Masonlukta rituel sözcüğü bir ritin uygulanmasında yapılması gereken merasimi ifade eder, bunu düzenler (13) Ritüeller çalışmaların açılış ve kapanışı; tekris, geçiş ve yükselme gibi özel törenleri düzenledikleri gibi, isat, tönüblanş, matem, evlenme gibi özel törenleri de düzenlerler. (14)

Ritüeller mason yazarların dikkatini daima çekmiş ve çeşitli açılardan incelemişlerdir. Ritüel bir merasimi düzenlemekle birlikte aynı zamanda masonik sembollerin ele alındığı ve bir takım telkinlerin yapıldığı bir muhtevaya sahiptirler. (15)

Operatif Masonlukta ritüeller basitti ve ağızdan ağıza öğretilirdi. (16) Bazı obediyan ve ritlerde bu usule riayet edilmeye çalışılmaktadır.

Masonik ritüeller, tarihi menşeleri itibariyle ikiye ayrılır:

a) İlk ritüeller Gotik Anayasalar diye isimlendirilir. Basit dini nitelikte idiler ve bir yemini kapsarlardı. (17)

b) Spekülatif Masonlukla birlikte kateşik diye anılan ritüeller yani yazılı ritüeller meydana gelmiştir.

Masonik ritüel bütün ritüeller gibi bir temsili gerektirir, bunun teatral vasfı vardır, onun için icrasında bir sanat eserinin icrasındaki dikkat ve itina gösterilmelidir. (18) Masonik ritüel bir litürji, dini bir âyin değildir, ondan çok farklıdır. (19) Buna rağmen dini niteliğin ağırlıkta olduğu ritler ve dolayısıyla ritüeller vardır. (20) Masonik ritüel, insanı harici hayatın kargaşasından tecrit eder. (21)

En Muhterem Necdet Egeran Kardeşimiz bir yazısında (22) ritle ritüel arasındaki farka işaret ederek, Türkiye'de bir milli ritüelin yazılması gerektiğine temas etmekte fakat bir Türk milli ritinden bahsedilemeyeceğini ve böyle bir anlamda görüş ifade etmediğini söylemektedir. Ancak yukarıda da ifade ettiğimiz gibi ritüel bir ritin uygulama مراسمlerini kapsayacağından milli ritüel ile milli rit birbirine çok bağlıdır.

RİTÜELLERİN İÇERİĞİ :

Yukarıdaki izahattan da anlaşıldığı gibi, çeşitli ritler ve çeşitli ritüeller vardır. Hattâ denilebilirki, bu hususta ifrata kaçılmış her masonik topluluk ritüel yaratmaya çalışmış, bir öncekinin yaptığından farklı bir şey meydana getirmek istemiştir. Bu aşırı sayılmakla birlikte, bunda insanın yaratıcı kabiliyetinin ve daha güzeli meydana getirme arzusunun etken olduğunu kabul etmeliyiz. Ancak bir ritüeli telif ederken uyulması gereken asgari bazı şartlar mevcuttur. Ritüel ancak bu şartların varlığı halinde bir Mason Locası tarafından kullanılabilir ve Loca ve dolayısıyla Büyük Loca muntazam sayılabilir.

Örneğin :

- 1) Locanın bir Büyük Üstad veya delegeşi tarafından ve Evrenin Ulu Mimarı adına kurulmuş olması,
- 2) Üstadı Muhteremin Kardeşleri tarafından seçilmiş olması ve Büyük Üstad tarafından is'ad edilmiş olması,
- 3) Loca Görevlilerinin Üstadı Muhterem tarafından atanmış olması ve Mukaddes Kitap üzerinde yemin etmiş olmaları,
- 4) Görevlilerin adet ve görevlerinin geleneklere uygun olması,
- 5) Masonluğun üç büyük Nurunun, gönye, pergel ve Mukaddes Kitabın mevcut olması,

6) Çalışmaların Evrenin Ulu Mimarı adına ve Büyük Locanın himayesinde yapılması,

9) Kullanılan ritüellerin Büyük Locanın kabul ettiği ritüel olması ve kimsenin bunun bir tek kelimesini, değiştirme, kaldırma veya bir tek kelime veya ayrıntıyı ilâveye yetkili olmaması (23)

Türkiye'de, Obediyansımızda, eski ritüellerimizde bulunan en büyük kusur, çalışmalar, Evrenin Ulu Mimarı yüce şanına açılmakla birlikte "Tanrıya İnanma" hususunda bir kaydın bir sorunun bulunmaması idi. (24)

Ritüel aynı zamanda ezoterik nitelikte bir kurumun bir cemiyetin gereğidir. Eksoterik kuruluşlarda ritüel bulunabilir ama bulunması şart değildir. Ezoterik olan Masonluk ritüelsiz düşünülemez. (25)

DEĞİŞİK RİTÜELLER :

Yukarıda da ifade edildiği gibi masonik ritüeller muhtelifdir. Ritüellere göre, Büyük Localara göre değişirler. Bazı Büyük Localar tek bir ritüel uygulurlar. Türkiye Büyük Locasında durum böyledir. Bazı Büyük Localarda ise çeşitli ritüeller uygulanır. Örneğin İngiltere'de (26) Amerika'da eyaletten eyalete çeşitli, Fransa'da yedi ritüel uygulanmaktadır. (27) Fransada bunun nedeni Fransız muntazam Masonluğunun daha sonra meydana gelmiş olması ve değişik menşelerden Kardeş ve Loca kabul etmesidir.

Zamanla ritüellerin kodifikasyonuna çalışılmış ve hepsini toplayan ritüeller yapılmıştır. Özellikle İngilterede Preston'un (28) Amerikada Webb'in (29) teşebbüsleri zikredilmelidir. Fakat bütün bu teşebbüslere rağmen bu ülkelerde tek ritüel uygulamasına gidilmediği de bir vakıadır.

Bu sistemlerden hangisinin daha isabetli olduğu tartışılmıştır. Bazılarına göre Masonlukta birlik ve disiplin esastır ve bir obediyans'da, bir Büyük Locada tek bir ritüel uygulanmalıdır. (30) Hattâ bu esasa riayet eden Türkiye Büyük Locası bu başarısından dolayı kutlanmıştır. (31) Bazılarına göre ise, ritüellerin çokluğu Masonluğu yeknesaklıktan kurtarmakta daha geniş bir hürriyeti sağlamakta, değişik düşüncelerin de inkişafına olanak tanımakta, her zaman daha güzeli bulmaya yardım etmekte, masonluk tarih ve geleneklerinin daha iyi anlaşılmasını mümkün kılmaktadır. Tek ritüel ve disiplin fikri o kadar ileri götürülmüştür ki, daha önce örneğin her tekriste hâtibin veya görevli Kardeşin veya Üstadı Muhteremin bir eser yaratması imkânı mevcut

iken bu kaldırılmış ve ritüellerde yazılı metinlerin okunması mecburi kılınmıştır. (32)

Bu husustaki metinler muhtelif olmakla birlikte insanın yaratıcı gücüne imkân veren sistemi benimsediğimi itiraf ederim. Ve herhalde ritüellerin değişik olması Masonluğun cihanşümüllüğüne, evrenselliğine asla halel getirmez. (33)

TÜRKİYEDE RİTÜEL :

Bu genel izahattan sonra, memleketimizdeki duruma gelem.

Türkiye'de ta büyük Meşrik zamanından beri uygulanan bir ritüel vardı. Her ne kadar bu ritüelin Fransız Grand oryanının ritüeli olduğu ve bu nedenlerle gayri muntazam bir nitelik taşıdığı ileri sürülmüşse de (34), aslında bu ritüelin kaynağı Belçika Büyük Locasının ritüelidir ve bu obediyan da muntazam bir obediyanıdır. (35) Halâ kontinental Avrupa'daki Locaların çoğunda uygulanan ritüeldir ve bağlı olduğu rit İskoç ritidir. (36)

Fakat bilindiği gibi Türk Masonluğunun çok önemli bir intizam problemi var idi. Bu durumun izalesi ile ilgili çalışmalar yapıldığı sıralarda ritüel meselesi de ele alınmış ve eski ritüelimizde bazı noksanların mevcut bulunduğuna işaret edilmişti. Örneğin Tanrıya inanma hakkında bir sorunun mevcut bulunmaması gibi. Diğer taraftan Türk Masonluğunu muntazam bir Büyük Loca haline sokmak için yapılan çalışmalarda İskoçya Büyük Locasının çok yardımcı olduğu ve takip edilecek yolu da gösterdiği bir vakıadır. Bu görüşmeler sırasında İskoçyalı Kardeşlerimizin kendi ritüellerini benimsememiz hususunda bazı telkinlerde bulunduğu da muhakkaktır.

Konsekrasyon, Tanzim merasiminden sonra Türk Masonluğu doğru yolu bulmaya çalıştı. Bu konuda çok tecrübeli ve bilgili olduğumuz ileri sürülemez. İşte bu safhada ritüellerimizin de bir süzgeçten geçmesi gerektiği ileri sürülmüş ve ritüel mevzuunda komisyonlar, komiteler kurulmuştur. Bu arada yönetici mevkiinde olan bazı Kardeşlerimizin de İskoçyalı Kardeşlerimize kendi ritüellerini benimseyeceğimiz hususunda söz verdikleri anlaşılmıştır. (37)

Ritüel olayı bu suretle bir taraftan Konvanlarda ele alınmış ve tartışılmış, bir taraftan bu hususta bir literatür meydana gelmesine vesile olmuştur.

Ritüellerin değiştirilmesi düşünülerek ve biraz da o tarihlerde masonik bilgimiz İskoçya'dan geldiğinden, İskoçya Büyük Locasının ritüellerinin tercümesine başlanmıştır. Nisan 1966 da toplanan Konvanda

"ritüel ve diğer mevzuat tercümelerine devam olunması" kararı alınmıştır.

3 Nisan 1967 tarihli konvanda gündem maddesi "tercümesi tamamlanmış olan 1.2.3. derece ritüellerinin tatbiki hususunda gündem maddesinin müzakeresi". Bu konuda söz alan Büyük Kâtip Nafiz Ekemen Kardeş eski üç derece ritüellerimizin tercüme ettirilerek İskoçya Büyük Üstadı Macdonald K.ile Büyük Kâtibi Buchan'a sunulduğu ve incelemede bunların materyalist olduğu Allah fikrinin ve ruhun ölmeliğinin bulunmadığı ve o zaman değişiklik vaad edildiği ve bu itibarla İskoçya ritüellerinin tercüme ettirilmesinden başka bir çare olmadığını ifade etmiştir. Karar o konvanda da ertelenmiş bu arada Masonluk camiamızda büyük bir fikri tartışma meydana gelmiştir. Mimar Sinan Dergimiz de her türlü fikrin savunulmasına imkân tanımıştır. İskoçya Büyük Locasının bu ritüellerinin ismi "Modern ritüel"dir ve bunun taraftarları ve aleyhtarları, yazıları konferansları ile çarpıştıkları gibi bu fikri tartışmalar Konvanlarda da yer almıştır.

Şunu da ilâve etmek gerekir ki Modern ritüellerin kabulünü ısrarla savunan Kardeşlerimiz vardı. Bir önceki Büyük Üstad En Muhterem Necdet Egeran Kardeşimiz ⁽³⁸⁾ Büyük Üstad En Muhterem Hayrullah Örs Kardeşimiz ve Büyük Kâtip pek Muhterem Nafiz Ekemen Kardeşimiz. Egeran ve Ekemen Kardeşlerimiz İskoçya ile müzakereleri yürütenlerdir ve verilen bir sözün etkisi altındaydılar. Büyük Üstada gelince, vaktiyle eski Yüksek Şûradan çok çektiği bu Yüksek Şûranın kurduğu gayri muntazam sembolik Masonlukta kullanılan ritüeller bizim eski ritüellerimiz olduğundan, behemal onlardan farklı bir ritüelimiz olması gerektiğine inanıyordu.

Mimar Sinan Dergisi, 6. sayısında bu görüşlerin karşılaşmasına olanak tanıdı. Dergi İdaresi bu sayıda Kardeşlerimizin dikkatine arz olunur başlığı altında bir yazı yayınladı. ⁽³⁹⁾ Bunda ritüel konusunda değişik fikirlerin yayınlanacağını ve Kardeşlerin buna göre karar verecekleri ifade edildi. "Masonluk hiçbir katı doktrini kendisine rehber yapmayan bir muvazene müessesesidir". ⁽⁴⁰⁾

Birinci yazı Büyük Kâtip Nafiz Ekemen Kardeşimize ait olup ⁽⁴¹⁾ Niçin Modern ritüeller başlığını taşımaktadır. Biraz önce konvan münasebeti ile görüşlerini naklettiğimiz Ekemen Kardeşimiz, bu yazıda da aynı görüşleri ayrıntıları ile savunuyordu.

İngilizceye son derece vakıf olan Galip Kardam Kardeşimiz ise ⁽⁴²⁾ Türkiye'de uygulanmakta olan ritin İskoç riti olduğunu ve İskoçya Büyük Locası ritüelinin İskoç riti ile hiçbir bağlantısı bulunmadığını ifade etmekte ve ritüel konusunda acele edilmemesi gerektiğini, temkinli davranılması lüzumuna işaret etmekteydi.

Nihayet Fikret Çeltikçi Kardeşimiz (43) 60 yıllık bir inisiyasyon yolunun terkedilmemesi gerektiğini, eski ritüellerimizde bazı düzeltmeler yapılabileceğini, anglo sakson ritüellerinin dini nitelikte olduğunu ve bize uymadığını savunmaktaydı.

Daha sonra, İskoçya Büyük Locasının ritüelleri üzerindeki çalışmalara yıllarca katılmış olan Raşit Temel Kardeşimiz ise bir yazısında (44) "kısaca açıklamaya çalıştığımız bu hususlar gözönünde tutulursa fazla düşünmeye lüzum kalmadan İskoçya Büyük Locasının ritüellerinin içinden dualar çıkarılmış olmasına rağmen bize uygun düşmediği ve kullanılması sözkonusu olmaması düşünülebilir".

Görülüyorki, fikirler muhtelif ve hattâ tartışmalara bazen hisler dahi karışmaktadır.

Bu arada başımdan geçen bir olayı anımsamak isterim. O tarihlerde daha is'at edilmiş Üstadı Muhteremler derecemiz yoktu ve is'atlar birinci derecede şaşaalı bir şekilde yapılırdı. İs'ada her Locanın Üstadı Muhteremi veya tevkil ettiği Üstadı ile bir delege Kardeş gelir ayrıca Büyük Üstad veya onu temsil eden bir Daimi Heyet Üyesi bulunurdu. (Daha önce Şûra atölyeleri ve Hâkim Büyük Âmir de temsil edilirdi.) Üstadı Muhterem bir konuşma yapmakta ve bu konuşma program niteliğinde olmakla birlikte, onun çerçevesini genelde aşmakta ve Mason edebiyatına katkıda bulunmaktaydı. İşte, böyle bir İs'atta, Delta Muh. Locasının İs'adında Büyük Üstadı temsil ile görevlendirilmiştim. Üstadı Muhterem Metin Hotinli Kardeşimiz harici hayatta çok sık görüştüğümüz bir Kardeşimdi ve sözlerine yeni ritüeli yermekle başlamış ve yermekle bitirmişti. Onun sözlerinden sonra Büyük Loca ve remzi Localar adına tebrik konuşmasını yapma görevi de bana düşmekteydi. Zor bir durumdaydım. Daimi Heyetin benimsediği ritüel, biraz insafsızca eleştirilmişti. 1965 olaylarının izleri henüz silinmemiş, Localarda disiplini muhafazada zorluk çekmekteydik. Fakat, buna karşın bir şey söylemem de lâzımdı. Söylediklerim aşağı yukarı şuydu: Sözlerinizde yeni Ritüeli eleştirdiniz. İki ritüelin muayyen cümlelerini karşılaştırmak suretiyle eleştirdiniz. Oysaki bir ritüel birkaç cümlenin karşılaştırılması ile değerlendirilemez. Biz hukukta doğruyu bulmak için mukayeseli metoda başvururuz. Locanızda akademisyenler çoktur, yabancı dil bilenler çoktur. Bir çalışma yapın muhtelif ülkelerin ritüellerini karşılaştırın ve çalışmanızın sonucunu Büyük Daimi Heyete ulaştırın.... demiş ve tebriklerimi arzetmiştim. Bu konuşmam Büyük Üstada derhal nakledilmiş ve kendisi bir Daimi Heyet toplantısında Büyük Loca adına konuşan benim yeni ritüeli eleştirmekle hatâ ettiğimi söylemişti. Aslında ben bir eleştiri yapmamış bir yol göstermişim ve itiraf ederim ki 25 yıl sonra, halâ mukayeseli metodun uygulanmasını beklemekteyim, çünkü bu 25 yıl zarfında

ritüel üzerine çok çalışılmışsa da hep tek bir ritüel, İskoçya Büyük Locası ritüeli etrafında dolaşmıştır.

Yine o günlerde, sonradan Belçika Büyük Locasının Büyük Üstadı olan, o tarihte Büyük Nâzır olan Wagemans Kardeş, Humanitas Locasını ziyaret etmişti. Bizim eski ritüeli takip etti ve bizim ritüelde hâtalar var düzeltiyoruz dediğimde, bizim uyguladığımız ritüel aynen sizinkisidir diye söylemiştir. Gerçekten o tarihlerde bir takım tereddütler geçirdiğim doğrudur. Bir taraftan yenilenmenin etrafta yarattığı heyecan, Daimi Heyette Büyük Üstadın ve Büyük Sekreterin telkinleri hepimizi tereddüte sevk ediyordu. Ritüel meselesi Daimi Heyette de tartışıldı. Fakat bunun ayrıntılarını hatırlayacak durumda değilim. Bir defa bu ritüeli kabul etmeye mecbur değiliz diye söylediğimi hatırlıyorum. Ama hemen susturuldum. Maalesef 1965/1970 dönemine ait Daimi Heyet tutanaklarını bulamadım. 1965 yılına kadar olanlar Kütüphanede, 1970 ten sonrakiler Büyük Sekreterliktedir. Fakat en önemli döneme ait olanlar ise ortada yok. Herhalde bunları arşivlerde arayacağım ve ileride bu eksikleri bertaraf etmeye çalışacağım.

Buna karşın, konvan zabıtlarını bulduğumdan izahatıma bunlara dayanarak devam ediyorum. 1967 yılını kısmen yukarıda naklettim. Bu toplantıda Necip Alayeli Kardeşimiz bizde tek ritüel kabul edildiğini halbuki İsviçre'de her Locanın değişik ritüel uyguladığını; Fikret Çeltikçi Kardeşimiz de başka obediyanları taklit edeceğimiz diye ritüellerimizin güzel taraflarının kaldırılmasına razı olmadığını bildirmişlerdir.

Bu konvana sunulan Daimi Heyet raporunda "hemen hemen bütün muntazam obediyanların tümünce tatbik edilegelmekte olan 1.2.3. derecelerin ritüellerinin tercümelere tamamlanmış olup Umumi Heyet gününden evvel Kardeşlerimizin tetkikine arzedilmiştir" denilmektedir. Üzülerek ifade etmeliyim ki, hemen hemen bütün muntazam obediyanlar ifadesinin gerçeğe hiçbir alâkası yoktur.

20.4.1968 tarihli konvanda 3/a no.lu gündem maddesi şöyledir: "Yeni ritüellerin İdare raporundaki teklif dairesinde tatbiki". Bu konvandaki görüşmeler de ilgi çekicidir: Örneğin Refet Hakul K. Fazilet Locasının pilot Loca olarak yeni ritüelleri uyguladığını ve fakat bundan hiç memnun olmadığından pilotluktan affını rica ettiğini, bildirmiştir. Galip Dolun Kardeş, İskoçya Büyük Locasının konsekrasyon sırasında bu ritüellerin uygulanmasını empoze ettiği, bunun bir şartı olduğu, Büyük Locanın bir tamimi ile de ritüeller hakkında lâf edilmemesi istediğini, bu durumu anlıyamadığını vazifeli Kardeşlerde kendilerini tenvir etmelerini istediğini açıklamıştır.

Büyük Sekreter Nafiz Ekemen K. evvelki konvanlardaki beyanlarını tekrar etmiş; Hikmet Turat Kardeş, MacDonacl K.in geldiği zaman

ayni sofrada olduğunu böyle birşey hatırlamadığını söylemiş; Necdet Egeran Kardeşimiz taahhütlerimiz bulunduğunu ve fakat bunların gizli olmadığını, en yeni ritüelin Modern ritüel olduğunu; Nur Safa Tekyeliban Kardeşimiz Ankaralıların İskoçya ritüelini sevmediklerini; Rasim Adasal Kardeş uygulayalım bitsin; Cemal Akçay Kardeş te Almanya'da ritüel serbestisinin mevcut bulunduğunu söylemişlerdir.

Fikret Çeltikçi Kardeş: Necdet Egeran Kardeşin bizim ritüellerimizin eski ve Kabul Edilmiş İskoç ritüeli olduğu yolundaki cesur sözlerine teşekkür ederim. Bu ritüellerde materyalist ibareler olabilir, amma bunları değiştirmek mümkün iken bütün ritüellerin değişmesine taraftar değilim demıştır.

Büyük Üstadın Modern ritüel'in en iyi ritüel olduğuna dair beyanından sonra uygulamanın bir yıl daha uzatılmasına, eksiklerin tespiti açısından Daimi Heyetin vazifelendirilmesine karar verilmiştir.

26-27 Nisan 1969 tarihli konvanda ayni gündem maddesi vardır. Alayeli Kardeşimiz tersimatla ilgili olarak bazı Kardeşlerin yetkisiz olarak söz verdikleri hususundaki beyanın tersimata ilâvesini istemiş, Galip Menteşe Kardeş ritüellerin süratla dış obediyan ritüellerine uydurulmasının bize ne fayda getireceğini sormakla birlikte Büyük Daimi Heyete yetki verilmesini önermiş; Fikret Çeltikçi ısrarla ritüelle intizam şartlarını karıştırmıyalım, Ritüellerden evvel Anayasaların ele alınması lâzım, filan falan Kardeş söz verdi diye ritüelleri değiştiremeyiz demıştır. Neşet Sirman K., RİTÜEL serbestisi olduğunu hatırlatmıştır.

Raşit Temel Kardeş, bugüne kadar ciddi çalışılmadığını Ankara'da sekiz Kardeşin bir sene iki ay çalışarak bu işi bitirdiklerini söylemiş; tekrar söz alan Fikret Çeltikçi K. yeni bir komisyon kurulsun, Daimi Heyet meşgul olmasın, Büyük Kâtibe karşı Biraderlerin alerjisi var, onu bu ritüelin müdafii sayıyorlar, demıştır.

Her vâdide çalışma yapılarak altı ay sonra fevkalâde bir konvan yapılmasına karar verilmiş; fevkalâde konvan 8 Kasım 1969 da toplanmıştır. Galip Kardam K. başkanlığında yeni bir ritüel temsil edilmiş, leh ve aleyhte konuşmalar yapılmış, 1970 yılında uygulanmasına 1971 konvanında tâdil tekliflerinin görüşülmesine karar verilmişse de yeni ritüelin bütün Localarda uygulanması esası kabul edildiğinden sonuç itibariyle modern ritüel, işaretleriyle ayrıntıları ile Türk Masonluğunun yeni mecburi ritüeli olmuştur. (45)

DEĞERLENDİRME :

Yıllardır uygulanan bu ritüeli ve bu radikal değişikliği içime sindiremediğimi konuşmamın başında söylemiştim. Bazen kendi kendime

soruyorum: acaba insanlar genelde ilk öğrendikleri ve beğendikleri şeylerin etkisi altında kaldıklarından ben tekrisimin yapıldığı ritüele karşı hissi bir bağlılık mı duyuyorum? yeni ritüele karşı antipatim bundan mı doğmaktadır? Üstadı Muhterem olarak uyguladığım bu ritüeli özlüyor muyum? Bu sorulara müspet cevap vermekle mesele kolaylıkla halledilebilirse de, bunun bu kadar basit olduğunu zannetmiyorum. Eski ritüelimizi tercih etmemin nedenlerini teker teker anlatmaya çalışacağım.

1) Her şeyden önce burada geleneklerimizi ve yapımızı nazara almamız gerekir. Türk Masonluğu kuruluşundan beri Eski ve Kabul edilmiş İskoç ritinde çalışmıştır. Felsefi derecelerimiz de İskoç ritindedir. Denilecektir ki, üçten yukarısı burayı ilgilendirmez. Doğrudur ve üçten yukarı çıkmayan, Masonluk üç derecedir diyen Kardeşlerimi de saygı ile karşılarım. Bu da masonik bir görüştür. Ancak, Türkiye'de başka ritlere ait dereceler yoktur ve ilk dereceyi başka bir ritte geçiren kardeş birdenbire kendini İskoç ritinde bulmaktadır. Bazı Kardeşlerimiz bu çalışmalarla milli Türk ritinin kurulduğunu söylemekte iseler de, bunda da biraz mütereddit olduğumu ifade etmek isterim. Çünkü bir ritin tarihi ve geleneksel kaynakları olmalı. Türkiye'de tarih İskoç ritidir, gelenek iskoç ritidir.

2) Bence bu karşılaştırma yapılırken, üzerinde durulacak en önemli mesele işaret ve masonik selâmdir. Muhakkak ki her kapalı Cemiyetin bir takım özel tanışma işaretleri vardır. Bunlar o cemiyete mensup olanlarla haricileri ayırmaya yarar. (46) Bu işaretler kelimeler ve dokunuşlarla bağlantılıdır. (47) Ritlerin hemen de hepsinde çırak işareti, sağ elin gönye şeklinde boğazda tutulmasıdır. Hattâ eski bir izaha göre "sözümü tutmazsam boğazımı keserim" anlamını içermektedir. (48) Nitekim ziyaretimize gelen Kardeşlerin çoğu bizleri böyle selâmlamaktadır. Tek istisnası İskoçya Büyük Locasıdır. Bunlardaki işareti hepimiz bilmekteyiz. Bu işareti tercih etmemiz için de inandırıcı bir sebep yoktur. Kaidenin yerine istisnayı kabul etmemizin de gerekçesi yoktur. Her halükârda intizam ile ritüelin karıştırılması hatâ olduğu gibi, bu işaretin hemen hemen bütün muntazam obediyanlar tarafından kabul edildiğini söylemekte de isabet bulunmadığı açıktır.

3) Bu yazımı hazırlarken ritüel metinlerini elime almadım, onları okumadım. Fakat hatıralarıma binaen bazı ayrıntıları da belirtmek isterim.

a) Örneğin yeni ritüelde hatiplik müessesesi kaldırılmıştır. Filhakika hatiplerimiz vardır, fakat hiçbir fonksiyonları yoktur. Sadece Kardeş Loca davetiyelerini ve tekrislerde ritüelde yazılı ve bir virgüülü değiştirilmeyen birer nutuk okurlar. Oysaki birçok obediyansta hatip vardır ve yasal konularda söz sahibidir. Hatibin müdahaleleri, mutalaaları

çalışmalarda düzeni koruduğu gibi, bunlara daha fazla bir şaşaa, daha fazla bir güzellik veriyordu. Aslında İskoçya ritüeline uymak için hatip büsbütün kaldırılacaktı da geleneğimizde var diye şeklen muhafaza edilmiştir. Geçenlerde ziyaret ettiğim Rektifiye ritinde çalışan bir Locada hatip vardı ve kanuni mutalaalarını veriyordu. Ayrıca tekris ve terfilerde değişik masonik konuşmaların yapılması son derece güzel bir gelenektir.

b) Tekrislerde soru sorulması kaldırılmıştır. Oysaki eskiden hariciye genel sorular sorulur, tekris merasimi çok daha heyecan verici yeknesaklıktan uzak bir merasim olurdu.

c) Masonik alkışımız yoktur. Sürekli alkış bu nitelikte değildir.

d) Nidamız yoktur. Oysaki gelen misafirlerimiz VİVART veya eskiden bizde olduğu gibi HÜZZE'yi eksik etmezler.

Bu misâller çoğaltılabilir. Cümle cümle karşılaştırma yapılabilir. Fakat maksadım bu değil. Yoksa eski tekrislerde çok anlamlı cümleler vardı. Belki de tarihi gerçekleri meydana çıkarmak için eski ritüelle bir tekrisi temsil etmenin sayısız faydaları olacaktır.

Aslında Akdenizin heyecanı yerine Kuzeyin soğukkanlılığı yerleşmiştir.

SONUÇ :

Sözlerimi kişisel bir temenni ile bitirmek isterim. Bu kadar lâf ürettikten sonra belki aklınıza şöyle bir çözüm tarzı gelebilir:

Bugünkü ritüellerimizi, lağvedelim ve tekrar eski ritüellerimizi yürürlüğe koyalım; benim ne böyle bir düşüncem ne de böyle bir iddiam var.

Maksadım her şeyden önce bazı kavramları açıklığa kavuşturmak ve tarihimizin bir dönemini anlatmaktır. Bu dönemi yaşayan ve o tarihlerde sorumlu mevkide bulunmuş olan bir Kardeşiniz olarak bunu bir borç sayarım. Bu vesile ile kendi hatâlarımı da itiraf ettiğimden dolayı vicdan rahatlığı duymaktayım.

Öyle yine eskisi gibi, aynı rutinle Mukaddes kitapları ellerimizin arasında tutarak devam mı edeceğiz veya bazı değişikliklere doğru gidebilecekmiz? Yukarıda da izah edildiği gibi, birçok obediyansta ritüel serbestisi vardır. Büyük Locanın kontrolünden geçmek kaydıyla Kardeşlere başka ritlerde ve başka ritüellerle çalışma serbestisi tanınmalıdır. Türk Masonluğunun bu aşamaya geldiğine inanıyorum. Bu su retle Masonlar rit ve ritüellerini incelemek ve tercihlerini ona göre yapma imkânına kavuşabilecekleri gibi, bu hem çalışma şevklerini kamçılacak, hem de Masonluğun daha iyi anlaşılmasına, daha fazla yayılmasına yardımcı olacaktır.

NOTLAR

- (1) *Alber Kastoryano, Ordre, rite et obédience, Humanitas 1997 - 1988 s. 38.*
- (2) *Ali Rıza Berkol, Dünyada ritüelik Cemiyetler, Yükseliş Muh. Lo.sı konferansları yillığı, 1993, s. 46.*
- (3) *Kastoryano agm. s. 39; Serge Hutin, Les Franc. Maçons s. 129.*
- (4) *Dr. Necdet E. Egeran, Ritüeller, Sevenler 25. yıl anısı s. 137 Kastoryano agm. s. 39*
- (5) *Raşit Temel, Ritüellerin kaynakları ve Masonluğun ezoterizmi, Anadolu s. 60*
- (6) *Hutin age, s. 134, Jules Boucher, Paris 1953, s. La symbolique maçonnique, s. 185.*
- (7) *Bu hususta bak. Jean-Claude Desbrosse, Regard sur les aspects opératifs du rituel maçonnique, Villard de Honnecourt, sayı 16, s. 69, dv.*
- (8) *Bk. Hutin age s. 138*
- (9) *Fransız riti için bk. Jean-François Blondel, Le rite français, Villard de Honnecourt sayı 9, s. 47 dv.*
- (10) *Dictionnaire universel de la Franc-maçonnerie, 1974 s. 1. 130*
- (11) *Mason sözlüğü, 1982, Ritüel*
- (12) *Nitekim, Fransız yazarları ritüel kelimesinin kullanılmasını bir lisan hatası olarak nitelendirmişlerdir. (Boucher age, s. 118, Dictionnaire Universal s. 1. 131*
- (13) *Tanju Koray, Rit, Ritüel, Tekris riti, Anadolu 1 s. 41*
- (14) *Mackey, Albert, An Encyclopedia of Freemasonry, 1918 s. 690*
- (15) *Bk. M. Kemal Öke, Ritüel ve sembollerimiz, Ülkü 1952 s. 53; D. Enver Necdet Egeran, Gerçek yüzüyle Masonluk 1971 s. 56 dv. Ritüellerin telkinleri Macit Erbudak, Ritüellerimizin düşünce kaynakları, Mimar Sinan, 6 s. 38*
- (16) *Lannhoff-Pesner, Internationale Freimaurer Lexikon, 1932 s. 559*
- (17) *Coil's Masonic Encyclopedia, New-york 1961 s. 566; Galip Kardam, Aglo-Sakson Masonluğunun ritüelleri, Mimar Sinan 2 s. 90 dv.: Gürsün Savut, Ritüel, Arayış 1981 s. 23 dv.*
- (18) *Raşid Temel, Masonik ritüel üzerinde düşünceler, Anadolu 4, s. 66*
- (19) *Alec Mellor, Logen Rituale, Hochgrade, 1985, s. 316*
- (20) *Bk. Gilles Pasquier, Un rituel maçonnique chrétien, du XVIII ème siècle, The three distinct Knocks, Villard de Honnecourt sayı 15 s. 103 dv.*
- (21) *Jean-Pierre Bayard, Le symbolisme maçonnique traditionnel, s. 320*
- (22) *Necdet Egeran, Sevenler s. 136-137*
- (23) *Frederick Tristan, Rites et rituels, Villard de Honnecourt sayı 6, s. 167*
- (24) *Nafiz Ekemen, Niçin Modern ritüeller, Mimar Sinan sayı 6 dv.*

- (25) *Mason sözlüğü, Ritüel*
- (26) *Coils age. s (69 Anglo-Sakson ülkelerinde değişik ritüeller hakkında, bk. Darkness Visible, London 1954 s. 187 dv.*
- (27) *Jean-Français Blondel, Le Rite français, Villard de Honnecourt sayı 9, s. 47 dv.*
- (28) *Coil's age s. 569 / Kardam agm. s. 93*
- (29) *Coil's age. s. 569*
- (30) *Internationaler Freimaurer Lexikon s. 559*
- (31) *Gürsün Savut age s. 9*
- (32) *Bk. Frederick Tristan, Rites et rituels, Villard de Honnecourt sayı 6. 169*
- (33) *Tristan agm, s. 170*
- (34) *Nafiz Ekemen, Niçin Modern ritüeller, Mimar sinan sayı 6 s. 16*
- (35) *Fikret Çeltikçi, Ritüellerimiz üzerine, Mimar Sinan sayı 6, s. 28*
- (36) *Çeltikçi agm. s. 36*
- (37) *Bk. 1966, 1968 konvanları tersimati*
- (38) *Dr. Necdet E. Egeran, Ritüeller, Sevenler, s. 135-137*
- (39) *Kardeşlerimizin dikkatine arz olunur, Mimar Sinan s. 6 sh. 14*
- (40) *Mimar sinan sözü geçen yazı sh. 15*
- (41) *Nafiz Ekemen agm. s. 16 dv.*
- (42) *Galip Kardam, Ritüel derlenmesi önemi ve özellikleri Mimar Sinan sayı 6, s. 24 dv.*
- (43) *Fikret Çeltikçi agm. s. 28 dv.*
- (44) *Raşid Temel, Ritüeller, Mimar Sinan sayı 8, s. 21*
- (45) *Bu hususta bakınız, Mimar Sinan sayı 12 s. 9*
- (46) *Mackey s, 690*
- (47) *Dictionnaire Universal s. 1 218.*
- (48) *Dictionnaire Universal s. 1 218.*

YAŞAMDA MASONLUĞUN FARKI NEDİR?

Raşid TEMEL

Masonluk bugünkü spekülâtif haliyle 300 yıla yakın bir zamandır vardır. Bazı yönleriyle kardeşliğimize benzeyen kurumlar da bulunmaktadır. Bu, doğaldır; çünkü insan esas itibarıyla sosyal bir yaratıktır. Dostluk, sevgi, erdemli olmak, birbirleriyle kaynaşma gibi şeyler insanların tabiatında olan bir ihtiyaçtan meydana gelmektedir. Camilerin, kiliselerin, okulların, sosyal klüplerin, ahlâk derneklerinin özellikleri de Masonlukta bir araya toplanmıştır. Ama Masonluk bu kurumlardan farklıdır; çünkü bunlarda olmayan özellikleri de vardır ve bunlardan çok daha üstündür. Bunun böyle olmasının yanıtları vardır:

Birincisi, Masonluk bugün yavaş yavaş unutulmaya başlayan temel bir ideali dünyaya sunmaktadır. O da bireye verilen kıymet ve kişisel refahın önde tutulmasıdır. Masonluk bir dernek olarak değil, üyeleri olan bireylerle çalışır. Her türlü uygulamalarını onlar aracılığı ile yapar. Masonlukta her üyeye özel önem gösterilir ve onların topluma daha yararlı olmaları öğretilir. Her Mason kendi başına hazırlanır, her üye üzerinde titizlikle durulur ve onun Masonik yaşamı bu şekilde devam eder. Derslerinde ehliyet kazandıkça daha yüksek derecelere terfi eder. Rehberlerimiz bizler için zamanlarını ayırarak ritüellerimizde ön görülen umdele-

ri öğrenmemize yardımcı olurlar. Bütün bunlar Masonluğun bireylere ne kadar kıymet ve önem verdiklerinin işaretleridir.

Bunlar Masonluğun bizim için yaptığı şeyler. Buna karşılık biz ne yapmalıyız? Bunun yanıtını İsrail Büyük Locasının, bir değişikinde tesadüfen rastladığım şu sözlerde buluyorum:

Allah bana Dünyayı daha iyi yapmamı söyledi.

Bende, nasıl? diye yanıtladım.

Dünya çok büyük ve engin bir yer,

Ben ise çok ufak ve naçizim,

Onun için herşey karışık

Ve benim yapabileceğim birşey de yok, dedim.

Allah bütün akıl ve hikmetiyle

Hemen kendini daha iyi yapmaya başla dedi.

İkincisi, Masonlukta Allah'a inanmak şarttır. Bu inancı olmayanlar Masonluğa kabul edilmezler. Birçok yerlerde Allah kavramı unutulmuş görülmektedir. Halbuki Masonlukta Allah her şeyin üstünde gelir. Masonluk Allah sevgisiyle kalpleri ısıtır, büyük insani prensip kardeşliği ilham eder, üyelerinden söz ve hareketleriyle buna uymalarını ister. Masonluk, Evrenin Ulu Mimarının bütün insanlığa ilham ettiği evrensel, sonsuz ve değişmez bir dini andırır. Ama Masonluk ibadet şekilleriyle veya herhangi bir dinin teolojisi ile il-

gilenmez ve bunların üzerinde durmaz. Aradığı yegâne şart, Allaha inanmaktır. Allaha ibadet etmenin en iyi yolunun da insanlara yardım etmek olduğuna inanır. Yardım, faziletlerin en büyüğüdür.

Masonluk Allahın kendisini insanlara nasıl belirttiğini ve bizlerle ne şekilde uyum sağladığını öğretmeye girişmez. Ama ahlâk kurallarını öğreterek Allaha inanmak inancımızı kuvvetlendirmeğe çalışıldığını düşünmek doğrudur. Böylece Masonluk herkesin dini inancına tolerans ve saygı göstermiş olur. Masonlukta toleransın sadece iyi birşey değil tek yaşam tarzı olduğu da bilinmelidir. Yaşamımız başkalarının bizim için yaptıklarından çok kendimiz için yaptıklarımızla büyür. Masonlukta dinî ve siyasî münakaşalara mücade edilmemesi de bizim başkalarına benzemememizin başka bir örneğidir.

Üçüncüsü, bir Masonu başkalarından ayıran en büyük nitelik, onun insanlara olan sevgi sidir ve bunu kardeşlik sevgisini benimseyerek sağlamaya çalışmasıdır. Masonluk üyelerine birbirlerini sevmeyi, yaşamlarının her safhasında birbirlerine yardımcı ve destek olmayı, birbirlerini korumayı, zevk ve neşelerinde olduğu gibi, acı ve keşerlerinde de görevlerini paylaşmayı ve itibarlarını korumayı, itikat ve inanış açısından birbirlerinin fikirlerine saygılı olmayı

ve hatâlarına müsamahalı davranmayı öğretir.

Masonluk üyelerinin başkalarına karşı görevlerini, içinde yaşadığımız topluma ve memleketimize olan sorumluluklarımızı öğretir. Masonlukta haklar hakkında fazla birşey söylenmez, ama görevler ve sorumluluklar hakkında çok şey söylenir.

Dördüncüsü, Masonluk sosyal ilişkiler ve dostlukların arttırılması için imkânlar sunar. Masonlara üyelerini sık sık bir arada tutmak zevkini verir ve bunu teşvik eder. Ayrıca bunu geliştirmek için birçok fırsatlar yaratır. Dünyanın en büyük kardeşlik teşkilâtı olan Masonluk üyelerine ve başkalarına yardım etmek, hastalarını ziyaret etmek, yardım sever ve şefkatli olmak gibi görevler verir. Bunun neticesi olarak kardeşler de yapmış oldukları bu gibi hizmetlerden huzur duyarlar.

Bütün bu anlatmaya çalıştıklarım birkaç cümle ile özetlenebilir: Allahın kulları olarak insanların kardeşliği üzerine olan inanç, çalışmanın asaleti yolundan mutluluğa ulaşma araştırmaları, ahlâki ve yapıcı yollar-

dan sosyal hizmetlerin luzumunu gösteren hakikatleri görmek. Bunlar ise bireysel olarak toplumsal ilerleme ve mutluluğa götürülen bir yaşam felsefesini geliştirmektir. Görüldüğü gibi Masonluk daima insanlar arasında bireyin önemini vurgular ve kardeşlik, huzur ve hakikat ideallerini benimsediği için bizleri en mükemmel olmamız için göreve davet eder.

Maddiyat ile yoğunlaşmış olan 20. yüzyılın ise, Masonluğun verdiği bu yararlı yaşam felsefesine ihtiyaç duyduğu aşikârdır. Bu nedenle ahlâki hakikatleri öğretmek için Masonik dereceler hazırlanmıştır. Hiç birimiz daha iyi bir kimse olmadan asla gerçek bir Mason olamayız. Bütün bu söylediklerimizin hepsini Masonlukdan başka kuruluşlarda, başka yerlerde aramak ve bulmak mümkün müdür? Bu sorunun yanıtını Sahir Erman kardeşimizin bir sözüyle özetlemek istiyorum: "Hür Masonluk, hiçbir suretle diğer akımlarla karıştırılmayacak hattâ kıyaslanmayacak bir hüviyete sahiptir." diyor. Bende bunu anlatmaya çalıştım.

KAYNAKLAR :

<i>Sahir Erman</i>	<i>Bir hariciye açık mektup.</i>	<i>Mimar Sinan 95</i>
<i>Raşid Temel</i>	<i>Masonlukta neler var neler yok.</i>	<i>Mimar Sinan 72</i>
<i>S.R. Journal</i>		<i>Mayıs 1995</i>

MASONLUK ve MATEMATİK

Abdurrahman ERGİNSOY

İnsan olarak yaşadığımız dünyaya bakınca onun düzenli, zengin doğası, insan yaşamı için gerekli her nesneyle dolu olduğunu görüyoruz, anlıyoruz. Hele bu görüş yaşamın, toplumun ve evrenin gerçeklerini görebilen derin bir bakışla olursa. Bu bakışla son yıllarda Teknik ilerlemedeki büyük atılımlarla evrenin içlerine, derinliklere kadar uzanan araçlarla evreni tanımaya kadar uzanıp bir an düşünceye dalınca Einstein'in şu sözlerini hissedebiliyoruz: "Evren bir fiziksel bilincin düzenli bir sistemi olarak ortaya çıkmıştır. Ben kendini varlıkların ahenginde gösteren bir Tanrı'ya inanıyorum, insanların yaptıkları ile uğraşan bir Tanrı'ya değil."

Niel Bohr'un Quantum fiziği ile ispatlanan parça olanın bütün, bütünü parçalı olabileceği, kaynağın sonsuzu ve sürekliliği gösteren bir olgu olduğunu ispatlaması, Evrenin ne kadar hesaplı, düzenli, ahengin kendisi olduğunun delili sayılmaz mı?

İnsan işte artık bilimle, teknikle etrafını görüyor ve sonra düşünebiliyor. Etrafına bakınca dünya ve evren geometrik şekillerle adetâ süslü. İnsan yaşamının gereksinmelerini de sayılarla, hesapla ölçmede. Hele şu dönemde kompüter evlere kadar yaşamımızın içine girdi. Hesap, not, eğlence.

Bir insan olan mason, insanın mutluluğu için çalışan mason bu olgulardan ayrı olamaz elbette. Ayrıca masonik çalışmalarda kullandığı geometrik şekillerdeki semboller ve sembol olan sayılar ve hesap, masonun en büyük bilim olarak kabul ettiği Geometri ve matematik yasaları. Masonun Düşünme sanatı olarak bu bilim ve yasalarla sürekli yorumlar içinde olduğu gerçeğini unutmayalım.

İnsanla iç içe, sevgi ve güzellik için çalışan mason, böylece bilir ki geometri ve hesap bilimlerinin ortak adı olan Matematik insanla bir olan bir bilimdir. Bazı bilginlere göre matematik bilimlerin prensi sayılır. Çünkü matematik, düşünenin kapılarını açan bir araçtır.

Milâdın ilk yüzyılında yaşamış olan Geraso'lu Nichomachus "evren tüm şeylerin yaratıcısı tarafından bir sayıya göre düzenlenip kararlaştırılmış görünmektedir. Örnek ilk taslak olarak yaratıcının zihninde var oluşundan önce var olan bir sayının egemenliği ile sabittir" diyor.

Bu görüş ve belki başka görüşler o günden bu güne pek çok insanı - matematikçi, fizikçi, filozof, bilim adamını matematik üzerine eğilmeye itmiştir.

Kepler bakınız ne diyor: "Evren, matematik oranlarla örülmüştür. Ne rede madde varsa orada geometri vardır. Doğadaki güzelliği, uyumu ve ahengi sağlayan matematik oranlardır."

Bilim ve teknik geliştikçe buna bizler de tanık olmuyor muyuz?

Bakınız Galile ne diyor: "Gözlerimizin önünde serili bulunan Doğa büyük bir kitap gibidir. Bu kitap matematik diliyle yazılmıştır. Onun harfleri üçgenler, kareler, daireler ve öteki geometrik şekillerdir. Bu şekilleri anlamadan, bilmeden doğanın hiçbir şeyini anlayamayız."

Daha pek çok bilgin ve filozofun bu yoldaki düşüncelerini aktarabiliriz.

Bir insan olan mason, bilgilenip olgunlaşan insan bunları görüp okuyarak idrak eder. Daha çıraklıktan itibaren hemen tüm derecelerde sayılar ve geometri şekilleri sembol olarak ve fikir olarak yer almaktadır. İnsanlık ideal mâbedinin yapımını üstlenen bizler, Tanrının düzenlediği ahenkle, güzellikle gözlerimiz önüne serilen Evren ve İnsan ilişkisini bir yana itebilir miyiz? Her an onunla iç içe veya onunla sarılı, onunla dolu değil miyiz?

Mâbedimiz, bijularımız, avadanlıklarımız, sembollerimiz de hep geometrik şekiller ve hattâ rakamlarla bezenmiş değil midir? 5 köşeli yıldız, Delta, 3 - 5 - 7 sayıları, Üstad, Kalfa, Çırak yürüyüşleri ve sayıları, üçgenler, dörtgenler, çokgenler..

Matematikle içiçeyiz. Matematik, insan zekâsının dış dünyayı denetleyip yorumlama ve de düşünme aracıdır. Matematiksiz, ne fizik, ne ekonomi, ne tıp, ne astronomi, ne mühendislik olabilir mi?

Hemen ekleyebiliriz: Masonluk bile yapılamaz değil mi? Pythagoras'ın, Öklid'in teoremleri, altın bölmesiz masonluk olmaz. Bu nedenle mason matematikle çalışır, ilgilidir. Hep biliriz; bir dairenin çevresini ölçüp çapına bölersek π sayısı çıkar. Bu sayı aynı zamanda 22/7 kesri ile de çok küçük bir farkla elde edilir. π sayısı tam bir sayı değildir.

Mâbedimize J ve B sütunlarının üzerine bir kiriş oturtursak π 'yi elde edebiliriz. π sayısı 3.1415921... olarak uzar gider. Bu sayıların içinde istenilen herhangi bir matematik diziyi görmek mümkündür. Yine bu sayıların içinde bir çoğu ile daire, küre, kare, alan, hacim hesaplanabilir.

Milâttan çok önceleri kimin tarafından ve nasıl bulunup kullanıldığı bilinmeyen ama var olan π sayısı acaba Nichomaehus'un söylediği sayı mıdır? Acaba evren π sayısı kullanılarak mı daire biçiminde yaratıldı? Yoksa π sayısı bir mesaj mı taşıyor? Bakınız uzay bilgini Prof. Dr. Carl Sagan ne diyor: π sayısının içindeki rakam dizileri altında saklanan şey bir sıfırlar alanında biçimi birlerle çizilmiş tam bir dairedir (uzay bilimi ifadesi). Acaba bu ifade bize dairesel evrenin bir amaçla yaratıldığını veya ortaya konduğunu mu anlatmak istiyor?

Bir daire ve ortasındaki noktayı ele alalım. Bu çırak derecesinde bir semboldür. Ne yazık ki bu sembolü değil görüp konuşmak, hiçbir yerde değerlendirildiğini görüp duymadım. Çırak onunla işe koyulur, kalfa onunla yıldızını çizer, Üstad onunla çizim yapar, onunla kontrolünü yapar, mesleğini icra eder.

Burada o sembol, çırağın asla sapmayacağı erdemleri gösterdiğini, daire ile ödev-görev sınırlarını belirlediğini, sınırların paralel teğet çizgilerle kutsal kitaplarla belirlendiğini, masonun daire üzerinde yürürken bu çizgilere kadar uzanabildiğini bilmeliyiz. Bazan noktanın güneş, dairenin evreni temsil ettiği de ifade edilir.

Bir başka görüş ise nokta; yemin kürsüsü önündeki masonu, daire ise evrenin ulu mimarını temsil ettiği yolundadır.

Pythagoras bize 3-4-5 sayılarıyla çizilmiş bir dik açılı üçgenle bilinen teoremini hediye etmiştir. Şimdi bunu esas alarak her iki kenarı 1 ünite boyunda olan ikizkenar dik üçgeni düşünelim. $1^2+1^2=2$ olup hipotenüsün boyu $\sqrt{2}$ 'dir. Bunun sonucu ise 1,41... olur. Onun gibi masonlukta 1.618... sayısı ile altın bölme ifade edilir.

Nükleer fizikte de esrarlı sayılar vardır. 2-8, 20, 50, 82, 126- Bu sayılardaki nötron ya da protonu taşıyan çekirdeklerde büyük enerji oluş-

makta, bu sayıların altında ya da üstünde nötron (veya proton) taşıyan çekirdeklerde güçlü enerji görülmemektedir.

Geometrik şekillere de aynı önemle eğilebiliriz. Yaşamımızın her gününde karşılaştığımız bu şekillerin bize pek çok kolaylıklar verdiklerini biliriz. Dairelerden oluşan küp, kare ve üçgenlerden oluşan eşya, mükemmele, güzele, ahenge bizi iletirler. Nihayet semboller masonluğun anahtarı, hep geometrik şekillerde değil mi?

Bu düşünüş ve görüşler bizi onların kaynağını araştırmaya, bugüne nasıl geldiklerini öğrenmeye itmektir. Mezopotamya'da bulunan Tabletler ve bazı papirüslerde M.Ö. otuzuncu yüzyılda Pythagoras teoreminin ilk şeklini bulmaktayız. Oralarda alan hesaplarının, çarpma işleminin yapıldığını, dikdörtgende boy ile enin çarpımının alanı verdiğini görmekteyiz. Mezopotamya'daki matematik bilgiler adeta sezgiye dayanmaktadır. Ama bir sistematığı görülememiştir. Buradaki geometri ile ilk olarak kullanılan cebir de uygulamada görülmüştür. Denilebilir ki bu bilgilerle analitik geometrinin kaynağı da Mezopotamya'dır.

Babil bilgileri etraflarında bulunan her nesneye bir sayı tekabül ettirmişlerdir. Köle sayısının yanında gökteki yıldızları da saymışlardır. 7 sayısı Mezopotamya kültüründe vardı. Bunun yanında benzer üçgenlere ait Thales teoreminin dik üçgenlere de uygulaması yapılmıştır.

Mısır uygarlığı, bilindiği gibi Nil nehrinin hediyesidir. Nil'den yararlanmayı düşünmüşler. Su bentleri, kanal ve yollar yapmışlar. Piramitlerin yanında bunların da bulunması orada teknik ve bilimsel bir yaşamın varlığını göstermektedir. Ancak bulunan kalıntılar bu teknolojinin yanında ve ona paralel bir bilimsel yaşamın bulunmadığını kanıtlamıştır. Oradaki teknoloji, bir kardeşin deyimi ile yapı işçilerinin örgütlenmesindeki uygun ortamın bulunması ve buradan doğan ortak çalışmanın sonucudur.

Mısır'da hayat; insanlar, Tanrılar ve ölümler arasında geçmektedir. Tanrıların ve ölümlerin istek ve gelenek olarak ortaya çıkan ihtiyaçları buradaki mimari türünü yaratmıştır. Görkemli anıt ve tapınaklar bu görüşün ürünüdür. Bu yapılarda ölümden sonraki yaşam inancı da yer almaktadır. Mısır'da matematik, alan ve hacim hesaplarını açıklayan pratik yöntem tipinde gelişmiştir. Buradaki bilgilerin nereden, nasıl elde edildiği bilinmiyor. 7 sayısı da pratik olarak kullanılmıştır. Mısır'da geometri tam olarak basit ve özel hallerin çözümüne yarayan bir düzeyde olmuş ve öyle kalmıştır.

Mısır'daki Keops piramidinde kaidenin çevre toplamı yüksekliğinin iki katına bölünürse 3,1416 çıkmaktadır. Piramitte bulunan Kraliçe

odasının uzunluğu ile çarpılırsa 365,242 çıkar ki bu yılın gün cinsinden sayıdır.

Mısır uygarlığı 25 yüzyıl kapalı kalmıştır. M.Ö. 7. yüzyıldan itibaren Ege'ye, Yunanistan'a yayılmaya başlamıştır. Mısır geometrisi kenar uzunlukları 3-4-5 biriminde olan dik üçgenin kenar uzunluklarının kareleri toplamı bağlantısının da farkında olmuştur. Ancak eşitliğin sonucu bilinmemekte idi. Mısır geometrisinin de sistematığı yoktur.

Geometri, bilginleri İyonyaya geçtikten sonra Thales ile bir sistematığe kavuşma yoluna girmiştir. Mısır ve Mezopotamya kültürleri, kullandıkları geometrik sonuçları gerçek olarak Pythagoras gibi ifade edememişlerdir.

Mısır'a ve Mezopotamya'ya girip gezen pek çok İyonya ve Grek bilgini buralardan topladıkları bilgileri Thales'le birlikte 7 bilgeden bazıları ile Pythagoras, geometri ve tüm matematiği geliştirip İyonya'ya ve sonra Grek'e aktarmışlardır. Burada, gerçekte tam olarak Mezopotamya kültürünün bir ürünü olan Pythagoras teoreminin bir ölçüde anlamını sayılarla kazandığını söyleyebiliriz. Babil bilginlerinin sayı bilgisini, sayı düşüncesini ve bunun önemini Ege ve Akdeniz'in kuzeyindeki kıyılara Pythagoras getirmiştir. Pythagoras'ın matematiğe, sayı bilimi ve felsefesine, geometrinin değer ve felsefesine, bu yollarla Grek uygarlığının yükselmesine önemli katkıları olan bir dahi, üstün insan bir bilgin, bir filozof olarak tanımak, kabul etmek şarttır. O, M.Ö. 580 yılında Sisam adasında doğmuştur. Yani Egelidir. O matematik ve geometriyi Thales'in etkisinde kalarak önce Mısır'a gidip öğrenmiş ve çevresine aktarmıştır. Sonra Babil'de uzun süre kalan Pythagoras kendi adı ile anılan teoreminin pek çok bölümlerini buradaki bilginlerden öğrenmiştir. Sonra bu bilgileri Thales'in eşitlik ve ispat kavramlarıyla birleştirerek bilinen şekline dönüştürmüştür. Yurduna dönen Pythagoras adada geometri, matematik ve felsefe eğitimi yapan bir okul kurmak istemiş ancak ada hükümdarı Polikrates bu isteği kabul etmemiştir. Bunun üzerine Pythagoras güney İtalya'da Magna Gracia'ya yerleşmiş, Kroton'a okulunu açmıştır. Bu, okuldan çok akademiye benzeyen eğitim merkezinin öğrencileri Pythagorisyen adı ile anılmaya başlamışlardır. Bu öğrenciler, aralarında gizli anlaşma yapıp birbirlerini tanıma usulleri kullanır olmuşlardır.

Yakınlığı geliştirmede önemli etkisi olan bu uygulamalarla öğrenciler kardeşlik duygusu ile dayanışmaya ulaşmışlardır. Zamanla bunlar politik ve idari kademelere etkide bulunmaya başlamışlar; bunun üzerine halk arasında doğan tedirginlik sonucu karşı gruplar okula saldırıp yakmışlardır. Bunun üzerine Pythagoras öğretisi yıkılmış o da Magna Gracia'yı terkederek Metapontum'a yerleşmiş ve burada öldürülmüştür.

Kapısında (Geometri bilmeyen buraya girmesin) tabelâsının bulunduğu bu okulun kendisinden sonra gelen uygarlıklara yaptığı katkılar yalnız sayı bilimi, geometri ve matematik olmamış, onun bir başka düşünceyi olan Dairesel Hareket bilgisi, yaklaşık ikibin yıl yıldızların hareketlerinin incelenmesinde model olarak kullanılmıştır. Yine Pythagoras Mısır'daki ölümler düşüncesinden ilham alarak ruhun ölümsüzlüğü fikrini oluşturmuştur. Altın bölmenin buluşu ve beş köşeli düzgün beşgenin köşegenlerinin kesişme noktalarından oran teorisine uygun biçimde beş köşeli yıldızın elde edilmesi de bu okula aittir. Bu yıldız aynı zamanda sayılar teorisinde irrasyonalliteyi tanımlar.

Pythagoras ve Demokrites'e göre doğadaki tüm maddeler ateş, su, hava ve topraktan meydana gelmiştir. Bir karenin dört köşesi bu elemanlara tekabül ettirilmiştir. Bu elemanların özelliklerini anlayabilmek için her birinin bir geometrik şekle bağlanmasının gerekli olduğunu ileri sürmüşlerdir. Düzgün dört yüzlünün ateşi, küpün toprağı, sekiz yüzlünün suyu, yirmi yüzlünün ise havayı temsil ettiği kabul edilmiştir. Bugün maddenin kristal yapısı tümü ile geometrik şekillere tekabül ettiği fikri kesinleşmiştir. Kaya tuzu no el2 - kübik yapıda kristali olan bir maddedir. Demokrites'in toprağı tekabül ettirdiğı geometrik yapı küp ile çağdaş kristallografların kaya tuzuna tekabül ettirdikleri geometrik şekil birbirinin özdeşidir. Bu husus bize insan aklının yarattığı bir düşünce disiplini sağlayabilecek geometrinin ne kadar değerli ve önemli ve de asil bir özelliğı sahip olduğunu göstermektedir.

Grek ve özellikle İyon düşüncesinin en önemli özelliğı spiritüel veya ideal evrende maddi-gerçek evrenin ayrı ayrı varlığına olan inanıştır. Ruhun varlığı ve sürekliliğı bu düşüncenin temelidir. Mısır ve Mezopotamya'dan gelen bilginler İyonya'da ideal kavramlara ulaşmışlardır. Bu görüş ve inanış tam olarak Pythagoras felsefesinin temelidir. Ona göre gerçek dünyada gördüğümüz her nesnenin spiritüel evrende bir karşılığı vardır.

Jambriehus, Pythagoras için Tanrısal felsefenin önderidir der. Pythagoras okulu dinsel bir diriliş ruhunu bilimsel bir ruhla birleştirmiştir, denmektedir. Bu okul, arınma düşüncesine önem vermiştir; ancak ruh göçüne de yakın gözle bakar. Sessizlik uygulaması ile ruh eğitimi bu okulun önemli bir ilkesidir.

Büyük İskender'in kurduğı imparatorluk içinde İskenderiye'de Mısır yönetimini elinde tutan PTOLEME, İskenderiye'yi bilim ve felsefe merkezi haline getirmiş ve üçyüzyıl bu okulun dünyada nur saçmasını sağlamıştır. Bu okulda Öklid, Element adlı geometri kitabı ile Pythagoras gibi bir değer ve önem kazanmıştır. Öklid'in kitabında 217 ve 48

inci problemler katedral, tünel, köprü ve kule gibi yapıların hesaplanıp yapılabilmelerini sağlamıştır.

Üç büyük gerçek ve ulu bilgini Thales - Pythagoras - Öklid'i insan olarak, mason olarak şükranla yad etmemiz gerekir değil mi?

Mesleğimizin felsefe ve bilimsel açıdan dayandığı matematik, özellikle geometrinin tarihi seyrini ve değerini gördükten sonra sayı bilgisine, sayı metafiziğine ve mistisizmine veya felsefesine geçmek bence gereklidir. Çünkü sayılar da bize sembol olarak çok anlamlar aktarmaktadırlar.

Sayıların mistik yönü bulunduğunu kabul etmek ve onlara birçok kavramlar vermek, insanı sayı saymaya başladığı günden beri yazıla gelmiştir.

Pythagoras'çılar sayıların sırlarına adeta tapmışlardır. Düşünce ve yaşam tarzlarını sayılar üzerine kurmaya çalışmışlardır. Onlara göre (1), bütün sayıların türetildiği asil ve generatör sayıdır. İki, ilk çift sayıdır. Üç, ilk tek ve erkek sayıdır; harmoniyi -ahengi- temsil eder. Dört, adalet sayıdır; geometrik olarak kare'yi ve doğruluğu gösterir. Beş, erkek ve dişi sayıların birleşmesi olup evliliği gösterir. Altı, yaratılış sayıdır. Yedi, gezegenlerin sayısını gösterir. On, kutsal sayıdır; evrenin boyutunu gösterir.

Evrenin yaratılış, oluş ilkeleri bildiğimiz gibi zıtlıklardır. Ancak doğadaki zıtlıkların kökü bir ile çok arasındaki zıtlıktır. (1) ahenk, düzen, (çok) karmaşa, kaos yahut Ordo-nizam, çok-kaos'tur. Tasavvufi deyimle Vahdet - kesret.

Mutlak (1) ne tek, ne de çifttir; hem tek, hem çifttir. İlk Varlık noktasıdır. Nokta hareketle çizgi, çizgi hareketle düzlem, düzlem hareketle cisim olur. Öyleyse her bir başka cisim, bir başka sayının karşılığıdır.

Ben bir benzetme yapacağım, kâmil insan 4 aşamayla oluşur: İyi düşünce, iyi hareket -iyi ahlâk- bilim (irfan). İyi düşünce noktayı; iyi hareket sonu, çizgiyi; iyi ahlâk düzlemi; bilim (irfan) cisimi, kâmil insanı doğurur.

İnsanlar bir ile sayar, birle düşünürler. Bu Tanrı ile insan arasında ortak ilkedir. Bir, bilenle bilineni, düşünenle düşünüleni birleştiren ölçüdür.

Sonsuz evreni idrakimizle kavrar, kucaklarız. Orada bulabileceğimiz şey şu olacaktır, olmaktadır. Yaratıcı düşünce ve düşünce ile sarmaş dolaş haldeki ruh - can - beden, evrenin her yönünde rastlayabileceğimiz bu üçlü ile o üçlünün özü-ilkeli olan Teklikten başka bulabileceğimiz hiçbir şey yoktur. Ve bu evrensel üçleme Tanrısal Teklik - birlikte-lik içinde değil mi?

Sayılar biliminin ana ilkeleri ilk dört sayıdır. Oteki sayılar bu dört sayının birbiriyle toplanması veya çarpımı sonunda elde edilirler. Örneğin 7,3 ile 4'ün toplamıdır ve Tanrı ile birliğini belirler. On, ilk dört sayının toplamı ile oluşur ve Tanrı'nın sürekliliğini anlatır.

Pythagorasçılar: "Bilinebilen biçimdir; biçim ise, sayıya ve ölçüye bağlıdır. Her biçim, bir sayı oranı ile belirlenir. Her düzgünlük - ahenk, sayıca belirlenmiştir. Sayı, nesnelere uyumlu ve böylece de tanınabilir kılar" kabul ederler.

Sözlerimizi, FI. Piek'in Deluge adlı Prestonian adlı konuşmalarından aldığımız masonik şarkıyı, masonluğun büyük bir ilkesini, bir düşüncesini aktararak bitirmek istiyoruz:

İlk insan Adem

Geometri ile beraber yaratıldı

Asil beynindeki bilgileri

Çocuklarına öğretti

LİTERATÜR

- J. P. Bayard : *Symbolisme Maçonnique Traditionnel*
- J. P. Bayard : *Les Symboles des Nombres*
- J. Bouchet : *Symbolique Maçonnique*
- F. Caplston : *Felsefe Tarihi*
- O. Hançerlioğlu : *İnanç Sözlüğü*
- Mekay : *Lexicon of Freemasonry 1883*
- Ligou : *Le Dictionnaire Maçonnique*
- Cengiz Yalçın : *Geometrinin Öyküsü*

YARADILIŞ

Ahmet AKKAN

*İNAN, yalnız gözünle görüp, kulağınla işittiğine
İNANMA, gözün ile görsen, kulağınla işitsen bile
Yalnız şunu iyi bil ki kardeşim,
İNANMAMAK da İNANMAKTIR, bir ŞEYE.... (A.A.)*

Akıl sahibi insan, evrendeki düzeni keşfettiği an, bu düzenin bir düzenleyicisi olması düşüncesiyle ALLAH (Tanrı) fikrini ortaya atmıştır (TEOGONÍA). Arkasından evrenin yaratılışı (COSMOGONÍA) ve insanın yaratılışı (ANTROPOGONÍA) gelmiştir. Bilimin henüz gelişmemiş olduğu çağlarda, bütün bu (gonia)lar, mitolojik alan sınırları içinde yer almışlardır. Muhtelif memleketlerin mitolojilerinde daima doğa olaylarını ele alan, muhtelif Tanrılar yaratılmış ve efsaneleşmiştir. Zaman içinde bu çok tanrının bir elebaşısı, en büyüğü dü

şüncesi, tek Tanrı fikrine doğru gelişmiştir.

Her şeyden önce, bir tanrının var olduğunu ortaya süren Yahudi dini, "Başlangıçta, Tanrı, gökleri ve yerleri yarattı." diyerek, kozmogoniden işe başlar. Evvelâ karanlık olan evren, Tanrının: "Işık olsun!" sözü ile aydınlanmış ve Tanrı ışığın iyi olduğunu görmüştür. Aydınlik ve karanlık yaratıldıktan sonra, kara ve denizlerin yaratılmasını istemiştir ve gördüklerinden hayret içinde kalmıştır. Buradaki, antropomorfik Tanrı fikrine bilhassa dik-

kat edilmelidir. Yüce yaratıcı güç, yarattıklarına hayret etmektedir.

İleride Yahudi dini düşünüşünün tekâmül ve globalleşmesi ile Hıristiyan ve İslâm tek tanrı fikri ve dinlerinin gelişmesini görmekteyiz.

Zaman içinde, bilimin gelişmesi, Maddenin ilksiz ve sonsuzluğu fikrini bilimsel olarak kanıtlamıştır.

Hiç birşey yoktan var olmaz, var olan hiç birşey yok olmaz, şekil değiştirir (Lavoisier).

Bilimsel açıdan ele alınırsa, Tanrının bir ilk neden olarak kabul edilmesi, bunun da bir nedenini arayacaktır. Buna cevap olarak tek tanrılı dinler Tanrının ilksiz ve sonsuz olduğunu ileri sürmektedirler.

Kendisi tarafından yaratılmış evrende, ilksiz ve sonsuzun yer almasına imkân yoktur. Bu durumda akli olarak iki ihtimal ortaya çıkar: Ya ilksiz ve sonsuz yoktur veya evrendeki herşey, ilksiz ve sonsuzun bir tezahürüdür (mistik, tasavvufi düşünce).

Evrende öyle olaylar vardır ki, bunların akıl ve ilim ile izahı henüz imkânsızdır. İnsanı, diğer canlı varlıklardan ayıran, AKLIN yanında, gene yalnız insanlara has SEZGİ, SEVGİ, NEFRET, ŞEFKAT, ÜMİT gibi sanyonel özellikler vardır. Bunlara GÖNÜL adını vermekteyiz.

Akıl yolu ile izah edilebilen olaylara inanma, her akıl sahibi insan için gayet tabiidir. Önemli olan ve kanımca erdem olarak kabul edilebilecek olan, akıl yolu ile izah edilemeyenlere de, gönül yolu ile inanabilmektir.

Neticede, evrende herşeyin bir başlangıç ve bir sonu vardır. Ancak bu olaylar bir değişim süreci içinde husule gelmektedirler ve işte ilksiz ve sonsuz olan, bu gelişim sürecinin Yaradılış Olayının, ilksiz ve sonsuz oluşudur. Herşey doğar, yaşar ve ölür.. İlksiz ve sonsuz olan Yaradılış Olayıdır. Bir süreç içerisinde evren yaratılmıştır ve bu sürecin muayyen bir noktasında son bulacak fakat yok olmayacaktır. Yepyeni ve çok daha gelişmiş bir evrenin yapı taşlarını teşkil edecektir.

Biz varoluşları ancak beş duyumuzla algılayabiliriz; görmek, işitmek, koklamak, tatmak, dokunmak. İşte, böylece yaptığımız iş, belki de yalnızca aldanmak veya yanıltmaktır. Platon'un meşhur mağara misâlinde olduğu gibi, biz gerçekleri ancak duvarda gördüğümüz hayalleriyle algılıyor, belki de yanıltıyoruz. Esasen yapılması icabeden şey duvara bakmak değil, arkaya dönüp ışık membaındaki hakikati görmektir. Bu suretle ışığa bakan insan, duyu gözünü akıl gözüne çeviren, çevirebilen bilge kişi haline gelir.

Einstein'in "Genel Bağlantılılık Teorisi'ne göre: Evren, birbirinden ayrılmayan, birleşmiş, Za-

man-Uzay-Hareket ve Madde birlikteliğinden ibarettir.

Madde, bilinçten bağımsız olarak var olan; bilinçte, duyularımızla yansıyan nesnel gerçektir.

Çağdaş bilim, maddenin 7 temel durumunu saptamıştır:

1. Katı,
2. Sıvı,
3. Gaz,
4. Plazma,
5. Elektromagnetik alan,
6. Gravitasyon alanı,
7. Nükleer alan.

(Plazma, pozitif ve negatif yüklü serbest parçacıklardan oluşan, çok yüksek sıcaklıkta ionlaşmış maddedir.)

Evrenin sonsuz çeşitliliği, bu 7 temel alanın düzenlenmesi (combination) ve karşılıklı etkileşmesine (interaction) bağlıdır.

Normal gerçeklik sonsuzdur ve bilgimizi sonsuzca yeniliyecektir.

Yokluk diye birşey yoktur. Yokluk, bir soyutlamadan ibarettir. Yokluk, varlıktan çıkar. Yokluk, bir sürekliliğin, belli bir sığrama anını dile getirir. Sürekli olarak şekil değiştiren maddenin, geride bıraktığı biçime verilen addır.

Varlık içinde İNSAN, özünü yaratan tek nesnedir.

Önce var olup, sonra kendini imâl eden yalnız insandır.

Düşünüyorum, şu halde varım... (Cogita ergo sum)

Bu günün felsefesi (ego cogito cogitatum) varolduğum için düşünüyorum.

Bilimin kendiliğinden ulaşabileceği, gerçek budur.

Düşünen insan, bir aracıya başvurmaksızın, kendini bulmak zorundadır. İnsan herhangi bir madde değil, geleceğe doğru bir atılış, kendini yaşayan bir tasarıdır. İnsan kendi özünü kendi yaratır.

İnsan sorumludur. Bu sorumluluk bütün insanlığa karşıdır.

Çok yaygın bir slogan vardır: İnsan doğuştan HÜR'dür. A C A B A? Bir kardeşin dediği gibi, insan daha doğuştan kendi cinsiyetini seçme hürriyetine sahip midir? Doğduktan sonra ana, baba ve diğer büyüklerinin yasakları ile, uygun bir yaşa geldiğinde ise, bu defa sosyal ve fiziksel çevrenin örf, âdet ve an'anelerin, toplumsal yasaların sınırlayıcı etkilerinden oluşan bir esaret zincirinin bir halkası haline geldiği, sonunda ise ölümü veya ölümsüzlüğü seçme gibi bir hürriyete sahip olmadığı gerçek değil midir?

İnsanı insan yapan en önemli faktör DÜŞÜNCE HÜRRIYETİDİR. Toplumun etkisi ile edindiği dogma ve batıl inançlardan peşin hüküm ve saplantılardan arınarak, kendini aklının ve zekâsının yardımı ile yeni baştan tesis etmesi, doğru düşünebilme ve doğ-

ruyu bulabilme açısından büyük bir başarısı olacaktır.

İnsan Hürdür; hattâ Hür olma zorunluluğundadır.

Kelimenin tam ve ezoterik anlamı ile insan yaratılmamış, kendi kendini yaratmıştır.

İnsan, değerini de kendi yaratır. Hiç bir genel ahlâk veya hiç bir kimse insana yapacağı şeyi söyleyemez. Eğer ben, birisinin nasihatını dinliyorsam, o dinlemeye kararlı olduğum kişiyi, ben seçmişimdir.

İnsan erdemlerini de kendisi yaratır.

İnsan kendini tanımak için, başkalarının içinden geçer, amma kendini yapan sadece kendisidir.

Sözlerimi, çalışmamın esasını teşkil eden masonluk idealini çok güzel bir şekilde ifade eden Sahir

Erman Kardeş'in bir paragrafı ile bitirmek istiyorum:

"İnsan, şimdiye kadar şartlandırılmış olan bütün iç ve dış âmillerden kendini kurtarması, kendi içindeki ilâhi nuru keşfetmesi ve meydana çıkarması suretiyle (fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür) bir insan haline gelebilir ve kendisini yeniden yaratabildiği gibi, başkalarının da kendilerini yaratabilmelerine yardım edebilir... İşte bütün bunlar masonik idealin, nihai gayesidir... Bütün dünyayı aydınlatacak olan hürriyet meş'alesi, ancak bu gibi idealist insanların gayreti ile her ülkede parlar... Dünyada Adalet-Hürriyet-Kardeşlik ve Hoşgörü hüküm sürer. Yani bu gün yer yer ve zaman zaman görülen KAOS'tan, DÜZEN'in çıkmasını sağlamak hedefine bu gayretle sayesinde ulaşılabilir"...

MASONLUK NEDİR? MASON KİMDİR?

Yavuz HAKMAN

Konu başlığından da anlaşılacağı üzere, bu işin ne denli güç olduğunu, bu çalışmanın ne denli büyük bir cesaret ürünü olacağını takdir edileceğinden eminim. Bir mason kimliğini, bir masonluk misyonunu, niteliğini bu kısa yazıya sığdırmak, bu iki kavramın boyutlarını birkaç sayfalık yazı ile sınırlamak, mümkün mü? Son yıllarda mason kimliğindeki yanlışlarımızın ve masonluk misyonunun, günümüz olayları karşısındaki etkinliğinin ne denli arttırılması gerektiğinin, diğer bir deyişle masonluktan beklentilerimizin neler olduğunun irdelenmesi şeklinde olacağını, düşünüyorum. Ve bu şekilde, sunacağım bilgilerin ışığı altında, şu soruları da sormaktan, kendimi alamıyorum. Çok büyük özveri ile öğrenilmesine çalışılan, uygulanması için çaba gösterilmesi gereken bu iki kavramın içeriğine, acaba kaçımız tam anlamı ile, gerek dış âlemdeki yaşantımızda, gerekse topluluğumuzda uyuyoruz veya uyguluyoruz? Hattâ, çok zaman uyulmamasından kaynaklanan, gerçek tereddütlere düşüyor muyuz? Nereye gittiğimizi, hangi hedefe varmak istediğimizi kendi kendimize ve içimizde sorgulamıyor muyuz? Acaba, masonik ilkeler ve masonik ülkü karşısında ne denli duyarlı davranıyoruz? Ancak, hatâ ve sevaplarımız ne olursa olsun, bu misyonun birer sahiplisi olarak, masonluk yolunda kendimizi eğiten kişiler olarak, masonluk ilke ve ülküsünün yaşatılmasında görevimi-

zin hiçbir şekilde unutulmasına zemin ve zaman olanağı tanımamamız gerektiğini vurgulayarak, açıklamalarımıza bu kesin hükümle başlıyorum.

Bizler Doğu'yu, Nur'un kaynağı olarak biliyoruz. Açıklıkla ifade edeyim ki; ben, yaşamım boyunca bu Nur kaynağından çok yararlandım. Onlar, bana daima rehber oldular ve rehber olmaya da devam ediyorlar. Ben de, her geçen gün eğitildiğim kanısındayım. Ne var ki; o Nur kaynağından alınan Nur'un da çevreye yansıtılması bizim de görevlerimiz arasındadır. İşte, ben; sizlere, kısıtlı bir yazı çerçevesi içinde, mason kimliği ve masonluğun nitelikleri konusunda, yukarıdada değindiğim gibi, bir çeşit eğitim çalışması yapmak ve konuya da, bu topluluğa doğuşum ile ilgili bir anımı nakletmekle başlamak istiyorum:1970-71'li yıllar... 26 yıllık arkadaşım olan, ailece görüştüğümüz bir kardeşime, halen 51 yıldır beraberliğimiz var, biraz da rahmetli babamın beni teşvikiyle;

- Ben mason olmak istiyorum!... Bu yolda çalışmak istiyorum!... Beni topluluğunuza kabul eder misin? dedim. Kendisi o tarihte üç yıllık Mason idi.
- Seni çok eskiden beri tanıyorum, yaşantını biliyorum. Mason olacak niteliklere sahipsin. Burada da başarılı olacağın kanısına sahibim. Harici âlemdeki yerin, çalışmaların ve davranışların bize ışık tutuyor, dedi. Ancak, masonluk hakkında neler biliyorsun? Nasıl bir topluluğa girmek istediğini biliyor musun? Acaba masonluğun gereğini yapabilecek misin? diye sordu.
- Bu topluluğa, fazla yabancı değilim, dedim. Çevremde tanıdığım, mason olduklarını bildiğim dost ve yakınlarımın dışında, kendisinden "iyi insan" diye bahsettikleri ve benim de özellikle tesbit ettiğim bazılarının, mason olduklarını öğrendiğimde, ne kadar mutlu olduğumu tahmin edemezsin. Beni de kabul etmenizde bir sakınca yoksa, ben de mason olmak istiyorum, diye yineledim. Ayrıca, mesleki görgü ve bilgimi arttırmak için gönderildiğim Amerika'da, çevremde kendilerinin mason olduğunu söylemekten çekinmeyen, mason rozetlerini rahatlıkla taşıyan insanlarla karşılaştığımı kendilerinden çok yakınlık gördüğümü masonluğun, demokratik ülkelerdeki varlığının nedenlerini anladığımı ve buna karşın, despotizm ve diktatörlüğün hâkim olduğu, birey hürriyet ve haklarının tanınmadığı ve bütün kudret ve hakları şahsında toplayan totaliter rejimlerde masonluğun nasıl yaşatılmadığını gördüğümü, söyledim. Amerika Başkanlarının hemen 2/3 ünün mason olmaları bir rastlantı mı? Yoksa bu kurumun güzelliği mi? dedim. İngiliz müstemlekelerine hemen ilk giren ve örgütlenen kurumun veya Kraliyet tarafından girmesi sağlanan kurumun masonluk olduğunu da bildiğimi, kendisine söyledim.

Ben, o günkü bilgilerimin sınırı içinde, insanların demokratik yollarla gelişmesinin sağlanması, şeklinde algıladığımı insanların tutku ve zaaflarından arınarak, sevmeyi öğreten, hürriyeti ve kardeşliği aşıl原因, ilkeleri ve ülküsü ile tamamiyle insanı konu alan, özetle sevme sanatının öğretildiği bir okul olarak, beni teklif edecek kardeşime, ifade ettim.

"İlkesi ve ülküsü ile dünyada bundan daha iyi bir kuruluş varmı?" diye düşünüyordum. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'ndeki hükümlerin, masonik ilkelerin bir başka şekilde ifadesi olduğunu daha sonra anladım. O günlerde, bu güzel fikir yumağını oluşturanların da mason oldukları, açıklıkla söyleniyordu. Böyle bir güzelliğin oluşturulduğu topluluğun bir üyesi olmak, tüm olumsuz fikir ve davranışlara, yayınlara karşın, bir ölümlü için diğer bir güzellik değil mi? diye, kendimi sorguluyorum, dedim.

Hele, beni; Amerika'da, mason olmadığım halde, bir locada (Sacramento, Calif. Three Pillar Lodge) Üstadı Muhterem İs'ad Törenine (installation) götürmeleri, orada gördüklerim, törende ve sonrasında yaşadıklarım, beni, bu yolun yolcusu yaptı. Şimdi takdirini bekliyorum, dedim...

İşte, ben 23 yıl önce şeklen böyle mason oldum. Ancak, geçen bu süre içinde, mason olma yolundaki çalışmalarım ile, tüzüklerimizi ve özellikle kapsamı çok geniş ritüellerimizi derinliğine inceledim. Masonluk hakkında elime geçen yayınları okumaya gayret ettim. Ancak anlayabildiğim kadar, bu topluluk her ülkede, özellikle demokratik ülkelerde, ulusal kimliği içinde yeşeren ve yaşayan yüksek bir insanlık idealinin sağlanması gibi çok kutsal bir amacı olan, bir fikir kurumudur.

Güzellikler kaynağı bu kurumun üyesi olan Mason kimdir? ve bu kurumun uğraşısı olan masonluk nedir?

Mason; bir kardeşimizin yazısında kimliğini bulduğu şekli ile, su gibi kuvvetli, fakat uysal, toprak gibi alçak gönüllü, fakat sakın, ateş gibi heybetli, fakat yararlı insandır.

Mason; doğruya doğru, eğriye eğri diyebilecek bir karaktere sahip olan, dürüstlüğü ve samimiyeti kendine hedef edinmiş, ikiyüzlükten kaçınan bir kişiliğe sahip olmalıdır. İkiyüzlü insan, masonluk ve insanlık idealine hiçbir şekilde hizmet edemez. Mason; kibirli ve gururlu olmamalıdır. En zor durumlarda bile dalkavukluğu alçaklık kabul etmelidir. Mason, haysiyet ve şeref kırıcı hallerden daima kaçınmalıdır. Kibirli ve kendini başkalarından üstün gören bir kimse, Masonluğa yararlı olamaz. Bunun için, gerçek mason, kendini kibir ve gurura kaptırmaz.

Bir masonun dalkavukluğa yer vermemesi, insanlık şeref ve haysiyetini her kıymetten üstün tutmasından ileri gelmektedir. Çünkü, bir çı-

kar sağlama veya hangi amaçla olursa olsun, şeref ve haysiyetini muhafaza edemiyen bir kişiden topluluğumuza hayır gelmez. Mason alçakgönüllüğü, kapalılığı benimsemelidir. Herkese yumuşak ve şefkatle yaklaşmasından, özellikle elinden geldiğince yardıma gereksinimi olanların yardımlarına koşmaktan ve yaralarını sarmaktan büyük bir zevk duymalıdır. Bu davranışı, ona, hiçbir şekilde maddi ve manevi çıkar sağlama düşüncesi vermemelidir. O iyiliği, yalnız iyilik olduğu için yapmalıdır. Mason, kimsenin hakkında kötü düşünmemeli ve konuşmamalıdır. Her mason için, kendi şeref ve haysiyeti kadar başkalarının da şeref ve haysiyetini korumak, görevidir. Alçak gönüllüğün ve herkese ılımlı ve şefkatle yaklaşmanın, masonlarca karakteristik bir özellik olarak kabul edilmesi, herşeyden önce sevgi ile uyumlu davranış, masonluk idealinin gereklerinden olmalıdır. Mason, insanlığa yararlı ve onun sıkıntılarını dindirmeğe yönelik her girişim ve hareketi benimseyen kişi olmalıdır. O, kendini öncelikle ulusu ve ülkesinin ve giderek tüm insanlığın hizmetinde kabul etmelidir.

Mason, hoşgörülü olmalıdır. Ancak, sosyal düzene aykırı, geleneklere karşı, toplum anlayışına ve kabullerine ters, toplum yapısına aykırı durumlarda, masonlardan hoşgörülü davranılması beklenilmemelidir. Hoşgörü; nabza göre şerbet verme, hoş birşey görme şekliyle algılanmamalıdır.

Tutku, insan hayatında yadsınamiyacak gerçeklerden biridir. Tutkusuz insanın, toplumdaki yerini anlatmaya gerek var mı? Ancak, burada söz konusu edeceğimiz, tutkunun aşırılığı ve çevremize tehlikesi verdiği zararlar ile doğru orantılıdır. Dizginden hoşlanmayan tutku; eğer her aracı ve eylemi geçerli görebilecek bir azgınlığa doğru yürürse, o zaman insanlığımızdan söz etmemiz, mason olduğumuzu söylememiz, mümkün değildir. Onun içindir ki; tutku denen insani nitelik, hem insanlığın gerekli bir özelliği, hem de azgınlaşan tutku; insanın ve hattâ tüm insanlığın gerçek bir felâketidir.

Biz masonlar, tutkularımızı; bir taraftan ahlâki irademizin bekçiliği, bir taraftan vicdanımızdaki yasal kudret, diğer taraftan akıl ve hikmetimizin sorumluluğu ve etki alanı içindeki manevi otoritemiz ve disiplin anlayışımız ile karşılamalıyız. Öte yandan tutkularımızı, insani ve olumlu düşünce yapımız ile yücelterek dengeli tutmayı bilmeliyiz. Hiç şüphe yoktur ki, bizi zararlı davranışlardan ve eylemlerden koruyacak şey, bu özelliklerimiz ve karakterimiz ile ahlâki irademiz olmalıdır.

Ben, peşin hükümlülüğü diğer bir deyişle ön yargıyı da, tutkularımız ile özdeşleştiriyorum. Masonluğun öğretileri içinde, değerlendirmeye çalıştığım ve aktarmaya gayret ettiğim ölçüde, insanın doğumdan sonra kazandığı olumlu ve olumsuz karakter ve kişilik özellikleri içinde, ön yargının da insanlık ve özellikle masonluk için çok zararlı ve

tehlikeli olduğunu görüyorum. Mason, ön yargılı değildir. Daha doğrusu, ön yargılı olmamalıdır. Mason, kişiler hakkında, özellikle kardeşleri için karar vermeden önce düşünmeli, eylemini ona göre ayarlamalı ve yapmalıdır. Kırıcı davranışlar gerek harici ortamda, gerekse masonlukta topluma ve topluluğa yararlı değil, zarar getirir.

Masona iyilik yapması aşılır. Ahlâk, bir masonun en büyük erdemidir. Yardım ise, mason ahlâkının karakteristik bir niteliğidir. Bu ahlâk, örf ve âdete bağlı, ancak ırk, din, zaman ve ortama bağlı olmayan bir ahlâktır ki; kişisel çıkara ve kişisel doyuma esir olmayan yüce insanlık duygusudur.

Masonlar, taassubu reddederler, fakat dinsiz değildirler. Masonları dinsizlik ile suçlayanların değerlendirilmesini sizlere bırakıyorum. Uluslar, mason ilkelerini ve ülküsünü benimsedikleri ve uyguladıkları zaman, dünyamız gerçek bir cennet olacaktır. Bunun için, Masonların tüm çalışmaları ve çabaları ile arzuladıkları hedef "Bizim olduğu kadar, bütün insanlar ve insanlık için de mutluluk yuvası olacak bir ÜLKÜ MÂBEDİ yapmak amacıyla..." gerçekleşecektir. Özetle; masonluk, dünyada bulunan sosyal kuruluşların arasında insanlığın yararına hizmet eden en güçlü ve hemen en eski bir kuruluş olmakla beraber, üyeleri itibariyle insan topluluklarının en temiz bir kurumudur ve böyle olmasına da özen ve çaba gösterilmelidir. Bunu oluşturmak da masonların görevi olmalıdır.

Bütün bu özellikleri benliğinde toplamış bir masonun da nihayet bir insan olduğunun, melek olmadığının bilinmesinde yarar vardır. Çok dikkatli ve tedbirli davranılmasına karşın, masonların içine de iyi vasıflı olmayan kimselerin girmiş olabileceğini de kabul etmek gerekir. Ancak bir toplulukta, böyle bir kaç kişinin bulunması, o topluluğun asıl karakterini değiştirmez. Kaldı ki, masonlar böylelerinin durumlarını saptadıktan sonra, aramızdan ayrılmalarını sağlamalıdır. Gerçekte, toplumdaki masonlar ve masonluk hakkındaki olumsuz görüşler ve kanılar ile mason karşıtı yayınların da bir kısmı, bu tür masonların davranışları nedeniyle olmaktadır.

Yukarıda, mason kimliği konusunda kısaca bilgi vermeğe çalıştım. Şimdi, masonluğun ne olduğunu bilgim ölçüsünde anlatmaya çalışacağım. LESSING'e sormuşlar; "Nedir bu masonluk?" O da; "Masonluk öyle bir şeydir ki, onun ne olduğunu bilenler bile, onu yeterli derecede açıklıkla anlatamazlar." demiştir. Gerçek payı çok fazla olan bir söz... Ben de ne anlatabilirim? Nasıl anlatabilirim? Anlaşılması bu kadar güç bir topluluğa istek niye?

Masonluk bilimsel, sosyal ve ahlâki görüş ve telkinleri ile, olumlu ve olgun çalışmaları ile bir kültür; derin ve zor felsefesi ile de fikir kurumu ve hareketidir. Çalışmalarında insani ve evrensel ahlâk prensiplerini empoze eden estetik bir terbiye kurumudur. Bu güzelliğinin ya-

nında aynı zamanda, boş inanç ve taassub ile bencil ve çıkarıcı duygular ile de savaşılan sosyal bir kurumdur. Masonluk bu geniş ideali ile kuramsaldır. Ancak bir din, mezhep, tarikatle ve siyasi bir kurum veya kuruluş ile hiçbir bağı yoktur. Masonluk laik bir kuruluştur. Masonluk; Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası Tüzüğü'nün girişindeki "Temel Prensipler" bölümünde yerini ve anlamını kazandığı ölçüde ve bir Landmark kapsamında, kişiyi bağımsız kılmış din, mezhep ve tarikat ile ilgili ilişkileri, siyasal fikirleri ve yaşantısını, kişinin hak ve yetkisine bırakmış, bu yöndeki düşüncelerinin mason topluluğu içinde açıklanmasını önlemiştir. Bu nedendir ki, topluluğumuzda bugüne dek dini ve siyasi bir yapı oluşturulmasına engel olunmuştur. Laboratuvarında çalışarak analiz ettiği konu, insan ve insanlıktır ve hepimizin de çok iyi bildiği üzere, bu uğraşları ile de oluşturulmasına çalıştığı yapı, İNSANLIK MÂBEDİ'dir. Ancak, şu hususu belirtmekte yarar görmekteyim. Masonluk, hür, laik bir kurum olmak ve kişinin vicdan hürriyetine çok saygılı olmakla beraber; Tanrı konusunda, üyesinin inanç ve iman sahibi olması gereğini ön koşul sayar. Bu nedenle, inanmayanların, inançsızların bu güzellikler içinde yer alması mümkün değildir.

Masonluğun ulusal olmayıp, uluslararası bir kuruluş olduğu savı da kesinlikle yanlıştır. Özellikle, bu kuruluş; her ülkede ulusal gelenek ve göreneklere bağlı ve saygılı olan bir yapıya sahiptir ve kesinlikle ulusaldır. Bir Türk masonu, öncelikle Türk masonudur. Bir Yunan masonu, öncelikle Yunan masonudur. Bir İngiliz, bir Amerikalı için de durum aynıdır. Ancak; sosyal yapısı, felsefi görüşü, kültürel yönü ve insanlık ideali ilkesi ve ülküsü ile evrensel bir görüşe sahiptir. Kişinin mason olurken yaptığı yeminde; evrensel duygularıyla birlikte ulusal bağlılık andı, kendisinin ülkesine ne denli bağlı ve bağımsız bir masonluk idealine sahip olduğunun delili olmalıdır. Masonluk, çarpık görüşler ve çeşitli siyasal akım ve ideolojileri kabul etmez. Türk masonluğunun da hareket noktası budur. Türk masonluğu da, bütün organları ile ilke ve ülküsünün ülkemize ve ulusumuza yakışır ve yaraşır bir güzellikte olmasına özen göstermektedir ve üyelerinden bu prensiplere uyulmasını kesinlikle ve titizlikle istemektedir.

Burada şu hususa değinmeyi de, yanlış bir anlaşılmayı önleyebilmek üzere, gerekli görmekteyim. Bir ülkede örgüt kurmak ve masonik bir çalışma yapabilmek için, diğer bir ülke mason kuruluşundan "Patent" almak gereklidir. Alınacak bu patent ile kurulan bir Büyük Loca, patenti aldığı ülkenin mason kuruluşuna hiçbir şekilde bağımlı değildir. Bu kesindir. Kurulan bu Büyük Loca, yabancı ülkelere hiçbir şekilde direktif ve emir almaz. Kendi iç işlerine, diğer bir kuruluşun veya örgütün karışması olası değildir. Bu şekilde kurulan o ülke masonik kuruluşunun bağımsızlığı ve ulusal bir kimliği vardır. Türk Mason

Orgütü de, hiçbir ülkenin Masonik Orgütüne bağımlı veya bağılı değildir.

Amaçlarına yukarıda kısaca değindikten sonra, masonluğun çalışma alanı içinde kalan uygulamalarına da bir ölçüde değinmeyi uygun görmekteyim. İnsanların, en demokratik ve gerçekçi bir sistemle gelişmesini sağlayan yol, kuşkusuz masonluktur. İnsan karakterindeki çelişkiler, güçsüzlük, siyasi tutku, dinsel ve irksal eğilimlerin ortadan kaldırılarak, insana olgunluğu aşıl原因an, ruhsal ve akılcı, mantıklı kişiliğini, hürriyetini veren, adaletli ve eşit davranışı aşıl原因an ve özellikle kardeşliği öğreten kurum, masonluktur. Bugün Sonsuz Doğuya göçmüş bir Muhterem kardeşimizin, benim Tekris edildiğim gün, Kardeşlik Sofrasında (o tarihlerde Tekrisi takip eden Kardeşlik Sofralarına Hemşirelerimiz de katılıyorlardı), kendisinin mason oluşundan sonra, aile yaşantısındaki düzeni, sakinliği ve eşi hemşiremize olan muhabbetinin artışının ve olumlu geçimini anlatışını ve yapılan tartışmayı hiç unutamam. Doğaldır ki, masonluk ilke ve prensiplerinden kardeşlerimiz ne ölçüde etkileniyorlarsa, hemşirelerimizin de bir yerde sonradan öğrendikleri masonik ilke ve prensiplerden o ölçüde etkilenmeleri bir gerçektir. Bu gelişmeleri hemen çoğumuzun b enliğinde hissettiklerini biliyorum. Ayrıca, böyle olmasını da diliyorum. İnsanları ılımlı yapan, hoşgörölü yapan, affa alıştıran masonlukdur veya masonluk olmalıdır. İnsanları geliştiren olgu kendilerinin fikir yapısındaki dengedir. Ancak, fikir ile irade, kişi ile toplum birleştiğinde, ruhsal olarak, kültürel ve sosyal yönlerden ve aile yaşantısı itibarıyla kişide bir gelişme sağlanacaktır. İşte, bunu da sağlayan en önemli topluluk, kesinlikle masonluktur. Bu da masonluğun işlevidir, görevidir.

Masonluk; sırları, bätılı reddeder, açıklığı ve ilmi kabul eder ve bunları öğütler. Acımayı, başkalarının acılarını paylaşmayı, insanlığa aşkı, insanlığı sevmeyi, her türlü kin ve kötü duyguların üstüne çıkmayı da öğütler. İnsanlara yapılan iyilik ve yardımın; korku, ümit ve gurur ile değil, yalnız aşk ile, insanlık aşkı ile yapılmasını isteyen, masonluktur. Her iyilik ve yardımı bir sır gibi saklaması gereken topluluk masonluktur. Övülmeye ve öğünmeye, gösterişe prim vermeyen bir kuruluş, masonluktur. Üyelerini, bir çıkar ve hattâ bir teşekkür beklemeden ilke ve ülküsünü gerçekleştirmeye yönelten yine masonluktur. Üyelerini, her türlü, ruhsal ve sosyal hastalıklardan, fuhuş, kumar, içki veya bağımlı alışkanlıklar gibi sosyal belâlardan korumaya çalışan, ahlâki kuruluş yine masonluktur.

Masonluğun gizli bir dernek olduğu konusunda çok zaman tartışılır ve gereksiz suçlamalar yapılır. Halbuki, masonluk gizli bir dernek değildir. Ancak kapalıdır. Hele demokrasiyi benimsemiş ülkelerde, hürriyet ve bağımsızlığa değer veren ülkelerde, biz masonların kendilerini

gizlemelerine ihtiyaçları var mı? Ayrıca hangi dernek kapalı değildir? Her isteyen, istediği derneğin toplantısına katılabilir mi? Masonluğun, gizlenme gereksinmesi, engizisyon devirlerinde olmuşsa da, bu da geçmişin karanlıklarına gömülmüştür. Ancak insanlığın kalbinde acı bir anı olarak kalmıştır.

Masonluk, herkesin düşünce ve inançlarına saygı duyar. Hiç kimseyi kendi düşüncesinden ötürü sorgulamayacak kadar geniş tolerans sahibidir. Ancak masonluk, yürürlükte olan tüzüklere, ritüellere, yazılı olan veya olmayan masonik ilke ve prensiplere, landmarklara uyulmasını ister.

Masonlukta hemen her şeyde ve her hareketde semboller vardır. Her şeyin dış âlemde bildiklerimizden farklı anlamlar taşıdığını ilk doğduğumuz günden bu yana yaşayarak algılıyoruz ve bizler burada nur alıp, nur yaymak gibi kutsal bir görevi yerine getirmeye çalışıyoruz. Masonik sembollerin sayısı oldukça çoktur. Semboller zaman içinde öğrenilebilir. Çünkü bunlar kalblerimizle işitilir ve en önemli sır saklayan hazinede, kalbimizde değerlendiririz. Dileriz, bizlerin kalblerimizle gören ve işitenlerden olmamızı, tanrı nasip etsin.

Masonluğun zevkine varabilmek için, her masonun nefsini iyileştirmesi ve eğitmesi gereklidir. Bizler, buna **HAMTAŞI YONTMAK** diyoruz. Yaşantımızdaki inişler-çıkışlar, benliğimizi sertleştiriyor. Ancak yontulma sembolizması ile, bir masonun, masonluk yolunda ne kadar çok çalışması gerektiğini göstermektedir.

Yazımın sonunda Büyük Üstad En Muhterem Can ARPAÇ Kardeşin, 1995 yılı mesajından bazı pasajları, konumuz ile ilgisi olduğundan, sizlere bir kez daha nakletmeyi uygun görüyorum. "... Masonlukta adı belli bir görevimiz olsun veya olmasın, hepimiz, masonluk ışığını yarınlara taşımada aynı oranda yükümlüyük. O halde, hatırlanmasında yarar gördüğüm hususlara bir kez daha kısaca değinmek, sanırım iyi olacaktır:

- Demokrasi ile yönetilen her ülkede masonluk gizli değil, o ülkenin yasalarına göre kurulmuştur. Bağımsız, tek ve en büyük otorite olan, muntazam bir Büyük Loca tarafından yönetilir.
- Masonluk, sıradan bir dernek değildir. Üçyüz yıldan bu yana ideal insan olmaya yönelik bir yaşam biçimidir.
- Masonik ilkeleri, yaşantımızın her anında uygulamaya özen gösterebiliyorsak, yeri geldiğinde masonluğa gönül verdiğimizizi söyleyebiliriz.
- Aramıza alınmalarını istediğimiz kişilerin, mutlaka kendimizden daha iyi ve daha ideal bir insan olmasına dikkat etmeliyiz.
- Bizim için önemli olan, üyelerimizin sayısal artışı değil, insani nitelikleri üstün olanların bir araya gelmesidir.

- Masonluğa emeği geçmiş olanlara ve görevlilere saygı, davet beklemeden çalışmalara devam, ödentileri istenmeden karşılamak, kıyafetimize ve davranışlarımıza özen göstermek, vazgeçilmez alışkanlıklarımız olmalıdır.
- Tolerans; zayıflık, disiplin; despotluk haline gelmemelidir.
- Yapıcı olmayan görüşleri kulaktan kulağa yaymaya çalışmak masonlukla bağdaşmaz.
- Masonluğun çatısı altında, politik ve dini tartışmalara yer yoktur. Masonluk adına politikaya ve toplum hareketlerine kesin olarak karışılmaz, ama, kardeşlerimiz birey olarak politikada yer alıp, masonik ilkelerin ışığında örnek insanlar olarak, ülkemizin aydınlık yarınları için çalışabilirler."

Sonuç olarak, masonluğun fonksiyonu; kalbden kalbe yol açarak, ulusları birbirine yaklaştırarak, severek, sevdirerek karşılıklı özveriye ve hoşgörüyü alıştıran, fikirleri ve vicdanları tutsak eden her türlü taassubu yıkararak, gerçek bir barış, esenlik ve sakinlik yuvası yapmaktır.

Masonluğumuzu, yalnız Muhterem Localarımıza ge'indiğinde hatırlamamız yeterli değildir. "**KENDİNİ BİLMEK**" belirgin düsturumuzdur. **AİLE, VATAN ve İNSANLIK** borcumuzu; **DOGRU, GÜZEL ve İYİ** hislerimizi, **HÜRRIYET, EŞİTLİK ve KARDEŞLİK** ilkelerimizi unutmazsak, o zaman "Su kadar kuvvetli, fakat uysal; toprak gibi alçakgönüllü, fakat sakin; Ateş gibi heybetli, fakat yararlı" olmamız olasıdır. Şuna inanıyorum ki; ruhumuzu yüceltip güzelleştirdiğimizde, ona asil ve görkemli bir ahlâkın dizginlerini de vurabildiğimizde, her masonun olgunluk yolunda, mason olabilme yolunda ilerlediğini kabul etmemiz gerekecektir.

Tanrı, hepimizi bu yoldan ayırmasın. Dileriz öyle olsun.

BİBLİOGRAFYA:

- GÖRGÜN, R. Arif** : *Mason Kimdir?*
Türk Mason Dergisi. Yıl 2, Sayı 7, Temmuz, 1952, İst.
- GÜRATA, Mithat** : *Masonluk nedir? Ne değildir?* 1976, Ankara
- İ.M.A.** : *Masonluğun Mahiyeti ve Türk Masonluğu.*
Türk Mason Dergisi. Yıl 1, Sayı 3, Temmuz 1951, İst.
- İŞİNDAĞ, Selâmi** : *Masonluğa Varan Yollar.*
Türk Mason Dergisi. Yıl 1, Sayı 4, Ekim 1951, İst.
- ÖKE, Mim Kemal** : *Masonluk, Mahiyet ve Maksadı.*
Türk mason Dergisi. Yıl 1, Sayı 1, Ocak 1951, İst.

MASON OLMAK

Adem GÜLER

"Dünyayı değil, kendinizi yenin"

DESCARTES

Hepimizin çok iyi bildiği M.:luğun gayesi, insanın ve tabiatın tanınması ile, bütün insanlar için ortak bir ülkü Mâbedi yapmaktır. Bu ülkünün gerçekleşmesine hizmet edecek prensipleri: ilme saygıyı, kişiliğe saygıyı, kişinin özgürlüğünü, insanların eşitliğini ve bütün insanların iyiliğine çalışmayı M.:luk birer ilke olarak benimser.

M.:luk bir ahlâk okuludur. Tek olarak ele aldığı bireyi, Allegori ve Sembollerle yapılan çalışmalarla eğiterek, öğreterek mükemmel duruma getirmeye çalışır. En iyi gelenekleri, bütün dinlerin izlerini ve bütün felsefeleri M.:luk içinde görmek mümkündür. Her M.:da, hem heykel, hem de heykeltraş olarak bu evrensel diyebileceğimiz felsefe öğretisi ile kendi taşını yontmaya çalışır.

Bu iş için verilen uğraş veya bir başka deyimle savaş ise, insanlığın yapabileceği en güç savaştır, ve bu savaş hiç bitmez. Sonunda onlarca sayıdaki erdemlere sahip olmak ve yine sonunda insan sevgisine ve bilgeliğe ulaşmak kolay mıdır?

Büyük güçlükler ve çetin savaşlar sonrası artık kâmil insan olan M.: : İyi, doğru ve güzel ÖRNEK bir insan olacaktır. M.:u açık bir şekilde tanımlarsak: Mason Basiretli, metin, namuslu, sabırlı, vefalı, şerefli, nazik, cömert, açık fikirli, saygılı, yurtsever, kahraman ve dürüst olmalı; ayrıca şu nitelikleri de bulunmalıdır:

- Mason önce kendisini tanımak ve anlamak zorundadır.
- Mason yeniliklere açık olan insandır.

- Mason, edindiği bilgi ve beceriyi bütün yeteneklerini insanların yararına kullanan insandır.

- Mason, kötü ve haksız düşünce, söz ve davranıştan kaçınan bir insandır.

- Mason, soruna değil, çözüme katkıda bulunan insandır.

- Mason, iyiliğe iyilikle, kötülüğe adaletle yanıt veren insandır.

Fakat kendimizi yetiştirmek olgunlaştırıp cilâlamak yeterli olmayacaktır. Çünkü gerçek iyi insan kendisi için düşündüğü bütün iyi ve güzellikleri tüm insanlar için de dilemeli ve dilediklerinin olması için çaba göstermelidir. VERMELİDİR. Çünkü:

- Mason, bütün iyilik, doğruluk ve güzellikleri tüm insanlara lâıyk gören insandır.

- Mason, diğer insanlara sevgi dolu, ilgili ve hoşgörülü olan bir insandır.

- Mason, tüm insanlara eşit ve uygarcı davranan insandır.

- Mason, ödev ve sorumluluklarını bilen ve uygulayan insandır.

- Mason, tüm insanların bir sevgi ve kardeşlik mâbedi altında toplanmasını savunan insandır.

Ve Mason: "Bizim olduğu kadar bütün insanlar ve insanlık için de mutluluk yuvası olacak bir ülkü Mâbedi yapmak amacı ile toplanıp çalışan insandır."

Bütün bu saydığımız en yüksek özleyişleri yaşamında gerçekleş-

tirebilmiş bir kimseyi ülküsel (İDEAL) bir insan sayabiliriz. Öyle bir insan ki: Şinto kuralına göre temiz olacak, İslâm dinine inanan gibi vasıflı, Konfüçyüs usulünce nazık, Zerdüş't anlayışına göre içten ve vefalı, Druidelerin formülüne göre yiğit olacaktır. Çin, Japon, Roma ahlâklarının isteğince atalarını minnetle anacak ana-babasına sevgi gösterecek ve tüm öteki aile görevlerini yerine getirecektir. Oziris'e inanan bir kimse gibi yakınındaki hiç kimseyi mutsuz etmeme çaresini araştıracaktır. İsa'nın sözüne uyararak kendisi gibi hemcinsini de sevecektir. İnsanlar ve uluslararası barışı korumak için Çinli Bilgelerin sevgisine, yeryüzünde adaleti gerçekleştirebilmek için de, Yahudi Peygamberlerin tutkusuna sahip olacaktır. Budist ülküsüne göre hiçbir varlığa kötülük etmeyecek, evrenin güzelliğini Yunanlılar gibi sevecek, Brahman düşüncesine uygun olarak, tüm canlıların tüm nesnelere, tüm gerçeklerin eş ve kardeş olduklarını hissedecektir.

Görmek için merakla, ve almak için mâbetlerimize geliniz, OLMAK için ise, devam edilir. OLMAK... Daha Fazla OLMAK... Mason Olmak... M.: olmak için verilen bu yorucu çabalar dolayısıyla hiç ama hiç bitmeyecektir. Onun için biz Masonuz diyemeyiz kardeşlerim. Olunca da yine işimiz bitmeyecektir. Çünkü sahip olunan nitelikleri elde etmekten daha da zordur korumak. M.:

olmaktan da güçtür M.: kalabil-
mek.

Finaldeki sınav ise, hepsinden de zor, fevkalâde özveri gerektirir. "Akılla tabiat kuvvetlerini yenebilen, onlardan faydalanmayı, hattâ onlara belirli yön vermeyi ve bu suretle tabiat kuvvetleriyle iyi geçinmeyi becerebilen insanı iki büyük imtihan daha beklemektedir.: Bunlardan birincisi, diğer insanlarla da iyi geçinebilmek, onlarla kavga etmeden, savaşmadan, birarada yaşamasını öğrenmek, yani diğer insanları da bir anlamda yenmektir; İkincisi daha da zoru ise, kendisinin herşeyi bilmediğini, herşeyi yapmaya muktedir olmadığını, tek

bilgili, tek haklı, tek marifetli kimsenin kendisi olmadığını önceden kabul etmek suretiyle kendisini de, YENMEKTİR. Bu son zor imtihandan muzaffer çıkmakla mücadeleyi kazanabilen, kendi kendileriyle barış içinde yaşamayı becerebilenlerin pek az olması, mücadelenin ne kadar zor olduğunun en belirgin göstergesidir."

"ARANAN GERÇEK: KENDİMİZDE KUSURSUZU BULMAKTIR."

Bu zorlu ARAYIŞ ve MÜCADELEDEN hepimizin galip çıkmamıza yardım etmesini Ev.: U.: Mi.:ndan saygı ile niyaz ederim.

MASONLUKTA BAŞAK

(*Ear of Corn in Freemasonry*)

Tamer AYAN

Giriş

Buğday ve/veya başak, önemli bir sembolik Masonik floradır. Sembolik değeri, tarihsel önemine bağlı olarak, çeşitli Masonik öğretilere ve törenlere alınacak kadar yüksektir. Bu araştırmanın amacı, **Masonlukta Başak** adı altında, başak ve buğday sembolizmasının ve felsefesinin daha ziyade Masonik bakışla incelenmesidir.

Başak Nedir?

Başak, tahıl veya hububat adıyla bilinen; ama genellikle buğdaygiller sınıfından bitkilerin sapının uç kısmında kendine özgü daneli ve özel estetik yapılı meyvasının adıdır. Başakta, daneler bir eksenin etrafında birbirine bitişik olarak dizilidir. Başak denilince akla, insanla olan yakın ilişkisi ve önemi nedeniyle, çavdar veya arpa pek gelmez de, **buğday başağı** gelir. Başak sıfatı, buğdayla özdeşleşmiştir. Buğday başağı denilirse bile, başak denince buğday hatırlanır. Böylece buğday ve başak anlamdaş sayılır. Buğday, insanlığın evrimleşme tarihine göre en eski ve en önemli tarım bitkisidir. Yaklaşık 300 cinsi ve 3000 türüyle, en eski dönemlerden beri, insanoğlunu besleyen hayatî değeri haiz besin maddesidir. İnsanoğlunun tarıma geçişi yani buğday ekip

biçmesi Neolitik Çağ'da başlamıştır. İlk görüldüğü yerler, dünyada yine ilk büyük uygarlıkların ortaya çıktığı **Bereketli Hilâl** adı verilen, Mezopotamya ve Anadolu'yu içine alan bölgedir. Bu bölgede, Filistin (Natufien)'de, Türkiye-Irak-İran (Ali Koş) sınırında, Anadolu (Çatalhöyük ve Alacahöyük)'da İÖ 9000-7000'de buğday üretimi yapıldığını ve orak kullanıldığını gösteren arkeolojik kanıtlar bulunmuştur.

Buğday dışında başak, astrolojide **Arslan** ve **Terazi** arasında Latince **Virgo** adı verilen 23 Ağustos-23 Eylül'ü içeren altıncı burca (şimdilerde yeni Yılan Burcu'nun bulunması ile sıralama değişmiş olabilir); astronomide de en parlak yıldızı **Başakçı (Alfa Virginis)** olan takımyıldızına verilen isimdir. Burcun veya takımyıldızının simgesi, elinde bir demet başak taşıyan genç kız; yani, Yunan mitolojisindeki hasat bakiresi Persephone'dur.

Kültler ve Eski Misterlerde Başak ve Buğday

Buğday yani başak, insanoğlu ile ilgili hayatî önemi ve yakınlığı nedeniyle, bütün eski dinlerde, inançlarda, kültürlerde ve bunlara bağlı eski misterlerde ve mitolojilerde önemle yer almıştır. Başak, bir genelleme olarak bütün çok tanrılı inançlarda **bolluk** ve **bereket** simgesidir. Bu bağlamda özel tanrılarla özdeşleştirilmiş veya ilişkilendirilmiştir. Anadolu'nun en eski Ana Tanrıçası yani Toprak Anası olan Frigyalı **Kybele** veya **Kubala**, doğal devamı Efesli **Artemis**, doğurganlık, toprak, tarım ile ilgili ilk önemli tanrıçalardır. Anaerkil düzende baştanrının önünde gelen bu anatanrıçalar daha sonraki evrede, Yunan mitolojisinde Demeter ve Roma mitolojisinde Ceres adıyla devam etmiş ve kültürler oluşturmuştur. Eski Misterler mirasından ve esintilerinden bol miktarda yararlanan Masonlukta, Başak sembolizmasının önemini daha iyi değerlendirmek için, özellikle, Yunan **Demeter** ve Roma Ceres kültürlerinin, mitolojilerinin ve bunlarla ilişkilendirilen misterlerin özetle hatırlanması yararlı olur.

Demeter Kültünde Başak

Demeter, eski Yunan mitolojisinde toprak ve bereket tanrıçasıdır. Kelime anlamı, başakların anası, buğday yetiştiren bereketli toprak, tahıl ana ve **Toprak Ana**'dır. Homer'in destanlarında "**saçları örgülü Demeter**" veya "**güzel saçlı kraliçe**" olarak tanımlanır. Çünkü, saçları sararmış olgun buğday başaklarına benzetilir. Genel anlamda ekini ve özel olarak buğdayı simgeleyen Demeter'in sembolü elinde tuttuğu buğday başakları demetidir. Demeter, tanrı Kronos ile tanrıça Rheia'nın kızıdır. Baştanrı Zeus'un hem kızkardeşi hem de eşidir. Kimileri Demeter'in, Anadolu'nun Toprak Anası Kybele ile ilişkili olmadığını ileri sürer.

Efsaneye göre, Demeter kocası tanrı Zeus'tan kızı *Persophene*'yi doğurmuş. Mitolojide, anne Demeter'le *Koré* adı verilen kızı Persephone bütünlenerek tek kimlik altında "*iki tanrıça*" olarak anılır. Yeraltı tanrısı Hades yani Pluton, kızı kaçıarak yeraltına hapseder. Anne Demeter, yaşamakta olduğu Olympos Dağı'nı terkederek kızını aramaya çıkar: ama, bulamayınca küser ve üzüntüsünden inzivaya çekilip dünyayla ilgili tarımsal görevlerini ihmal eder. Bundan dolayı, toprakta betbereket kalmaz ve büyük kıtlık baş gösterir. Baştanrı Zeus, dünyayı kasıp kavuran felâketi gidermek amacıyla devreye girer ve kızı kurtarmak için çareler arar. Ama, yeraltı tanrısı Hades yedirdiği büyülü narla kızı kendisine bağladığından, Persophone büyüden kurtulup bir türlü dünyaya kaçmaz. Sonunda, Zeus'un hakemliği ile Demeter ve Hades kız konusunda anlaşır. Anlaşmaya göre, kız, ilkbaharı ve yazı annesinin yanında yeryüzünde; sonbahardan itibaren kışı da kocasının yanında yeraltında geçirir olmuş. Bundan dolayı, ilkbaharda toprak yeşillenip bereketlenir, yazın bol ekin verir; sonbaharda hasattan sonra kızın yeraltına dönmesiyle de soğur ve herşey kururmuş.

İşte bu kült, *Eleusis Misterleri*'nin temelini oluşturur. Masonluğun, bu Eski Misterden esinlendiği söylenir. Misterin kültüründe, tanrıça Demeter, kızı Persephone (*Koré*) ve yardımcıları Triptolemos'un insanlara tarımı öğrettiğine inanılır. Mistere adını veren Eleusis, Atina'ya 22 km uzaklıkta eski bir kenttir. Kentin mistere adını vermesinin nedeni, Demeter'in kızı aramak için bu kente gelmesi ve Eleusis kralının oğluna bir süre süt annelik yapmasıdır. Eleusis Misterleri, bu kentte her yıl Eylül-Ekim aylarında, Homeros tarafından Demeter'e adanan öyküye göre düzenlenir; Thesmophoria bayramı adlı kutlama sadece kadınların katılabildiği gizli törenleri ve ayinleri içermiş. Kutlamaların ritüelik senaryosu, Persephone'nun kaybolması ve Demeter tarafından bulunması üzerine kuruluymuş. Masonluğa benzer tarafları da olduğu sanılan bu misterik törenlerin içyüzü tam olarak bilinmez. Toprak ve Bereket Kraliçesi Demeter'in onuruna iki yılda bir düzenlenen şenliklere de *Elusinia* adı verilir.

Demeter Kültü, Eleusis Misterleri'nin dışında *Orpheus Kültü*'nün de kaynağı sayılır. Orpheus Kültünde, tanrıça Demeter, kızı Persophone ve yardımcıları Triptolemos'tan oluşan üçlü, insanlara ebedi ve mutlu bir hayat vâdiyle, bugünkü aile biriminin temellerini atan herkese açık bir aile kültü geliştirmiştir. Misterlerdeki evrensellik daha sonraki dinlere de yansımıştır.

Eleusis Misterleri'nin kaynağında Anadolu kökenli iki misterin önemli etkileri vardır. Bunlar yukarıda adı geçen *Orpheus Misterleri* ile *Dionysos Misterleri*'dir. Kökleri, Trakya ve özellikle Batı Anadolu'dur. Buradan Yunanistan ve Avrupa'ya yayıldığı gibi, Anadolu'ya

giren Hıristiyanlığı ve Müslümanlığı da etkilemiştir. Bu iki mister ve özellikle Dionysos Misterlerinin Masonluğa katkıları olmuştur. **Dionysos İşçileri**'yle ilgili inisiyasyon yöntemlerinin yanında Masonlukta önemli bir ritüelik yemek olan **Agap** töresi Dionysos Misterlerinden aktarılmıştır. Dionysos Misterlerine göre kurulan Dionysos İşçileri örgütünü, Babil'de Nemrut tarafından mimar Peleg'e yaptırılarak tanrısal cezalandırılmayla yıkılan ünlü Babil Kulesi'nin yeryüzüne dağılan uzman inşaatçıların oluşturduğu sanılır. Dionysos İşçileri, Anadolu Uygarlığına ilişkin ilk mimarî eserleri yapan bir inisiyatik ve ezoterik örgüttür. Süleyman Mâbedi'nin ünlü mimarı Hiram'ın da **Dionysos İşçisi** olduğu varsayılır.

Ceres Kültü'nde Başak

Yunan tanrıçası Demeter'in, eski Roma mitolojisindeki devamı, ekin, tarım ve uygarlık tanrıçası Ceres'dir. Kelime anlamı, Latince'de "**topraktan türemiş**" olmakla, Grekçedeki Demeter'le aynı mânâdadır. Ceres'in de simgesi başaktır. Romalılar da erken dönemlerden itibaren özgün bir toprak ve bereket tanrısına inanmışlardır. Nitekim, Ceres her ilkbahar 19 Nisan'da yapılan Plebius şenlikleriyle kutlanmıştır. Ceres adı tahıl anlamına gelen **Cereal** sözcüğünün de temelidir. Romalılar, Etrüsk saldırısı sırasında kentte çıkan kıtlıktan kurtulmak için, Sibylla kitaplarından Demeter ve Dionysos kültlerinden yararlanmaları gerektiğini öğrenmişler. Bunun üzerine, İÖ 496'da bereket tanrıçası Ceres, Demeter, Dionysos, Liber ve Koré Liber için Roma'nın Aventus Tepesi'nde ünlü sanat eserleri içeren güzel bir mâbed inşa etmişler ve onurlarına şenlikler düzenlemişler. Bu tarihten daha eski olan Demeter kültü, Roma'nın özgün Ceres kültüne gitgide ege-men olmuş.

Önasya Mitolojilerinde Başak Kültleri

Demeter ve Ceres'in Önasya eşdeğerleri olan buğday ve başakla ilgili kutsal kimlikler, bunlardan daha eski ve daha yaygındır.

Örnek olarak, Sümer'lerde **İnanna**, Akkad ve Babil'de Baal'in kızı ünlü **İştart** veya Fenike dahil Batı Samilerde **Astarte** ve **Aştart**, bereket ve tahıl tanrıçalarıdır. Anadolu'da Hititlerin toprak ve tarımla ilgili tanrısı Telepinu'dur. **Telepnu**'nun, **Anadolu ve Suriye** eşdeğerleri **Adonis**, **Attis**, Dummuzi ve Temmuz'dur. Eski İran Zerdüş inancılarındaki **Cem (Cemşid)** de, Anadolu'daki Dionysos'un eşdeğeri. Cem Misteri, Anadolu'daki sonraki inançlar üzerinde etkili olmuştur. Hâlâ sürmekte olan Cem Âyinleri, Mesir Bayramları, hasat ve bağbozumu şölenleri Dionysos/Cem Misterlerinin Anadolu'da günümüze intikal etmiş yansımalarıdır. Hattâ, Anadolu evlerinde ocak

üstüne asılan bereket ve döl sembolü başak demeti de bu geleneğin mirasıdır.

Yunanca sevgi anlamına gelen ve Masonluğa yansıyan **Agap** şölenlerinin kaynağı Anadolu-Dionyos ve İran-Cem bayram törenleridir. Bu törenler daha sonraki inançları da etkileyerek özellikle **Hz.İsa'nın Son Yemek** lejandıyla Hıristiyanî bir değer kazanmış; Avrupa kökenli Roma Kolejleri, Comacinler, Kompanyonajlar, Steinmetzenler, Şövalyelik tarikatları ve sonunda Masonluğu da etkilemiştir. Masonlukta Agap özel ritüelik **Kardeş Sofrası** töreni olup; Kardeşler arasında, insanın temel besin ihtiyacı simgesi olan ekmeğe, denge simgesi tuz ve neşe simgesi şarabın paylaşılması esasına dayanır. Hıristiyanî anlayışta, ekmeğe Hz.İsa'nın bedeni, şarap kanıdır. Anglosakson geleneğinde Kardeş sofralarının adı kızarmış ekmeğe anlamında toast'dur. Sofrada, içinde bir dilim kızarmış ekmeğe bulunan bir şarap kupası elden ele geçirilerek birer yudum içilir; sonunda Locanın Üstadı ve onur konluğu tarafından geri kalan şarap içilir ve ekmeğe yenir.

Monoteist İnançlarda Buğday ve Başak

İbranilerde Başak

İbraniler, tarihin en eski dönemlerinde buğday ekimi yapılan Filistin yöresiyle yani **Kutsal Adanan Topraklar**'la ilgili olduklarından, Masonluğa da yansıyan Tevrat pasajlarında başakla ilgili lejandlar ve allegoriler yer almaktadır. Hz.Âdem, buğday ekimi yapan ilk dinsel kişidir.

Semitik birinci allegori, doğrudan başakla ilişkili olmasa bile, ekmeğe ilgilidir. İÖ 1800 dolayında Kudüs kenti Yehusilerin elindedir. Semitik dinlerin kurucusu Hz.İbrahim Kudüs'e geldiğinde tanrı-kral Melkizedek tarafından töreye uygun şekilde ekmeğe ve şarapla karşılanır. Bu uygulama, Dionysos Misterlerinde de anlatılan Agap uygulamasına paraleldir. Masonluğa aktarılma kaynakları arasında Dionysos Kültü kadar olmasa da, bu Orta Doğu geleneğinin etkisi bulunabilir.

İkinci allegori, Tevrat'ın Rut Kitabı'nda anlatılan **Rut Efsanesi**'dir. Rut kelimesi İbranicede **"dostluk ve arkadaşlık"** anlamındadır. Rut, Yahudali Naomi'nin büyük oğluyla evli bir Moabî kadınıdır. Moabî'de kıtlık çıkar ve Naomi'nin kocası ve biri Rut'la evli iki oğlu da ölürlür. Rut ve kayınvaldesi Naomi sıkıntıya düşüp aç kalırlar. Rut, yaşlı kayınvaldesini tek başına bırakıp da ailesinin yanına dönmez. Rut'un davranışı, şefkat, sadakat, fedakârlık simgesidir. Birlikte, Naomi'nin yurdu Yahuda'da Beytlehem'e göçerler. Rut, kendisini ve kayınvaldesini besleyebilmek için başakçılık yani kellecilik yapar. Bunun anla-

mı, fakir insanların onun bunun tarlasında hasat sonu toprakta kalan başakları toplamasıdır. Rut da, Boaz adında (Mâbed'deki bir sütunun adı) bir soylunun tarlalarında başakçılık yapar. Rut'un bu fedakârlığı ve sadakati tarlanın sahibi Boaz'ı çok etkiler. Sonunda Rut ve Boaz evlenir. Bu evlilikten sonraları Davut ve Hz.Süleyman'nın doğacağı Yahuda Hanedanı türer. Rut, bir kadın kahraman olarak Adoptif Masonluğu etkilemiş ve *Doğu Yıldızı (Eastern Star) Örgütü*'nün 2°'sine adını vermiştir. Sadakat simgesi Rut'un amblemi **Başak**'tır.

Başağın üçüncü ve Masonik açıdan daha önemli olan allegorisi, Tevrat-Hâkimler Kitabı (11.-12.Bap)'ında anlatılır. Gileadlılar, Hz.Musa'nın Mısır'dan çıkarıp Kutsal Diyara getirdiği Oniki İbranî kabilelerinden biridir. Bugünkü Şeria Nehri'nin doğusunda yaşarlar. Komutanları Yefta adında yiğit ve akıllı bir adamdır. Batıdaki komşuları Efraimlilerin saldırısına uğrarlar. Savaşta düşmanlarını yenip geri püs-kürtürler. Bozulan Efraim ordusu Şeria Nehrine kaçmaya başlar. Amaçları nehri geçip Efraime dönmektir. Yefta, Efraimlilerin kaçışını önlemek için hemen askerler göndererek nehri geçitlerini tutturur. Nöbetçilere de, nehirden geçmek isteyenlere parola olarak **Şibbolet** kelimesini söyletmelerini ve böylece Efraimli olup olmadıklarını tesbit etmelerini emreder. Çünkü, meğerse, Efraimliler, mahallî telâffuz özelliği olarak, "Ş" harfini söyleyemediklerinden ancak "S" diyebilirler; buna bağlı olarak da "**Şibbolet**" kelimesini de "**Sibbolet**" olarak söylerlermiş. Sanki **Başak** yerine **Basak** demek gibi ! Böylece, Şibbolet diyemeyenlerin Efraimli oldukları anlaşılarak kaçaklar ele geçirilmiş. Daha sonraları, Şibbolet kelimesinin bu bölgede parola olarak kullanılması sürdürülmüş. Hattâ, Süleyman Mâbedi yapımı sırasında da özel bir parola olarak kullanılmış. Bazen yanlışlıkla İbranicede "J" harfi olmadığı halde **Jibbolet** diye telâffuz edenler bu parolayı bilmeyenlerdir !..

Şibbolet, İbranice'de iki ayrı anlamı olan bir kelimedir. Şibbolet'in ilk anlamı "**Başak**"tır; ikinci anlamı "**Akarsu**"dur. İki anlam bir araya getirildiğinde "**sulak yerde yetişen buğdaylar gibi bol ve bereketli**" veya "**akarsu kenarındaki dolgun ve olgun başak**" gibi birbirine benzer ve bütünleyen ortak yorumlar yapılır. Şibbolet kelimesinin, en kısa tanım olarak karşılığı, **Olgun Başak**'tır. Bu öyküler, Rut ve Şibbolet kanalıyla, bölgesel olarak devrimini tamamlamış Akdeniz tipi ekonomide başak yani buğdayın veya genel bir tanımlamayla ekinin, İbranî kültüründe inançsal pasajlara allegori ve sembol olarak gi-rebilecek ölçüdeki değerini ve önemini gösterir.

Süleyman Mâbedinin ünlü mimarı ve Masonluğun piri sayılacak düzeyde yetkin insan simgesi Hiram'ın adına eklenen sıfat da yazılışı itibarıyla bir anlamda başakla ilgilidir. Hiram isminin arkasına takılan

ek Anglosakson Masonluğu'ndan yapılan aktarmalarla **Abif** veya **Abiff** olarak gösterilir. Halbuki, İbranice'de "f" harfi yoktur. İbranice'de **Abiv** olarak yazılır. Abiv, başak hattâ yeşil yeni bitmiş taze buğday başağı anlamındadır. Bu da buğdaya ve başağa verilen önemi bir kez daha teyid etmektedir. Aslında bu kelimenin "baba" veya "babası" anlamında Arapça'daki Ebu, Abu, Eba, Ebi karşılığı Abi olması sanki daha anlamlıdır. Eğer bu varsayım doğruysa, tam isim aynı Ebu Talip gibi Hiram Abi şeklinde olabilir. Yani, Sur Kralı Hiram'ın babası veya Hiram Baba veya Hiram Babam anlamında...

Sur Kralı Hiram'ın tarihe geçen babasının adının Abi-Belus (Baal'in Babası) olduğu ve Hiram'ın da aslında özel isim olmayıp, aynı Sezar, Firavun, Nemrut, Çar, Kayser gibi bir sıfat olduğu dikkate alındığında bu varsayım biraz daha gerçeklik kazanır. Ama, Hiram'ın meslekî ustalığından ötürü aynı Koca Sinan der gibi, İbranice Ab'ın pir, usta, baba, anlamında kullanılarak, Baba Hiram denilmesi de mümkün olabilir. Hiram'ın sıfatı Abiv kelimesinin aynı zamanda Başak anlamına gelmesi önemlidir.

Hıristiyanlıkta Başak

Başak, daha doğrusu buğday, Hıristiyanlıkta, kutsal şarap ve ekmekten oluşan şükran âyininin bir ögesidir. Âyin, Hz.İsa'nın çarmıha gerilmesinden önceki gece havarileri ile bir araya geldiği **Son Akşam Yemeği**'nde, insanların günahlarının kefareti için, bedenini simgeleyen ekmeği ve kanını simgeleyen şarabı sunmasını temsil eder. Ekmeğin bölünmesi ve şarabın dökülmesi, Hz.İsa'nın çarmıhta can vermesinin temel simgeleri sayılır. Kutsal ekmeğe özel **Osterserium** kabında, kutsal şarap da **Calix** kabında sunulur. Calix'le, Hz.İsa'nın çarmıhta akan kanının saklandığı varsayılan **Graal Kupası** yani Kutsal Kâse arasında ilişki vardır. Nitekim, spekülâtif Masonlukta aynı **Kaybolan Kelime**'nin aranması gibi, Şövalyelik Tarıkatlarında da **Graal Kupası**'nın aranıp bulunması sembolizmasıyla Hakikat'e ulaşılacağı senaryosu işlenir. Bu **Kutsal Kâse**, bazı obediyanların derece tablolarında **Yakubun Merdiveni**'nin üst başındaki basamakta bulutlar arasından çıkan bir elle **Ümit** erdemini simgeler şekilde gösterilmiştir. **EKSR**'nin Hıristiyanî ahlâk öğretilerini temel alan şövalyelik derecesinde de ekmeğe ve şarabın özel bir törenle Kardeşler arasında paylaşılıp bölünmesi konuya ilişkin Biblik allegoriyle ilgilidir.

Kutsal ekmeğin, Hz.İsa'nın Gerçek Varlığı'nın töz dönüşümünü simgelediği 1956 yılında Papa tarafından kabul edilmiştir. Hıristiyan inancında, kutsal ekmeğin ham maddesi olan buğday başağının Tanrı'nın insanî tabiatını yansıttığına inanılır. Bu nedenle, başak ve üzüm

salkımı, Kutsal Kominyon'un ekmeğini ve şarabını simgeler. Başakla ilgili olarak Hz.İsa'nın Yuhanna İncili'nde açıklanan "**Gökten inen ekmek, Ben'im**" şeklinde **İsa Yaşam Ekmeği** alegorisi ve aktarılan öğüdü çok anlamlıdır: "Bir buğday tanesi yere düştüğünde ölmezse o yalnız kalır; fakat ölürse, çok mahsul verir."

İslâmiyette Başak

İslâmiyette özel olarak başak adıyla geçmemekle birlikte, buğday ve diğer tahıllar, **ekin** genel adı altında, Allah'ın insana nimeti olan zeytin, hurma, üzüm ve çeşitli meyvalarla birlikte, Kur'an'ın Nahl (11), Râd (4), Kefh (32), Enam (141) sûrelerinde anılmıştır. Bunların yenilmesi, israf edilmemesi ve hasat günü hakkının verilmesi öğütlenir. Bitkilerin hepsinin de aynı suyla sulanmasına rağmen bazılarının daha değerli olmasındaki hikmet vurgulanır. İnsanlar için yaratılan ekinin nedeninin Tanrı'nın varlığı ve kudretinin işareti olarak düşünülmesine dikkat çekilir. Anadolu'da gerek İslâmiyet ve gerekse daha önceki özellikle politeist inançlar doğrultusunda, gerçekten insan besininin temel maddesi olan buğdaya ve sembolü başağa bolluk ve bereket simgesi öge olarak önem verilerek **nimet** sayılmıştır.

Masonlukta Buğday ve Başak

Başak Sembolünün Masonluğa Girişi

İbranice **Şibbolet** yani **Başak** kelimesi, Masonlukta 1738 yılından beri bilinmekle birlikte, Masonluğa ilk resmî girişi 1745'de Fransız Ritüeli **L'Ordre des Francs-Maçons TRAHİ** ile olmuştur. Daha sonra İngiltere'ye de atlamış 1762'den sonra **Three Distinct Knocks, Schibboleth** ve **Jachin and Boaz** adlı ritüellerle kullanılışı kabul görmüş ve 1813 **Re-Union**'dan sonra da adetâ evrensel düzeyde bütün Mason dünyasına yayılan bir terim olmuştur.

Sembolik Masonlukta bir derecenin çalışma tablosundaki manzarada görülen akarsu kenarında başını eğmiş buğday başağı, doğrudan doğruya, alegorisi anlatılan Şibbolet'tir. J.Harris tarafından çizilen bu tablodaki akarsu Şeria Nehri; o tek olgun başak parola olarak sorulan Şibbolet'tir. Bazıları bu bitkiyi, İngilizce adından kinaye olarak mısır diye nitelendirirse de, yanlış bir yorumdur. Çünkü, mısırın anavatanı Amerika kıtasıdır. Eski dünyaya ancak Kristof Kolomb'un keşfinden sonra getirilmiştir. Bu nedenle, Süleyman Mâbedinin inşasından daha önceki dönemle ilgili bir allegoride mısırın bulunması ekeojik olarak mümkün değildir. Bu bitki doğrudan doğruya Şibbolet yani dolgun ve olgun bir başaktır.

Tefekkür Hücresinde Ekmek Sembolizması

Mason adayı, hammaddesi buğday olan kuru ekmek dilimiyle ilk defa *Tefekkür Hücresi*'nde karşılaşır. Bu hücre, inisiyasyon denilen kutsal bir olay için, hazırlık, saflaşma, erişim ve oluşuma hazırlık mekânıdır. Böyle bir mekânda düşünülmez; tefekkür edilir. Düşünme deyimi olumsuzluk ifade ettiği gibi, her düşünce tefekkür değildir. Bu nedenle, Düşünme Odası veya Düşünce Odası gibi tanımlamalar, Tefekkür Hücresi'ni tarife yetersiz olduğu gibi, tefekkür kelimesinin anlam zenginliğini kaybettirir. İşte bu odada, adayın gördüğü bir dilim ekmeğin ve bir testi suyun insanın yaşaması için temel beslenme öğeleri olduğunu idrak ederek; kanaat ve azla yetinme erdemlerini tefekkür edebilmesi icap eder. Masonluk, bireylere vakar içinde tevazû aşılır. Bundan maksat, Masonun bir lokma bir hırka derviş olup uzlete çekilmesi demek değildir. Mason halkın içinde çalışarak vakarlı ve onurlu bir hayat sürecektir. Masonda tevazunun nuru ve vakarın ışığı, ekmek ve suyla temsil edilen aza kanaatin şerefli bir hayat sürdürmek için yeterli olduğunun bilincine erişmesi ve bu hedefe yönelik olarak kifâyet rızası ile toplumun mutluluk ve huzur pratiklerine eğilmesidir.

Masonik Törenlerde Buğday Sembolizması

Buğdayın Masonik bir değeri, dinsel ve geleneksel mirasa uygun şekilde, zeytinyağı ve şarapla birlikte, bazı masonik törenlerde Biblik kaynaklı olarak kutsama elementlerinden biri olmasıdır. Bu törenler, Masonik bir mâbedin veya Locanın konsekrasyonu, Masonik bir yapının temel atma töreni ve Süleyman Mâbedi temel atma töreninin dramatiğe edildiği Tenue Blanche toplantısıdır. Bu törenlerdeki buğday sembolizmalarını özetle inceleyelim.

Konsekrasyon, Semitik dinler ailesi için olağan dinsel sembolik nitelikli ve ritüelikle kutsama törenidir. Musevî ve Hıristiyan mâbedleri kadar camilerin de açılışta benzer törenlerin yapılması geleneği vardır. Mason Mâbedi, *Yüce Kudret*'in mâbedi sayıldığından, yeni tesis edilen mâbedlerin kutsanmak suretiyle *En Yüce*'ye adanması göreneği yerleşmiştir. Konsekrasyondaki kutsama elementleri, buğday, zeytinyağı ve şaraptır. Bu ürünlerin kutsallıkları, Eski Misterlerde olduğu gibi Biblik pasajlarla ve Kur'an Âyetleriyle desteklenir. Buğday, halkın refahı; zeytinyağı, hayatın desteği; şarap, huzurun kaynağı sayılmıştır. Bu maddelerin Masonik sembolizma kapsamına alınmasının önemli bir sebebi, Sur Kralı Hiram'ın Mâbed inşasında kullanılmak üzere gönderdiği başta sedir tomrukları ve diğer ihzaratın karşılığının Hz. Süleyman tarafından, buğday, zeytinyağı ve şarapla aynı olarak ödenmesidir. Konsekrasyonda, buğday altın maşrapa; şarap ve

zeytinyağı gümüş maşrapa içinde getirilir. Bu yöntem, Masonlukta insan hayatına verilen önemi göstermesi bakımından önemlidir. Çünkü, buğdayla temsil edilen insan hayatı; zeytinyağı ile temsil edilen huzurdan ve şarapla temsil edilen neş'eden çok daha önemlidir. Huzur ve neş'e, insan hayatından sonra gelir. İnsan, ancak güvenli bir hayat sürdüğü takdirde huzurlu ve neş'eli olabilir.

Evrede her şeyin ekseni ve merkezi insandır ve insan hayatıdır. Masonluğun sebebi ve sonucu insandır. İnsan olmadığı takdirde Masonluk da olmaz. İşte buğday ve buğdayı içeren başak; doğum, yaşam ve ölüm itibarıyla ve faydalılık açısından doğrudan doğruya insan sembolüdür.

Konsekrasyonda kullanılan buğday *İlâhî İyilik*, şarap *Neş'e ve Mutluluk*, zeytinyağı *Bereket ve Huzur* dileklerini simgeler. Bu dileklerle kutsanan yeni Mâbette, barış ve ahenk içinde olumlu ve verimli çalışmalar yapılacağı ve bu çalışmalarda alınacak olumlu sonuçların neş'e ve mutluluk içinde *İlâhî İyiliğe* yöneleceği umulur ve dlenir. Nitekim, *Türkiye Büyük Locası*, 1965 yılında yapılan konsekrasyonda: *İlâhî İyilik* simgesi buğdayla *Ev .: Ul .: Mi .: 'na* izafeten *Hürmasonluğa*; güç ve mutluluk simgesi şarapla *Ev .: Ge .: Dü .: Ku .: Ul .: Ya .: 'a* izafeten Erdeme; neşe ve huzurun simgesi zeytinyağı ile *Yü .: 'ler Yü .: 'si'ne* izafeten Evrensel İyilik ve Yardıma adanmıştır. Buğday, konsekrasyon elementi olarak İlâhî İyilik sembolüdür. TBL'sının konsekrasyonu, diplomatik anlamda aynı Türkiye'nin Birleşmiş Milletler, NATO, Avrupa Parlamentosu, Avrupa Gümrük Birliği gibi uluslararası kuruluşlara katılması veya katılma çabalarına benzer olarak, Türkiye Masonluğu'nun dünya "muntazam" Masonluk camiası tarafından kabulünün tescili anlamında çok önemli bir dönemeç noktasıdır.

Konsekrasyona benzer olarak, çeşitli Masonik yapıların temel atma törenlerinde, temel taşını ve dolayısıyla yapıyı kutsama maddelerinden biri olan buğday, *Bolluk* temsil etmek üzere Beslenme sembolüdür. Bu kapsamda, *Hakikat* temsil eden şarap *Dinlenme* ve *Şefkat* temsil eden zeytinyağı *Neş'e* sembolü sayılır.

Tenue Blanche'da, Mâbed yerinin seçimi episodunda, iki Kardeşin omuzlarında taşıdıkları çuvaller hayatın temel besin maddesi buğdayla doludur. Daha sonra, Hz.Süleyman temel taşına buğday serpererek "*Gelecek günler bu ülkeye ve insanlarına ve iyi niyetli bütün ülkelere ve milletlere bolluk getirsin.*" şeklinde dua eder. Bu nu, şarap ve zeytinyağıyla diğer görevlilerin anlamlı niyazları izler.

Öyleyse, başak yani buğday geleneksel olarak Masonlukta *İlâhî İyilik* ve *Bolluk* sembolüdür.

Başak Sembolünün Masonik Yorumları

Başak sembolünün Masonik yorumları, buğday ve başak ilişkisinden yola çıkılarak; Loca, Büyük Loca ve Evrensel Masonik İlkeler düzeylerine kadar aşamalı olarak ilişkilendirilebilir.

Buğday Masonlar / Başak Loca Aşaması: Şibbolet kelimesiyle, Masonların Localar oluşturmaları, başağın üstünde sımsıkı duran buğdaylara benzetilir. Gerçekten de başak, buğdayların bir eksen etrafında sanki aynı amaç içinmiş gibi tek bir yönde ve aynı biçimde sıkı sıkıya birbirine bağlı dizilmelerinden meydana gelir. Buğdayların dizilimi tesadüfî değil, sistematik ve düzenlidir. Kılıçklar sanki *Ulu Yaradan*'a şükran ifadesi gibi yukarı doğrudur. Sıralanmada ahenk vardır. Hepsi de dengeli olarak aynı yöne yani aynı hedefe bakar. Bu bakımdan, buğdaylar Masonların yani Loca Kardeşlerinin, buğdaylardan oluşan başak da Mason Locasının sembolüdür. Bu birleşimde buğdaylar ayrı ayrı özerk, başak tam olarak özgürdür. Buğdayın özgürlüğü başağa bağlılığıyla sınırlıdır; aynı, Masonun Locadaki yasaları, tüzükler ve kurallara bağlı özerkliği gibi...

Locada aynı amaç doğrultusunda toplanan Masonların ortak çalışmayla alacakları sonuçların aynı sulak yerlerdeki başaklar ve ürünler gibi başarılı, bol ve bereketli olacağı vurgulanır. Bu benzeştirmeden Masonlar için çok anlamlı deyiş olan "*Birlik Dirliktir*" mottosu türetilir. Gerçekten de, belirli erdemler ve ilkeler doğrultusunda bir araya gelmiş ve Kardeşlik andıyla birbirine bağlanmış bilinçli ve yetkin insanların gönül birliğinin ve dayanışmasının olumlu sonucu toplumsal ölçekte dirlik ve düzenliktir. Masonlar bu bilinçle oluşturdukları *Birlik-Dirlik-Kardeşlik* sembolü Loca ortamında, karşılıklı *Güven-Sevgi-Anlayış*'la Masonik kurallara ve düzene sımsıkı bağlı olarak *Ahenk*'le bir arada bulunur ve aynı arılar gibi düzenle çalışarak insanlığa yararlı fikir üretirler. Başakla simgelenen Locada, buğdaylarla simgelenen Masonların oluşturduğu birliğin etkenleri *Dayanışma ve Yardımlaşma*'dır.

Locada toplanan Masonların aynı ülküyü paylaşabilmeleri için aynı dili kullanmaları; aynı duygu ve düşüncelerle donanmış olmaları gerekir. Bu, aynı bir eserin icrasındaki orkestral ahenk gibidir. Enstrümanları çalanlar ne kadar virtüöz olsalar da, aynı notaları çalmak zorundadırlar. Nitekim Başak anlamındaki Şibbolet, değişik olayları ve şartları tek kelimeyle açıklayan önemli bir anahtardır. Bu parolayı doğru dürüst telâffuz edemeyenin, aynı allegorideki Efraimli gibi, kelimenin ihtiva ettiği mânâyı ve şartları da tam olarak bilebilmesi mümkün değildir. Bunun için, Şibbolet'i mânâsını bildikleri için doğru söyleyen Masonlarla, söyleyemeyenlerin yani hâlâ Jibolet veya Sibbo-

let demeyi sürdürenlerin Masonik ülkü ve hedefi aynı mânâda anlayabilmeleri çok zordur. Bu itibarla kelime, başağın ahenkli **Güzelliğinin** ve dengesinin yanında; bu sistemi kuran Kudret'in **Akluhikmetinin** ve daneleri bir arada tutan **Kuvvetinin** de sembolüdür.

Locada toplanan Masonlar Başak anlamındaki Şibbolet'le Ülkü Mâbedi yapımı sırasında önlerine çıkacak tehlikelere karşı uyarılır. Bu tehlikelerden birincisi, Efraimliler kadar çok hırslardır; zenginlik, mevki ve iktidar hırsı gibi... İkincisi, Efraimlilerin Şeria'dan sızma girişimleri gibi bu tehlikelerin Masonları nasıl etkileyebileceğinin ikazıdır; iktidar hırsının sevgiyi kaldırıp zulüme yol açması gibi... Üçüncüsü, Efraimlilerin tanınmasına benzer şekilde hırsları ve ihtirasları toplum yararına yöneltmenin öğretilmesidir; akıl ve bilgiyle kullanılan iktidarın hak ve adâleti zafere ulaştırması gibi...

Buğday Localar / Başak Büyük Loca Aşaması: Sembolizma bir aşama ileri götürülürse, buğdaylar Locaları, başak Büyük Loca'yı yani obediyanasını temsil eder. Bir önceki örnekteki gibi, Localar özerk, Localardan oluşan federatif obediyan niteliğindeki Büyük Loca özgür ve bağımsızdır. Başak nasıl buğdaylarına hâkimse, Büyük Loca'nın da Localar üzerinde otoritesi ve jürisdiksiyonu vardır.

Büyük Localar Buğday / Evrensel Masonik İlkeler Başak Aşaması: Bu sembolizma daha ileri aşama olarak evrensel Masonluğa uygulanabilir. Başak, evrensel Masonik ilkelerdir; buğdaylar bu ilkeler doğrultusunda amaçta ve hedefte birleşen birbirinden bağımsız ve özgür Büyük Localardır. Aralarındaki birleştirici bağın sadece evrensel Masonik ilkeler ve **Evrensel Kardeşlik Ülküsü** olduğu tekrar tekrar önemle vurgulanmalıdır. Çünkü, evrensel olan Masonluk değil, Masonik ilkelerdir. Buğdayları yani Büyük Locaları birbirinden ayıran ve sonra kepek denilen maddeye dönüşen kapçıklar ve kılıçıklar, Masonluktaki sistemler ve ritler gibi kurumsal kimliklerdir. Başağın bütünlüğünün içinde önemsizdir; ama, her buğdayın bağımsızlık ve özgürlük sembolü olduğu için de değerlidir. Hepsisi için asıl olan, buğdayın özünün benzeri, **Evrensel Kardeşlik Ülküsü**'dür. Sistemler ve ritler, aynı başağın estetiği gibi, Masonluktaki çeşitli yollar ve yöntemlerdir. Hattâ bu anlamda, bir saptan çıkan tek bir basit başak olduğu gibi; aynı saptan çıkan karmaşık başaklar da olabilir; aynı, **York Riti'nin Emulation Riti** veya **Amerikan Riti** (Yeni York Riti) versiyonları gibi...

İnsanlar Buğday / İnsanlık Mâbedi Başak Aşaması: Başak ve buğdaylar evrensel boyuta yükseltilerek tefekkür edildiğinde, başağın dünyayı ve buğdayların yeryüzündeki insanları temsil ettiği belirtilebilir. Birbirine kenetlenmişçesine sınıksız yapışık buğdaylar, insanların **İnsanlık Mâbedi** ülküsü etrafında barış, mutluluk ve refah

içinde bir arada yaşamalarını simgeler. Çünkü, Masonların inşasını üstlendikleri **Ülkü Mâbedi**, sadece Masonlar için değil; ama bütün insanlar ve insanlık içindir.

Başak, insanların, yaradılış, soy ve son olarak bir olduğunu ve aynı kökten geldiğini gösterir. İnsanların kökeni, **Evrensel Birlik Yasası**'na göre **Vacib'ül Vücut** olan **Yüce Kudret**'tir. Renk, dil, din ve ırk farklılıkları izafî ve zâhirîdir. Bütün insanlar, başaktaki buğdaylar gibi eş ve **Yüce Yaradan**'ın huzurunda ve **İlâhî Adalet**'in önünde eşittir. Buğdayın özü, başaktaki buğdayların ayrı ayrı olmasına rağmen nasıl aynıysa; bütün insanların Özü'de birdir. Bu, başak sembolünde sergilendiği gibi kesrette vahdet yani çoklukta birliktir. İnsanın bedeni sadece buğdayları birbirinden ayıran zar şeklindeki kepeklerdir. Danenin içindeki **Can** ve **Ruh** birdir; **O** da bizzat **Hak**'tır. Bunun için, aranan Hakikat, sadece ve sadece **Hak**'tır; bizatihî insanın gönlünde gizlidir; aynı buğdayın DNA'sı gibi...

Mutlak Hakikat tek bir **Yüce Kudret**'tir. Evren, **O**'nun sıfat ve tecellilerinin görüntüleri ve cüzleridir. Tek bir buğdayda bütün bir başağın sırrı gizlidir. Ama bir buğday danesi nasıl ki başağı temsil edemezse; hattâ bütün buğdaylar bir araya yığılsa **Kudret Eli**'yle düzenlenmedikçe başağı meydana getiremezse; evrendeki her varlık ve insan da **Yüce Kudret**'in sıfat ve tecelli sırlarını saklamasına hattâ görüntülemesine rağmen, **Hakikat** mertebesine varmadıkça, **Zat**'ı temsil yeterli değildir. Bunun için, akıl ve basîret yardımıyla **Hakk**'ın sırrı olan Hakikat ancak sıfat ve tecelliler yoluyla araştırılmaya çalışılır. Evrende herşey **O**'dur ve **O**'na dönüçüdür. Bu hikmete bağlı olarak, toprağa atılan her buğday tohumu, yine kendisinin bağlı olacağı, başağı oluşturur. Bu sebeple, dünyadaki tüm ayrılıklar boş ve gereksizdir. İnsanlar, barış ve mutluluk içinde bir arada yaşamak ve **Yüce Kudret**'in armağanı tüm güzellikleri birlikte paylaşmak ve değerini bilmek zorundadır. İşte, **Ülkü Mâbedi** de aynı olgun bir Başak gibi bu yüce idealin Masonik sembolüdür.

Masonlukta Ruhsal Denge Felsefesi Sembolü Olarak Başak

Masonluğun uyduğu Evrensel Düalite Yasası'na göre, ruhsal ve toplumsal erdemleri ve erdemsizlikleri dengelemenin en güzel sembollerinden biri de başaktır. Sayılan ruhsal erdemler, başakta buğdayları bir arada tutmaya çalışan iç güçlere; erdemsizliklerse buğdayları başaktan koparıp ayırmaya çalışan dış güçlere eşdeğerdir. Başak simgesi, insan için de toplum için de geçerlidir. Her varlıkta, iyi-kötü- güzel-cirkin, çekişmesine rağmen, zorunlu dengeyle uzlaşır. Ama, uzlaşma sürekli değildir. Süreksizlik, ahenk ve dengenin stabilizasyonu için gereken dinamiğin enerjisidir. Başak sembolüyle bu sembolizmanın anlaşılması için, başakta buğdayları bir arada tutan çekici iç güçlere

eşdeğer ruhsal erdemsizliklerin ve buğdayları başaktan ayırmaya çalışılan dış güçlere eşdeğer ruhsal ve toplumsal erdemsizliklerin bilinmesi gerekir.

Buğdayı Başakta Tutan Güçler Olarak Ruhsal Erdemler: Başak toplumu, buğdaylar bireyleri; başak özel anlamda Masonluğu ve Locaları, buğdaylar Masonları temsil eder. Masonlar, başaktaki buğdaylar gibi birbirine yapışıktır. Buğdayları bir arada yapışık tutan güç, başta **Kardeş Sevgisi-Yardım-Hakikat** olmak üzere diğer önemli ruhsal erdemlerdir. Bu ruhsal erdemler: **Şefkat, Merhamet, Ar, Namus, Safiyet, İffet, Şan, Şeref, Vefa, Sadakat, İtidal, Metanet, Cesaret, Şecaat, Sükûnet, Ketûmiyet, İz'an, İdrak, Basiret, Akliselim, Hak, Hakkaniyet, Adalet, Edep, Haya, Sabır, Tahammül, Müsamaha, Sebat**'dir. Aynı zamanda, başak global olarak ruhsal erdemleri simgelediğinden, buğdaylar da bu ruhsal erdemlerden her birini simgeler. Ama, bunlara ilâve edilmesi şart olan iki ruhsal erdem, özellikle başını yere eğmiş dolgun ve olgun başağı simgelemesi açısından çok değerlidir. Bu iki önemli erdem, **Tevazû** ve **Vakar**'dır. Her bilgili ve bilge insan, müktesebatı oramında, mütevazı ve vakurdur. Vakarla tevazû orantılıdır. Biri arttıkça diğeri de yükselir. Aynı olgun ve dolgun bir başak gibi; büyüyüp, gelişip, olgunlaştıkça, başını öne eğer... Halbuki, daneleri kof başak dimdik durursa da ilk rüzgârla savrulur gider. Kof başakların harmanı bol olur da dane çıkmaz, yani kof başağın betibereketi yoktur. Bu itibarla, her yetkin Mason, alçak gönüllü, ağır başlı, temkinli olmak zorundadır. Mevkii-ne ve başarısına rağmen daima mütevazı kalmayı; ama tüm sıkıntılara karşı vakarını muhafaza etmeyi bilecektir. Bunun için, olgun başakla simgelenen tevazu ve vakar, yetkin Masonun kimlik mührüdür.

Buğdayı Başaktan Ayıran Güçler Olarak Ruhsal ve Toplumsal Erdemsizlikler: Masonluk, barış ve mutluluk içindeki bir toplumun aynı başak gibi estetik güzelliği ve ahenkli kesiti olmalıdır. Sosyal boyutta toplum içinde olduğu gibi Masonluk içinde Kardeşleri bir arada tutan sevgi harcını bozabilecek, bölünme veya çözülmelere yol açabilecek, aynı tarımsal hastalıklar gibi, çeşitli ruhsal ve toplumsal marazlar vardır. Buğdayla simgelenen Masonun başağından ayrılmadan bir ömür boyu küptaşını cilâlamayı sürdürebilmesi için, bu ruhsal marazların, kötü huylardan ve nefsaniyetten uzak kalması; aynı buğday başağının küflenmemesi gibi gönlünün paslanmasını önlemesi şarttır. Sevgi bağına zarar veren marazlar, bireysel ve toplumsal ölçekte sıralanabilir. Bireysel boyuttaki ruhsal erdemsizlikler yani ruhi reziletler, **Yalancılık, Koğuculuk, Gıybet, İftira, Kin, Nifak, Fesat, Haset, Kıskançlık, Gazap, Hiddet, İsrâf, Sefahat**'tir.

Bu ruhsal erdemsizlikler, aynı süne hastalığına uğramış başağın buğdaylarının bozulup dağılması gibi, Loca boyutundan dünya ölçeğinde Masonluk boyutuna, aile boyutundan toplum boyutuna kadar, dağılmalara ve çöküşlere sebep olur. Dengelenmesi ve toplum yararına yönlendirilmesi gereken önemli toplumsal marazlardan hırslar ve ihtiraslar: *Servet, Şöhret, Şehvet, Mevki, İktidar, Kibir, Âzamet, İhtişam, Debdebe*'dir. Bunların, ifrat ve tefrite düşülmeden, itidal dengesinde tutulması ve yüceltici değerler olarak yararlanılması gerekir.

Masonik Eğitim Felsefesinin Sembolü Olarak Başak

Başığı toprağa sapı bağlar. Sap, hasattan sonra her ne kadar hayvan yemi olursa da, saman diye küçümsenir. Halbuki, başığı toprakla irtibatlandırılan ve gerekli besini almasını sağlayan sap yani samandır. Dolayısıyla, sap *Kuvvet* sembolüdür. Buğdayın güneş ışınları ve havayla yaptığı özümleme *Akluhikmet*'tir. Sonunda oluşan Başak'sa Güzellik'tir. Zaten Masonik mottolarda, daima ilk iki kavram üçüncüyü vurgulamaya yöneliktir: *Akluhikmet-Kuvvet-Güzellik* 'te olduğu gibi...

Tarlada buğdayın olgunlaşmış başağa dönmesiyle Masonik eğitim özdeştir. Bir tarlanın toprağının her tarafı aynı tarımsal kalitede, atılan tohum iyi seçilmiş, ekimden sonra iyi bakılmış olursa, hasattaki ürün başakları da aynı oranda verimli ve değerli olur. Ancak, çeşitli nedenlerden dolayı, bazı tarlaların başakları diğer tarlalardakine göre; hattâ, aynı tarladaki bazı başaklar ötekilere göre daha olgun ve yetişmiş olabilir.

Halbuki ülkü, ürünün genel ortalamasının üstünlüğü olduğu gibi; olgun, yetkin, bilgili ve iyi yetişmiş Masonlar da Locaların özlemidir. Ağaç meyvasıyla, tarla başağıyla, Localar da Kardeşleriyle tanınır. Tarımda miktar ve kalite olarak yüksek rekolte değerli olduğu gibi, Locaların Masonik fikrî çalışmalarının ve Kardeşlerin nitelik ve niceliği Masonik düzeyinin göstergesidir. Nasıl ki, ancak bire iki veren bir tohum başka tarlada bire on verebiliyorsa veya aynı tarımsal şartlarda islâh edilmiş tohumla yapılan ekimin rekoltesi çok daha yüksekse, başağın rekoltesi ve kalitesinde başta tohum ve tarla olmak üzere çok çeşitli etkenlerin rolü olduğu gibi; Localar ve Masonlar açısından da aynı koşullar geçerlidir. Bu faktörler arasında, tarlanın bereketine eşdeğer olarak Locanın Masonik düzeyi, atılacak tohumun kalitesine eşdeğer olarak tekris için seçilecek haricilerin niteliği ve nihayet ekim sonu bakıma eşdeğer olarak Locanın Masonik eğitim düzeyi özellikle hayati önem taşır.

Başakları ışığa doğru döndüren ve topraktan gerekli besini almasını sağlayan sap olduğu gibi, Locasını açıp Kardeşlere Masonluğu öğreten Üs.: Muh.: ve emrindeki Loca görevlileridir. Başaklar tarlanın, Kardeşler Locanın ürünüdür. Her ikisi de sebep değil sonuçtur. Sapların başarısı oranında, başaklar da olgun ve verimli olur.

Bir tarlada bütün başakların eşit düzeyde yetişmesi ülküsüne karşın; bazılarının daha iyi olgunlaştıkları bazılarının daha zayıf kaldıkları, **Doğal Seçilme Yasası** ile açıklanabilen, bir gerçektir. Nitekim, "lâyıklar arasından en lâyığının göreve seçilmesi" anlamındaki prezidansiyel meritokrasi bu sistemin örneğidir. Bu durumda olgun başakları yermek akılcı bir davranış olmaz. Aynı, tarlanın global verimliliğini arttırmak için uygulanan tarımsal geliştirme yöntemleri gibi, Masonik eğitim yönteminin geliştirilerek ışığın az gittiği yerlere özen gösterilmesi doğru bir çözüm yoludur. Etkin ve başarılı bir Masonik eğitim programı ile fikrî çalışmaların makro ve mikro düzeyde plânlaması, Büyük Loca ve Localar tarafından, evrensel ve ulusal ihtiyaçlara ve hedeflere göre yapılmalıdır. Özellikle girilmekte olan **Bilgi Çağı**'nın globalizasyon ve enformasyon döneminde Masonluğun öğretti hedefleri arasında **Evrensellik-İnsanlık-Yaratıcılık** kavramları büyük önem taşımaktadır.

Yeşil buğdayın fotosentezle olgun başağa dönüşmesi gibi, Kardeşlerin de Masonluğun tek eğitim yöntemi olan **"yorumlama"** görevlerini ellerinden geldiği ve idraklerinin yettiği oranda derinlemesine yapmaları gerekir. Çünkü, Masonluk tefekküre ve yoruma dayandığı için **Meslekî Zenaat**'tan spekülâtif mânâda **Kralî San**'at konumuna yükselmiştir. Öyleyse, buğdayın olgun ve dolgun başağa dönmesi Masonik yorumlamanın zenginliğine ve derinliğine bağlıdır.

Masonluğun Toplumsal Görev Felsefesinin Sembolü Olarak Başak

Masonluk **Batı Uygarlığı** üstyapı kurumudur. Eski Misterler kökenli inisiyatik ve ezoterik yöntemlerin, akılcı ve olgucu düşünce akımlarının süzgecinden geçmesiyle tesis edilmiş ve evrensel Masonik doğrultusunda hür dünya ülkelerine bir ülküsel Kardeşlik birliği olarak yayılmıştır. Masonluğun varlığını koruyabilmesi ve yaşamını sürdürebilmesi için, laik toplum düzeninin, hürriyetlerin ve demokratik hakların var olması şarttır. Teokratik sistemler, sağ ve sol fundamentalist baskıcı rejimler, düşünce hürriyetine ve insanın bireysel yüceliğine dayanan Masonluğa karşıdır. İnsanın yücelmesi ve kendisine Tanrı'nın en büyük armağanı olan aklını en iyi şekilde kullanabilmesi için, toplumdaki cehalet, taassup ve bâtil engellerinin ortadan kalk-

ması gereklidir. Masonluğun toplumsal görevlerinden en önemlisi, cehalet-taassup-bâtıl olarak sıralanan düşmanlara karşı bir uygarlık görevi olarak üstlendiği ve sürdürdüğü mücadeledir.

Bu düşmanlar, bireysel boyutta başağın olduğu gibi aynı zamanda toplumu temsil eden buğday tarlasının uğradığı kırım mertebesinde tarımsal hastalık gibidir. Tarımsal hastalıklar ve kuraklıklar ürünün kaybolmasına ve toplumun besinsiz kalıp kıtlık çıkmasına yol açtığı gibi; özellikle kapalı rejimlerin de en güçlü silâhı olan cehalet-taassup-bâtıl üçlüsü de hele bir zorbanın eline geçtiğinde toplum için bir felâket olur. Bilimin ışığı söner; düşünce ve düşündüğünü söyleme hürriyetinin sesi kesilir ve budanır, aydınlar zulme uğrar ve hapslere atılır. Kitaplar toplanır hattâ yakılır. İnsanlar düşüncesinden ve inancından dolayı mahkûm edilir; hattâ vurulur veya yakılır. Bilgi Çağı'na giriş sürecinde hâlâ Orta Çağ yasaları uygulanmaya ve zihniyeti zorla kabul ettirmeye çalışılır. Dogmalar ve çeşitli doktrinler baş tacı edilir. Sonu gerekliymiş gibi mutlaka "izm"le biten bir akımın diğer bir "izm"le çatışması başlar. Demokratik haklar ve hürriyetler askıya alınır veya hepten kaldırılır. Önce düşünce çevresinde örgütlenme, sonra düşündüğünü ifade etme, en sonunda düşünce hürriyeti tek tek kaldırılır. Demokratik kitle örgütleri kapatılır. Konuşan toplum susan topluma ve sürüye dönüştürülür. Bilginin başına hurafe ve bâtıl bekçi dikilir ki, almaya gelenler günahdır çarpılırsın diye korkutulup kaçırılsın diye ! Sonunda tarla kıraçlaşır, tohum fakirleşir ve fikri mahsul azalıp bitiverir. Kıymetli herşeyin değeri ancak yok olduğunda bilinir. Zaten, hürriyetleri ve demokratik hakları kazanmak için mücadele etmemiş toplumlar; istiklâl savaşı vermiş bile olsalar, bu yüce değerlerin önemini takdir edemezler. Bu gibi ülkelerin Masonlarına daha büyük uyarı ve aydınlatma görevleri düşer. Çünkü, başağın ihtiyacı nasıl toprak, su ve güneşe; toplumun ve bireylerin temel ihtiyaçları, adalet, insan hakları ve hürriyetlerdir. Toplumsal başağın çürümeden varlığını sürdürmesi bu faktörlerin korunmasına bağlıdır. Bunun için, Üs.: Muh.: 'in "Uyanık ve dikkatli olunuz" uyarısıyla belirtilen haricî tehdit içinde toplumsal başağa musallat düşmanlar ilk plânda gelmektedir.

Sonuç

Başak, kökleri tarihin en eski dönemlerine kadar inen çok değerli bir semboldür. Büyük uygarlıkların kültürlerinden, Anadolu kökenli Eski Misterlere ve dinsel inançlara kadar her düşünce akımında başak veya buğday sembolüne rastlanmaktadır. Başağın bu önemi, insanlık tarihine paralel buğday tarımının temel besin ürünü olan değerinden kaynaklanır. Başak, insanlıkla yakın ilişkisi nedeniyle, Masonluğa hem sembol hem özel kelime olarak girmiştir. Başak, Masonlukta,

Bolluk, İlâhî İyilik, Kardeşlik Birliği sembolüdür. Ancak, buğday ve başak sembolizması, Loca bazından Büyük Loca hattâ obediyanlar düzeyine kadar çıkarılabilir. Başak ve üzerindeki buğdaylar, Masonlukta yüce ahlâk ilkeleri ve toplumsal erdemler olarak da tanımlanan ruhsal erdemlerin sembölu olduğu gibi; buğdayın tarımsal hastalıkları gibi Masonluğa ve topluma musallat ruhsal erdemsizlikleri hatırlatır. Nihayet Başak, toplumsal birlik ve beraberlik olarak düşünöldüğünde, bu evrensel Kardeşlik ve sevgi birliğinin sarsılmaması ve bozulmaması için Masonların yüklendiğı görevlerin önemini simgeler. Bu özellikleriyle Başak, hem sembolik hem felsefi açıdan, Masonluktaki önemli ve değerli simgeler arasında başta gelmektedir. ***Başak, özetle, bireysel boyutta insanın; global ölçekte toplumun sembolüdür.***

Topluma ***Başak*** olabilen Masonlar ve bütün insanlar için iyilikler ve hayırlar niyaz ediyorum.

KAYNAKLAR

- AYAN Tamer, "Şibbolet" in Kökeni ve Anlamı, Mimar Sinan 80, 1991
AYAN Tamer, Ağacın Masonik Anatomisi, Şakul Gibi 30, 1991
AYAN Tamer, Masonik Flora, Güzel İstanbul Yayını No.2, 1992
AYAN Tamer, Masonik Demirci, Güzel İstanbul Yayını No.3, 1993
AYAN Tamer, Akasya'nın Sembolizması ve Felsefesi, Mimar Sinan 91, 1994
AYAN Tamer, Defne'nin Sembolizması ve Felsefesi, Defne Ol . L . ., Konf., 3 Ekim 1994
AYAN Tamer, Ketüm Üstad Tacı'nın Sembolizması ve Felsefesi, Akasya Ol . L . ., Konf., 22 Aralık 1994
AYAN Tamer, EKSR "Olgunlaşma", Türkiye Yüksek Şürası Yayını, 1994
COIL, H.W., Masonic Encyclopedia, New York, 1961
ERHAT Azra, Mitoloji Sözlüğü, İst., 1972
FERGUSON, G., Sign & Symbols in Christian Art, Oxford
JAKSON, A.C.F., Flora in the Ritual, AQC, 94, 1981
JONES, B.E., Freemasons Guide & Compendium, London, 1988
KİTABI MUKADDES, Kitabı Mukaddes Şirketi, İst., 1985
KUR'AN-I KERİM, Diyanet İşleri Başkanlığı, Ank., 1988
MACKEY, A.G., Encyclopedia of Freemasonry, London, 1918
TREES OF FREEMASONRY, Square, Vol.3, June 1977
WAITE, E., A New Masonic Encyclopedia of Freemasonry, New York, 1970

İYİLİK

İyilik, karşılık beklemezsizin yapılan yardımdır. Doğada her şey karşıtlarıyla beraber yaratılmıştır. İyiliğin karşıtı da kötülüktür. Kötülük olmasaydı iyilik, çirkinlik olmasaydı güzellik, yalan olmasaydı doğruluk anlaşılamazdı. Mâbedimizdeki siyah-beyaz kareli döşeme bu zıdlıkları sembolize eder. Eğer, dünyada her şey iyi, doğru, güzel ve mükemmel olsaydı dünya yaşantısı bir cennet hayatına döner ve ruhumuzun evrimi ortadan kalkmış olurdu. Bazı din adamlarının bildirdikleri gibi, dünya yaşantısı bir dinlenme yeri, bir otel değil ruhun evrimleşmesi için bir okul, bir imtihan yeri olarak düşünülmelidir. Aksi takdirde insanlar çalışmaz, tembelleşirlerdi. Din

Enis Nihat ECER

kitaplarında da belirtildiği üzere çalışmak ibadet, tembellik ise günahtır. Hiç istememek dahi, müsbetler bizleri olgunlaştıracak, ruhumuzu kemâle erdirecek kötülüklerdir. İnsanların kendilerini her türlü rezillikten kurtarıp, erdeme yöneltmesi onları gerçek mutluluğa erdirecektir. Bu hususta Kur'an-ı Kerim'de şöyle örnekler vardır:

"Her canlı ölümü tadacaktır! Bir sınav olarak, size 'iyilik ve kötülük, veririz! Sonunda bize dönersiniz'... (Enbiya. 21/35)

"İyilik yapmakta ve kötülükten sakınmakta birbirinizle yarışın!... Hayır işleyin ki kurtulasınız!" (Maide. 5/2)

"Kim zerre kadar bir hayır işlerse onun ödülünü; kim de zerre kadar bir kötülük işlerse onun cezasını görecektr!." (Zilzal. 99/7-8)

İnsanlar yaratılış olarak iyi davranışlara yöneliktirler. Ancak psikopat olarak yaratılanlar kötülük yapmaktan zevk alırlar, vicdanları gelişmemiştir. Pric-hard, bu hastalara "moral insanity" yani, âhlâk delisi adını vermiştir.

Yapılan iyiliğin karşılığı olarak iyilik beklemek o iyiliği yok eder. Bazen büyük iyilik yaptığınız kişiler nankör olurlar. Bunun en basit örneği yapılan iyilikleri unutmalarıdır. Hattâ, size kötülükle karşılık verebilirler. Bu davranışları hoşgörü ile karşılamamız lâzımdır. Zaten kötülük olmasa iyiliğin değeri anlaşılmazdı. Ayrıca, yapılan iyiliğin karşısına kötülüğün çıkması, o iyiliğin daha iyi anlaşılıp idrâk edilmesini sağlayan önemli bir faktördür. İnsan üstü düzeylere aday olanların, önce karşılıksız vermenin anlamını ve zorunluluğunu anlamış olmaları gerekir. Karşılıksız olarak yapılan hizmetler bir vazife heyecanı ve hattâ görev aşkı ile yerine getirilmelidir. Bütün bunları bilen olgun kişiler yaptıkları iyiliklerin, sonucu ne olursa olsun ilgilenmezler. Yani ne lânetlere üzülür, ne de alkışlara ve ödüllere sevinirler. Onlar için iyilik bir vazife olarak, hakkı ile yerine getirilmiş ve karşı tarafa fayda vermiş olmalıdır.

İyilik, yalın bir kavram değildir. İyiliğin erdemi yardımdır. Acil yardım ise bir imdada yetişip müdahale etmektir. Bunun için kuvvetli bir irade, cesaret ve ani kararı derhal eyleme dönüştürmek lâzımdır. Bu durumu şöyle bir örnekle anlatabiliriz:

Bir trenin içinde giderken pence-renden dışarıyı seyrediyorsunuz. Tren sahil boyunca ilerlemektedir. Ufak bir sandalın içinde, yalnız başına olan bir çocuğun aniden denize düştüğünü ve denizde çırpındığını görüyorsunuz. Birden ayağa kalkıp imdat frenini çekmek istiyorsunuz. Ancak, güneş batmak üzeredir ve havada serindir. Bavulunuzun içinde kıymetli eşyanız ve evrakınız vardır. "Ya tren daha çocuğu kurtarma esnasında beni beklemez de giderse ne yaparım?" diye düşünürken, trenin olay yerinden bir hayli uzaklaşmış olduğunu fark ediyorsunuz. Artık iş işten geçmiş olduğunu, kurtarma imkânının kalmadığını hissedip, içinizde bir eziklik ve pişmanlık duyuyorsunuz.

İyilik ve kötülüğe karşı bazı atasözleri :

"Kötülüğe karşı kötülüğü her kişi, kötülüğe karşı iyiliği er kişi,

İyiliğe karşı kötülüğü şer kişi yapar". (Türk Atasözü)

"İyilik yap, denize at kadrini balık bilmezse Hâlik bilir." (Türk Atasözü)

İyilik hakkında bazı bilge kişilerin sözleri:

"Şu üç şey iyiliklerin en üstünleridir: Öfke halinde doğruluk, darlık zamanında cömertlik, güçlü iken afvetmek." (İbn'ül Mukaffa)

"En kötü körlük nankörlüktür." (Hacı Bektaş Veli)

"İyiliği, dünyanın bütün sefillik ve menfaatları üstüne çıkararak ve iyi önünde hiçbir fedakârlıktan çekinmeyen ruhsal ve âhlakî enerji demek olan 'fazilet gücü'nü bir baskı altında geliştirmeye imkân yoktur." (Çiçero)

"Fazilet, iyiyi elde etme gücüdür." (Eflatun)

Genel olarak hoşlanılan ve istenilen şey iyidir. İnsanlar iyilik kavramına, mal sahibi olarak varmışlardır. Platon "Yasalar" adlı eserinde "İlkel toplumlar yoksul değildiler, ama zengin de olamazlardı; çünkü ne altın, ne gümüş biriktiremezlerdi. Bir toplumda ne zenginlik, ne de yoksulluk varsa, o toplumda iyilik ve kötülük de yok demektir. Çünkü böyle bir toplumda kendini üstün görme, haksızlık, kıskançlık, çekememezlik de yoktur. Platon'a göre tarihsel gözlem önce bir iyilik olarak beliren mal sahibi olmanın, sonra kötülüğe dönüştüğünü ve bunun tepkisi olarak da acımak, korumak ve yardım etmek anlamında yepyeni bir iyilik belirlediğini tanıtlamaktadır. İyilik-kötülük ikiliğini doğuran güçlü-güçsüz ikililiğidir. Eğer, insanlar eşit kalabilseydiler bir-

birlerine kötülük edemeyecekleri gibi bugünkü anlamda iyilik de edemeyeceklerdi.

İyilik - kötülük ikiliği bir din zorunluğunu gerektirmiştir. Eski Mısır'ın ilk kent uygarlıklarında bu zorunluluk, iyilik tanrılarla, kötülükçü tanrılar halinde temel ikiliği sürdürmektedir. Güçlülerin kötülükçü tanrıları biçimcidirler, savaşçıdırlar, kurban ve adaklar gibi varlıklılık gereklerinin en pahalı şekilde yerine getirilmesini isterler; oç alınmasını, öteki ulusların tutsak edilmesini buyururlar.

Güçsüzlerin iyilikçi tanrılarıysa güçsüzlerin korunmasını, dullara ve yetimlere acınmasını, yardım edilmesini, insanların barış içersinde ve kardeşlikte birleşerek geçinmelerini, her alanda adaletin gerçekleşmesini buyururlar. Yahudilik, bu zıt tanrıları tek tanrıda birleştirerek senteze girmeye çalıştığı halde başaramamıştır. Tevrat'ın ilk bölümünde adı Elohim olan iyilikçi tanrı, ikinci bölümünde, niteliği ile birlikte adını da değiştirir ve kötülükçü Yehova olur. Daha sonra İran'lı Zerdüş, iyilikçiliği tanrılaştırmış Ahura Mazda veya Hürmüz ve kötülükçü şeytana da Angra Mainyu ve Ehrimen adını vermiştir. Mesnevi'den:

"Dünyada, mutlak olarak kötü birşey yoktur."

"İyiyi, kötüyü fark eden adamla oyun olmaz; hele o adamın bu far-

kedişi ve akli gaybaları görür ve söylerse."

"Kötü yaradılışlı kişiye ilim ve fen öğretmek, yol kesen eşkiyanın eline kılıç vermeye benzer."

"Her iyi söze, ehlinden başkasına söylenirse saçma denir. Hattâ söyleyenler, o sözü söylemeye memur olsalar bile."

Güzel ve iyinin estetiği:

Bazı düşünür ve estetikçiler, güzelle iyinin özdeşleştiğini, ya da bunların birbirini tamamlayan iki eş nitelik olduğunu savunurlar. Oysaki bunlar, birbirinden farklı değerlerdir. İyi fikri de fayda fikri gibi bir amaca bağlıdır, bir varlık için iyi olan, amacını bulmuş ve buna hizmet etmiş olandır. Güzel ise, her varlık için ayrı bir amaca malik değildir.

Bir şeyin güzelliğini seyrettiğimiz zaman onun, neye yarayacağını, iyi veya kötü olup olmadığını düşünmeyiz. İyi ise daima bir karşılaştırmayı gerektirir.

İyilik hakkında şöyle bir hikâye vardır:

Bir adam öldüğü zaman cennete lâıyk görülmüş. Bir melek refakatinde Cennet'e giderlerken, adam melekten şöyle bir ricada bulunmuş: "Cennet'e girdikten sonra dışarı çıkmama belki müsaade etmezler. Bu nedenle, önce Cehennem'i görebilirmiyim?" Melek bu isteğini mâkul bulmuş. Cehennem'de çok uzun bir masanın üzerinde, yan yana dizili büyük kazanlar varmış. İçlerinde devamlı kaynar çorba bulun-

yormuş. Masanın etrafına dizilmiş insanların bileklerine zincirle bağlı, iki metre uzunluğunda kepçeler varmış. Kepçeyi çorbayla dolduran kimsenin bu kepçeyi ağzına götürmesi imkânsız oluyormuş. Eğer, havaya kaldırırsa, bu sefer de çorba başından aşağı dökülüyor ve canı yanıyormuş. Herkes, hem açlık, hem de yanıklar dolayısıyla haykırıyor ve ağlaşıyorlarmış. Cennet'e döndükleri zaman bakmış ki yine aynı masa, aynı çorba kazanları, aynı şekilde bileklerine bağlı, uzun saplı kepçeler. Ancak dikkat etmiş, herkes neşe içinde gülüyor, şarkılar söylüyorlarmış. Dikkatle bakmış, kepçeyi çorbayla dolduran, hemen karşısındakine uzatıp içiriyor, karşısındaki de aynı şekilde davranıyormuş. Adam meleğe sormuş: "Cehennemdekilerden herhangi bir tanesi akıl edipde çorbayı karşısındakine içirse ne olur"? Melek cevap vermiş: "Kendini derhal cennette bulur. Amma, ne yazık ki ben böyle bir davranışa hiç rastlamadım."

Mason Düsturları:

Yakınlarını çok sev, her türlü fenalıktan sakın, yapabileceğin her iyiliğini âzami derecede yap.

Kardeşlerine ve herkese karşı, daima iyi niyetli ol ve iyi niyet besle. İnsanların serbest konuşmalarına müsaade et, iyiye lâıyk olduğu kıymeti ver. Zayıflara acı ve elinden gelen yardımı yap. Fenalardan kaç ve fenalıktan kaçın, fakat kimseden nefret etme!...

İyiliği, iyilik olduğu için yap ve menfaat düşüncesinden tamamen uzak kal!...

Daima vicdanının sesini dinle ve vazifeni mutlaka yap.

Oku, istifade et. Gör, tatbik et. Düşün, çalış ve herşeyi kardeşlerinin hayır ve selâmeti için yap!... Bu kendin için çalışmak demektir.

Fazilet yolundan sapmış kardeşlerin olursa onu islâh etmeye ve doğru yola çevirmeye çalış.

İnsanların hareketleri hakkında görünüşe göre değil, ancak iyi düşünce ve muhakeme neticesinde karar ver!...

Asla ayıplama! İyi taraflarını gör ve göstermeye çalış...

"Hakikatı idrak eden kimse, iyi olan şeyi bulan ve ondan ayrılmayan kimsedir." (Konfüçyüs)

"Asıl savaş, kötülere olmalı ki, iyiler rahat edebilsin..."

Önce iyiliğin de bir sınırı, kötüler için olmalıdır, çünkü iyi yürekli liğin sonsuzluğu, insanda zayıflık doğurur; kötülere iyilik, iyilere kötülüktür!..." (Ahmet KAZANCIOĞLU)

İyiliğin acıyan kalbi, yardıma koşan ayakları ve veren elleri vardır. İyilik hiçbir zaman yalnız başına yürümez, yanında daima doğru, güzel, faydalı, fedakâr, cesur ve hoşgörülü yardımcıları vardır.

Çıkar sağlayan iyilik, iyilik olmaktan çıkar menfaat olur. Fakat nedenle almak için vermek, alışverişten ibarettir. İyilik arttığı nisbette ruh yücelir.

Görevimiz, devamlı olarak kardeşlik zincirinin, kopmak üzere olan halkalarını bulup, gerektiğinde bu halkaları yeniden imâl etmek ve halkaların manyetik kuvveti olan sevgiyi arttırmak olmalıdır. Çünkü biliriz ki bir zincir, daima en zayıf halkasından kopar. Bir defa bu halka tamamlandı mı, vuku bulan olaylar ne olursa olsun, artık onun kırılabilmesine imkân yoktur.

Hayat devam edecektir, zira o ruhun kapsamındadır; ruh ise ebedidir ve tahrip olması imkânsızdır. Yeter ki, bizler vazifemizi yapalım ve herşeyden önce muzdarip kardeşlerimizin göz yaşlarını silelim.

KAYNAKLAR :

- DİNÇMEN Kriton : *Deskriptiv ve Dinamik Psikiatri. Sayfa 124. 1969.*
HANÇERLİOĞLU Orhan : *Felsefe Sözlüğü. Sayfa 144. 1970.*
KAYSERİLİOĞLU Refet : *Ruh Dünyası. Sayı 2, 1963.*
KAZANCIOĞLU Ahmet : *Üstün Yaşamak. Sayfa 336. 1994.*
SENA Cemil : *Estetik. Sayfa 200. 1972*
M. Celaletini Rumî : *Seçmeler. Ruh ve Madde. Şubat 1985.*
M. : *luk ve Yardım : Mimar Sinan. Sayı 2. Sayfa 64. 1967.*
M. : *Düsturları : Mimar Sinan. Sayı 10. Sayfa 52. 1971.*

HERMES, HERMETİK TEKRİS VE GÜNÜMÜZ TEKRİSİ

H. Ahmet GİRĞİN

* Ayrıntıları bilinen tekris yöntemleri arasında hermetik tekris en ağır ve zor olanıdır. Çağlar boyunca ezoterik ekollerin çoğu ve hattâ çağdaş masonlukta, özellikle 1.derece tekrisinde hermetik tekris öğeleri kullanılır. Hattâ bizim tören, çok uzun zaman öncesinde Mısır'da yapılan Hermetik tekrisin çok daha hafifletilmiştir.

Tekris'in batı dillerindeki karşılıklarından birçoğu "initium = başlangıç, giriş" teriminden kök alır. Yapılan işleme "inisiyasyon", bu işlemde geçmekte olan kimseye "inisiye" adı verilir. Aslında anlam olarak girişten çok başlangıç daha doğrudur, kanısındayım; çünkü bütün ezoterik

doktrinlerde olduğu gibi kişiye girişte tüm bilgiler verilmemekte, gelişim süreci içinde adım adım verilmektedir. İşte, Tekris'de bu bilgilendirmenin ancak başlangıcıdır.

Hattâ kullanılan "nur" bile tam deyimidir. Çünkü bir masonun aydınlanması törenin sonundaki nur-u ziya verilmesi ile bitmez, ham taş yontulana kadar, yani ömür boyu devam eder...

* Hermetik Tekrisi incelemeden önce, Hermes'in kim olduğunu açıklamaya çalışalım:

* **Hermes kimdir?** Bu konuda çok değişik fikirler mevcuttur;

ama isterseniz kısaca çok eskilere gidelim ve Cihangir Gener kardeşimizin yeni çıkan ezoterik - bâtını doktrinler tarihi adlı kitabına göre incelemelerimizi sürdürüelim.

Mumedeniyeti: m.ö. 20.000'lerde merkezi pasifik okyanusu olmak üzere, Hawaii, Haiti, Fiji, ve Paskalya adalarından Meksika, Güney Amerika, Tibet ve Orta Asya'ya yayılan büyük bir medeniyet mevcuttu. Hattâ batan kıta Atlantis'in de bu medeniyetin devamı olduğu düşünülüyor.

19.yy. sonunda İngiliz araştırmacı James Churchward'ın Batı Tibet'teki bir mâbedin başrahibi tarafından kendine verilen ve daha sonra 20.yy. başında Meksika'da Amerikalı Jeolog William Niven'in ortaya çıkardığı Naacal (Tibet'te konuşulan yerel bir dil) tabletlerinin çözülmesi ile bu bilim dünyasının şüphe ile baktığı Mu. medeniyeti konusunda ayrıntılı bilgi alınabilmektedir. Bu tabletlerden ikisi, bu kıt'ada dinin yozlaşması üzerine ortaya çıkan **Osiris'e** ayrılmıştır. Günümüzden 22 bin yıl önce yaşadığı tahmin edilen Osiris, Mu kıtasına giderek Bilgelik Okullarından birine girdi, orada "üstad rahip ve kutsal kardeş" ünvanını alarak ülkesine geri döndü; tek tanrılı din için reformlar yaptı. Öldükten sonra dinine "Osiris Dini" adı verildi. Osiris'ten 6 bin yıl sonra Atlantis'te yaşayan Hermes (Toth) ise, günümüzden 16 bin yıl önce beraberindeki toplulukla Atlantis'ten çıkarak Nil

deltasına geldi ve Osiris dinini yaymaya başladı.

Osiris adının Mısır'a Hermes tarafından getirildiği, zamanla dinin yozlaşması sonucu Osiris'in de ilkel tanrılardan birisi haline dönüştüğü sanılmaktadır. Mısır tanrıçalarından İsis, Osiris'in kızkardeşi veya aynı tanrının dişi ifadesi, her ikisinin oğlu olan Horus da kutsal kelâmın ifadesidir. Zaten Mu medeniyetinin tanrısal simgesi güneştir ve Mısırlılardan çok önce Ra adıyla anılmakta idi. Hermes'de Mısır'da diğer bazı kişiler gibi zaman geçtikten sonra tanrılaştırılmıştır. Kuzey Mısır, Hermes döneminden Güney Mısır Hükümdarı Menes tarafından fethedilip birleşik krallık kurulana kadar (M.Ö. 3000 civarı) Hermetik rahipler tarafından yönetildi.

Osiris'ten bahsettiğimize göre Enneadlar'dan yani Mısır mitolojisine göre evrenin oluşumu ve biçimlenmesinden sorumlu 9 tanrıdan bahsetmeden mozaığımız tamamlanmayacaktır:

Başlangıçta sıvı kaos yani Nu (Nun) vardı, sonra okyanuslar arasından Atum-Ra (gümüş tanrısı; Ra gökteki güneş, Atum batan ve dünyanın derinliklerine gömüldükten sonra şafakta tekrar doğan güneş) meydana geldi ve gök ile dünyayı yönetmeye başladı. Daha sonra Atum-Ra tükrük veya mastürbasyon ile, Nu yani sıvı kaostan hava ve ışık tanrısı Şu (işareti arslan) ile kardeşi nem tanrıçası Tefnu (Tef-

nut)'yu oluşturdu. İkisi evlenerek yer tanrısı Geb (Keb, Seb) ve gök tanrıçası Nut'u doğurdular ve Geb ile Nut'da evlenerek 4 çocuk sahibi oldular: bu 4 çocuktan Osiris (önceleri toprak tanrısı; insanlara tarımı, bağcılığı, ekmek ve şarap yapımını öğretti). İsis ile Seth (çöl fırtınalar ve kötülükler tanrısı; yedi canlı; birçok yabancı dilde Şeytan = Satan'ın Seth'den kaynaklandığı düşünülür) ile Nephtis evlendiler, fakat Nephtis kısır olduğu ve kötü yürekli Seth İsis'i çok sevdiğinden Osiris'i ortadan kaldırıp İsis'e sahip olmak için bir şölen düzenliyor, tüm tanrıları davet ediyor, ve onlara denemeleri için bir sandık/tabut veriyor: külkedisi masasında olduğu gibi tabut tam Osiris'e uyuyor. Osiris tabutun içine girince kapağını kapatıp Akdeniz'e atıyor. Tabut denizde sürükleniyor ve daha sonra karısı İsis emri ile tüm denizde araştırılıyor, nihayet tabut Babilos'ta (bugünkü Suriye sahilinde) bulunuyor. Bunun üzerine, geri gelen Osiris'i Seth öldürüyor, vücudunu 14 parçaya (eski Mısır eyalet sayısı kadar) böldürürerek Nil'e atıyor. İsis kocasının parçalarının bulunmasını emrediyor; araştırmalar sonucunda 13 parça bulunuyor, fakat phallus bulunamıyor. Bir efsaneye göre parça bulunduktan sonra, diğer bir efsaneye göre phallus çamurdan yapıp yerine konduktan sonra İsis ve Nephtis kuş kılığına girerek kanatlarını çırpıyorlar ve oluşan rüzgâr/hava sayesinde Osiris canlanıyor, karısı ile ilişki-

ye girerek oğulları Horus'u doğurtuyor. Seth'in gazabından korkan İsis, Horus'u Nil kenarındaki sazlıklarda saklıyarak büyütüyor ve Horus büyüdüktan sonra Seth'i yenerek babasının vârisi oluyor; böylece Horus toprak tanrısı olarak canlıların tanrısı, babası Osiris ise yeraltına inerek çok daha önemli olan seçilmişler krallığını yönetecek yeraltı veya ölümler tanrısı oluyor. Osiris efsanesi ilkbaharda yeşeren tahıllar aracılığı ile yaşamın değişkenliğini, ruhun ölümden sonra tekrar dirildiğini yansıtır.

(*) Bir başka efsane : Güneşin annesi ve karısı olan Nut her sabah bir altın dana doğurur, dana gün içinde büyür, öğlen boğaya dönüşür ve annesini döller, akşam olunca Nut güneş kuşunu yutar, gebeliği sabaha kadar sürer ve ertesi sabah yine bir altın dana doğurur.... Bu mitossa Mısırlılar sonsuzluğun ve tanrısal tekliğin simgesi olarak "anasının boğası" derlerdi.)

* Halbuki Murat Özgen Ayfer kardeşimiz Mason Sözlüğünde Mu medeniyeti gibi çok lejander bölüme hiç değinmeden Hermes'in eski Mısır filozofu ve Hermetizm'in kurucusu olduğunu belirtmekte ve " Hangi çağda yaşadığı bilinmemektedir; hattâ böyle bir kişinin varlığı bile tartışmalıdır. M.Ö. 3000 - 2000 yılları arasında yaşadığı tahmin edilmektedir." demektedir.

- Thot (yunanca Mısırlıların ay tanrısı)'un nesnelere yaratan, ya-

zıyı bulan, ruhları tartan yargıç ve büyücü, ölümden sona kişilerin günah ve sevaplarını yazan tanrı olduğunu savunanlar vardır.

Yunanlılar Tanrı Hermes ile özdeşleştirmişlerdir.

- Tevrat'ta Hanok olarak adı geçen ve Nuh'dan önce 3. kuşak olan Enoş ile bir tutulur:

İbranice'de Honak "ders vermek, aydınlatmak, tekris etmek" anlamına gelir. Bu nedenle Enoş tekris sisteminin İnsanlık tarihindeki öncüsü olarak kabul edilmiştir. Bazı ritlerin ileri derecelerinde Enoş Tanrı'nın kendisine öğrettiği gerçek adını bir üçgen (Delta) üzerine kazıyarak bir Akik Küptaş'a gömmüş, sonra da bu küptaşı yeraltında inşa ettiği 9 katlı ve her katı birer kemer kubbeli odacıktan oluşan yapının en alt katına saklamıştır. Yani tekrisin ilk aşamasının gerçeğin saklanması ile başladığını vurgular.

- İslâm'da İdris diye geçer. Sünni inanışına göre Âdem ile Nuh peygamber arasında yaşamıştır (veya Âdem ile Şit'ten sonra gelen 3. peygamberdir). Ölmemiş, sonsuz değin Tanrı ile beraber yaşamak üzere cennete alınmıştır. Yazı yazmayı, dikiş dikmeyi, bazı kehanet biçimlerini insanlara öğreten ve ilk kez cihad eden odur. Bazı dilbilimciler Hızır ile özdeşleştirirler, bazıları ise Kitab-ı Mukaddesteki Ezra ile veya Havari Andreas ile hattâ Büyük İskender'in aşçısı Andreas ile aynı kişi olduğunu söylerler. Kitab-

ı Mukaddesteki Enoş ile İdris her ikisinde bedenleriyle cennete alınmış kişilerdir.

- Hermes'e yunanlılar hem kral, hem büyük rahip, hem de din kurucu olması nedeniyle "3 defa büyük" anlamına gelen "trimejist" sıfatını uygun görmüşlerdir. Bu kişi M.Ö.1100'de Antik Yunan'da yaşayan Hermes Trimegiste, Latince Mercur Trymegyste olarak anılan kişidir.

- Belki de Eski Mısır'da Hermetizm önderi birçok kişinin özellikleri aynı ad altında toplanmıştır.

* Hermes'in masonlukla bağlantısını belirten bir başka efsane daha vardır:

Buna göre Nuh'un iki üvey kardeşi tufan'dan önce bütün bilimlerin temelini oluşturan Yedi Bağimsız Bilim'i bulmuşlar ve Tufan'dan sonra yitirilmemeleri için bu bilgileri JABEL bir taş sütunun üzerine, TUBAL-CAİN ise içi boş ve suda yüzebilen bir madeni sütun üzerine işlemiştir. Yüzyıllar sonra Hermes, bu iki sütundan birini bularak bağimsız bilimleri öğrenmiş ve böylece bu bilimlerin babası sayılmıştır. Bu efsaneye göre Hermes M.Ö.1100'de yaşamış olması gerekir; halbuki bu durum hermetik ekollerin Eski Mısır'daki çok eskiye dayanan varlıkları ile ters düşmektedir.

(yedi bağimsız bilim:

Trivium : Üç yol ağzı (söz ve düşünceye bağlı olanlar) : Gramer, Mantık, Hitabet

Quadrivium : Dört yol ağzı (ölçü ve uygulamaya Yönelik olanlar) : Aritmetik, Geometri, Müzik, Astronomi.)

Yedi bağımsız bilimi Hermes'in kurduğunu, daha sonra ise Öklit'in Yedi bağımsız bilimin ustası olduğunu ve masonların da bu bilimlerini Öklit'ten öğrendiklerini yazarlar.

HERMETİZM

HERMETİZM'in temel amacı gerçeğin araştırılmasıdır. Bu bakımdan Hermetizm, dinsel - gizemsel bir öğreti olduğu kadar etkin olduğu çağa oranla belli bir bilimsellik taşır.

Gerçeklerin araştırılmasında Hermetizm tümüyle ezoterik bir yöntem izler ve bu yöntemin kaçınılmaz gereği olarak, örgüte alınacak kişiler çok derin ve çok zorlu sınavlardan geçirilerek seçilirlerdi.

* Hermetizm'in temel benimsenmişleri uyarınca zihinleri gelişmemiş ya da gelişmeye elverişli olmayan kişiler, gerçekleri ya anlayamaz, ya da kaldıramazlar.

* Özeleştirici yapamayanların gerçeklere ulaşabilme şansı yoktur.

* Bireysel tutkularından sıyrılamayanlar ve kötülüklerden tümüyle arınmamış kişiler ise, bunları elde ederlerse bu bilgileri yanlış ve zararlı yönde kullanabilirler.

* Sağlık ve bedensel güçleri de zihinsel yetenekleri gibi yerinde olmayanlar da gerçekleri araştırma yolundaki uzun ve zorlu girişimlere dayanamazlar.

Hermetizm'in temel öğretisine göre madde karanlık ile özdeşdir; ışık ise ruhtur ve aydınlık ruhtadır. Yeryüzündeki yaşam ruhun madde ile savaşından oluşan bir sınav evresidir. Gerçeğe ulaşabilmek, bu sınavdan başarı ile çıkabilmeye bağlıdır. Eğer ruh, maddeye yenilerek bu sınavı kaybederse karanlığa tutsak olarak varlığını yitirir. Sınavı kazanan ruh ise ölümsüzlük ışığına doğru yükselip, ölümsüzlüğe kavuşurlar ve salt gerçeği (mutlak hakikati) öğrenirler. İşte, bu yükselmede maddeye boyun eğmeyen ruh, yeryüzündeki kısa sınavı verdikten sonra ilk basamak olarak AY'a yükselir; çünkü ay düşünce dehasıdır, elinde gümüş bir orak tutar, doğumları ve ölümleri düzenler, ruhları cesetlerden kurtararak büyük ışığa çeker; bilindiği üzere Üstad-ı Muhterem'in bir yanında ay görüntüsü bulunmaktadır. Dördüncü kat gök ise GÜNEŞ'in egemenliği altındadır; çünkü güneş güzellik dehasıdır, başarı ışıkları saçmaktadır; ve yine bilindiği üzere Üstad-ı Muhterem'in diğer yanında güneş görüntüsü bulunmaktadır. Ve nihayet Hermescili-

ğe göre Evren'in yedi katı vardır ve yedinci ve son kat ölümsüzlüğe kavuşulan büyük aydınlık, aklın bütün sırlarını saklıyan Zuhal yıldızının katıdır.

İnsanın her yönden olgunlaşım yetkinleşmesi yoluyla Tanrı'ya yaklaşabileceği inancı diğer tüm gizemci ekollerden önce Hermetizm'de yer almıştır. Hermetizm öğretisinin temel öğelerinden biri olan "ışık-karanlık" diyalektiği de, sonradan çağlar boyunca bir çok din ve inanç sistemi (ki içinde Masonluk'ta vardır.) için bir esin kaynağı olmuştur.

Hermetizm'in bu temel öğretisi, karmaşık simgelerle ve astrolojik allegorilerle anlatılır. Kökeninde çoktanrıci ortam içinde "Tek Tanrı" görüşü belirir.

HERMETİK TEKRİS

HERMETİK TEKRİS'in nasıl yapıldığına dair bilgiler, Eski mısır papirüsleri ve rölyeflerinin incelenmesiyle öğrenilebilmiştir:

İlk aşamada önce aday hakkında çok derin ve yaygın bir soruşturma yapılırdı ki bilindiği üzere aramıza alınacak kardeşler içinde aynı araştırmalar söz konusudur. Sonra mâbede çağırılan aday, Hiyerofant (= başrahip) tarafından sorguya çekilirdi. Adaya geçireceği sınavların çok zorlu, hattâ yaşamını tehlikeye sokacak türde olduğu anlatılır, dileğinden cayması önerilirdi.

Mısır Ölümler Kitabı'nda anlatıldığına göre, inisiye edilecek

rahip adayı, gözleri bağlanarak**** İsis mabedinin kapısına getirilirdi. Mabedin kapısında biri kırmızı, diğeri siyah iki sütun***** vardı. Kırmızı Osiris'in nuruna ulaşma şansını, siyah sütun ise ölümü simgelemekte idi...

Kapıda yüzü örtülü bir İsis heykeli bulunmakta ve heykelin kaidesinde şu sözler yer almaktaydı:

"Yüzümdeki örtüyü hiçbir ölümlü kaldıramamıştır."

Başrahip adaya halâ dönme şansı olduğu söyler ve şöyle devam ederdi:

"Bu kapıdan nice ihtiyatsız kişi içeri girmiş, ama dışarı canlı çıkmamıştır. Öyle ise iyi düşün ve karşılaşacağın tehlikeleri gözününe getir, cesaret edemiyorsan vazgeç!"

Aday mâbede girme konusunda ısrarlı ise gözleri kapalı olarak tekrar dış avluya geri götürülür ve orada gözleri açılarak görevlilere teslim edilir. Burada 1 hafta boyunca aday, ortalığı süpürmek, bulaşık yıkamak, ayak yollarını temizlemek gibi pis işler yapmak ve bu işleri yaparkende konuşmamak zorundaydı.*** (Mevlâna tekkesine girişteki 40 günlük çile gibi...)

Daha sonra aday, sınavların başlayacağı bir kapı önüne getirilir, iki çirak rahip tarafından alınarak, bir dizi heykel ile bir mumya ve bir iskeletin bulunduğu loş bir koridordan geçirilerek, eline bir kandil verilip, çok dar bir delik-

ten içeri sokulurdu. İçinden ancak bir kişinin sürünerek geçebileceği bu geçit, Osiris tapınağının (Turhan Çağatay kardeşimiz gibi bazı yazarlara göre de büyük piramitin) giriş kapısı idi. **** İşte bizim tekrisimiz sırasında tefekkür odasından mâbed kapısına getirilen harici içeri girerken hafifçe başı öne eğilir: tıpkı dar delikten giren Hermes rahip adayı gibi... Bu kapıdan içeri girenin aynı yoldan geri dönmesine imkân yoktu : ya başarmak, ya yok olmak zorundaydı...

Aday bu geçitte ilerlerken derinden gelen sesler:

"bilim ve kudrete göz diken akıl-sızlar burada telef olurlar"

"bilim ve ilâhi kudrete inanmayan çılgınlar burada mahvolurlar." gibi sözlerle adayı uyarıyorlardı. Yolun sonunda ise dibi görünmeyen bir kuyu adayı bekliyordu. Aday kuyuya düşmeden hemen üstündeki dik merdivene tırmanabilirse (veya kuyu içinde ilerlerken farkedemediği merdivenlerden ancak elindeki kandili atarak ilerleyebildiği dehlizin sonunda) kendini dev heykellerin bulunduğu geniş bir salona getiriyorlar, yoksa kuyuda yuvarlanıp gidiyorlardı... Dehlizlerde fazla hava olmadığı için hızlı hareketin oksijeni bitirdiğini ancak farkedebilirdi. Geniş salonda kendilerini karşılayan rahipler tebrik ettikten sonra, salondaki 22 heykel ile altındaki 22 temel sırrı ifade eden aynı sayıdaki harfler ile bunların sayısal sembollerini açıklıyorlardı. Meselâ, 1 sayısı ve

A harfi tanrının ve onun yeryüzündeki ifadesi olan insanın sembolüydü...

Daha sonra aday, Merkezi ateş odasına götürülürdü. Bu odada dev alevlerin yarattığı tereddüdü rehber rahip kendisinin de buradan geçmiş olduğunu söyleyerek yenmeye çalışırdı **** (2. yolculuk). Alevlerin arasına dalan aday bunların gerçek olmadığını ancak o zaman farkedebilirdi. Daha sonra adayın karanlıkta derin çukurların bulunduğu su sınavını ***** (1. yolculuk) geçmesi gerekirdi. Çukurların dibi balçık olduğu için adayın çırpınması genelde çamurun içine gömülmesine neden olacağından adayın çok dikkat etmesi gerekiyordu.

Bu sınavlardan yorgun düşen adayı karşılayan 2 rahip rahat yatağın bulunduğu bir odaya bırakırlardı. Bu odaya daha sonra gelen gelen çok güzel bir kadın adaya içki sunup kendisinin sınavları başarı ile geçenlere verilen bir ödül olduğunu söylerdi. Aday, bu sözlere kanıp kendisi ile cinsel temasta bulunursa, az önce içmiş olduğu içkinin tesiri ile uyur, uyanır; odaya gelen başrahip adaya, daha önceki sınavlardan başarı ile geçmiş olmasına rağmen kendisini yenmeyi başaramadığını, nefesine hâkim olmayan insanın duygularına esir olacağını ve karanlık içinde yaşama-ya mahkum olduğunu söylerdi. Ve bu adaylar bir daha çıkmamacasına bu küçük odalarda hapis hayatı yaşardı.

Bunun sınav olduğunu anlayarak genç kıza direnen adaya şöyle denirdi:

"Güçlü ve becerikli olman yeterli değildir. Dünya nimetlerinden yararlanmasını da bilmen gerekirdi. Bu yüzden mâbede alınmazsın. Fakat mâbedin gizemlerini öğrendiğin için öleceksin!" Bundan sonra aday, eli, kolu ve gözleri bağlanıp tanyeri ağarmadan mâbedin dışına çıkarılarak kuytu bir vâdiye götürülürdü. Ayaküstü ve yalnızca başı açıkta kalacak şekilde toprak içine gömülür ve bir tam gün kızgın güneş altında, sonra da ay olmayan bir tam gece yalnız bırakılırdı. **** (3. yolculuk)

Bu deneylerden başarı ile geçen adayı rahipler, başrahip ve görevlilerin beklediği siyah ve beyaz taşlarla **** döşeli İsis sunağına (Osiris mâbedine ?) götürürlerdi. Başrahip adaya, burada göreceği tüm sırları hayatı pahasına saklayacağına yemin ettirir ve onu kardeş rahip ilân ederdi. Böylece aday, çırak rahip ünvanını alırdı. Çıraklık süresi ise kişiden kişiye değişir, ancak rehberi olan üstad rahibin kararı ile bir üst dereceye çıkabilirdi.

Bu zaman gelince başrahip çırağa, hakikatin nuruna ulaşması için ölmesi ve yeniden doğması **** gerektiği, aksi takdirde Osiris'in yüce meclisine kimsenin katılamayacağını söylediler. Çırak, "kendimi feda etmeye hazırım" derse görevliler tarafından, içinde bir köşede açık bir mezarın bulunduğu yeniden do-

ğuş odasına **** (tefekür odası) götürürler ve kapağı kapatırlardı. Mutlak karanlık içinde kendisi ile başbaşa kalan çırak, bir süre sonra zamanı algılayamaz hale gelir ve ancak bir gece kaldığı mezarda çok daha fazla kalmış gibi gelirdi. Sabaha karşı başının üstünde küçük bir deliği farkedirdi. Beş köşeli yıldız şeklindeki delik öyle ayarlanmıştı ki, sabah olunca Seher yıldızı Sotis'in ışığı tam bu deliğe vuruyor ve onun pırıl pırıl parlamasına neden oluyordu. Bu yıldız, çırağa tanrının varlığının ispatı ve hakikatin nuru gibi görünüyordu. Işığın yavaş yavaş azalmaya yüz tuttuğu anda mezar kapağı açılır ve başrahip çırağa müjdeyi verirdi: "Sen dün akşam öldün ve Osiris'in ışığını görerek yeniden doğdun. Artık, büyük sırlarımızı öğrenmeye hak kazanan bir inisiye kardeşimizsin." Bu açıklamalardan sonra yeni üstad rahip, bütün üstad rahiplerin bulunduğu "büyük doğu"ya götürülürdü; burada başrahibin kürsüsünün hemen üstünde, bir eşkenar üçgenin ortasındaki gözün içinden çıkan, kaynağı belli olmayan güçlü bir ışık bulunurdu, buna herşeyi gören Osiris'in gözü adı verilirdi. **** Masonlukta Üstad-ı Muhterem'in üzerindeki göz: "Hayat ve ışık veren güneş"

"Kelâmı ve yaratıcılığı"

"Kâinatın Ulu Mimarını" remzeder.

Gözün içinde bulunduğu üçgene "Işık saçan Delta" denir ve eşkenardır; alt açılı 36°'şar derece,

üst açısı 3 kez 36 yani 108 derecedir. Kenarları Fransız ihtilalinin de simgeleri olan : Özgürlük, Kardeşlik, Eşitlik"i belirtir, Açıkları Akl-ı Hikmet, Kuvvet, Güzelliği ifade eder. Uçlar ise, devrimin üç safhasını yani" doğum, yaşam ve ölümü" remzeder.

Hiyerofant bu aşmada şöyle konuşurdu:

"Bu noktaya kadar gelmeyi başaran sen, büyük sırların eşiğine geldin. Şu ana kadar sana verilen sırlar, küçük sırlar yani İsis'in sırları idi. Şimdi ise büyük sırları yani Osiris'in sırlarını elde edeceksin:

Tanrı Osiris, kendisi, karısı İsis ve oğulları Horus'dan oluşan bir üçlemedir. Osiris, yaşamın kendisinden doğduğu kutsal babayı, İsis onun dişil ve üretken yanını, Horus ise ilâhi kelâm ve maddi âlemi remzeder. Tanrı bir bütün-

dür ve tektir. Bu üç kişilik bölünme zaafın değil, mükemmelliğin ifadesidir.

Bu yüce varlıktan çıkan insanlar da birer ölümlü tanrıdır. Yüce Tanrıya ulaşmalarına çok az kalan kâmil insanlar ise, ölümsüz insanlardır. İlâhi düzende hiçbir şey küçük olmadığı gibi, hiç bir şey büyük değildir. Ne mutlu bu sözleri anlayabilene. Çünkü bunları anlamak demek, yüce sırlara sahip olmak demektir. Bu sırları kalbine göm ve ancak kendi eserlerinde ifşa et..."

Bu sözlerden sonra yeni üstada, özel üstad kıyafeti giydirilir ve yemin ettirilirdi. Eğer üstad Mısırlı ise, yönetici rahip olarak mâbedde görev yapar; yabancı uyruklu ise, din kurmak veya kendisine verilecek başka bir görev için memleketine gönderilirdi.

Faydalanılan Kaynaklar:

Gener, Cihangir : Ezoterik ve Batıni doktrinler tarihi, Gece yayınları, 1994

Ayfer, Murat Özgen : Mason Sözlüğü, 1992

Mengü, Renan : Tekris'in anlamı ve hermetik tekrisk, Mason Dergisi, Sayı 78, 1991

Çağatay, Turhan : Keops piramidinde tekris, Ankara Locası, konferanslar, seminerler, tezler, tekris anıları, ss:12-20

Gümüşlügil, Yılmaz : Yeni Kardeşlere Masonluğu Sevdirelim, Fazilet Muhterem Locası Çalışmaları, 1990, ss: 39-46

LOCALARDAN HABERLER

Localarda Verilen Konferanslar

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
İSTANBUL			
	İdeal	Faruk Şaşar	Sır Saklama
	Önder Öztunalı	Evrin Teorisi Üzerine Notlar	23.10.1995
	Özer Ozan	Doğu Felsefesi ve Masonluk	06.11.1995
	Aydın Odabaşı	Biraz Felsefe	20.11.1995
Kültür	Halil Nadaroğlu	ATATÜRK Hakkında Söyleşi	03.11.1995
	Şevki Nezih Aykut	ATATÜRK'ün Düşünce Yapısı	17.11.1995
Ülkü	Doğan Güvenç	Joseph Haydn K.: 'in "Yaradılış Oratorio"s'u	19.10.1995
	Teoman Sükuti, Ünsal Uras, Yüksel Onur, Ahmet Arkan	Her Zaman ATATÜRK	16.11.1995
Kardeşlik	Ahmet Timurkan	İngiltere Masonluk II	09.11.1995
Hürriyet	Selman Behmuaras	M.: 'luğun İnsan Haklarına Katkısı	10.10.1995
	Aziz O. Basan	Türklerin Gizli Tarihi	24.10.1995
	Cem H. Kum	Atatürk'ün Askeri Kişiliği	07.11.1995
	Mehmet Demirel	Atatürk'ün Devrimci Kişiliği	07.11.1995
	Burhan İşcan	Atatürk'ün Eğitimci Kişiliği	07.11.1995
Atlas	George Küdyan	Düşünmeyi Öğrenmek	11.10.1995
	Selim Gatenyo	İnsan Özkaynağı	25.10.1995
	R. Kunze Concewitz	Nükleer Gerçeğin Elli Senesi	08.11.1995
Müsavet	Doğan Turan	"Masonlukta Rehberlik"	
		Üstüne Düşünceler	29.09.1995
	Önder Turan	Düzlem Ülke	24.10.1995
	Ergün Toğrol	Atatürk'ü Anlamak	10.11.1995
Libertat	Cavit Aycan	Ömer Hayyam ve Bağnazlık	04.10.1995
Hakikat	Andon Parizyanos	Yeni Bir Döneme Başlarken	12.10.1995
	Yorgi Petridis	1995 UNESCO Hoşgörü Yılı Dolayısıyla "Masonluk ve Hoşgörü"	26.10.1995
	Temistoklı Dokos	Tekristen Sonra	23.11.1995

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
Ahenk	Nuri Yıldırım	Teklif - Tahkikat - Rehberlik	20.09.1995
	Adnan Sütmen	M.:luk Neden Evrenseldir? Niçin Evrenseldir?	04.10.1995
Fazilet	Nusret Semi	Basamağın Yorumu	18.10.1995
	Abdülkadir Erengül	Atatürk Haftası Nedeni İle Konuşma	01.11.1995
Erenler	Neş'et Sirman	Operatif M.:luk Nasıl Doğdu	17.10.1995
	Ulvi Altekin	Atatürkçülük ve Kemalizm	28.11.1995
Sadık Dostlar	Veysel Dikmen	Masonluk ve Sanat	13.10.1995
	Yüce Sun	Konuşan Atatürk	10.11.1995
Ülke	Eralp Özgen	Cumhuriyet Döneminde Eğitim Sorunumuz	12.10.1995
	Taner Vidinligil	İlkelden Gelişmişe Bilimde Evrim...	26.10.1995
	Ünal Uras	Atatürk ve Lâiklik	09.11.1995
	Ahmet Ersen	Dinler Batını Yönleri ve Sanatla İlişkisi	23.11.1995
Şefkat	Oğuz Polat	Çocuk İstismarı	26.09.1995
	Yusuf Altıntaş	Tolerans, Tevazu, Teavün	10.10.1995
	Azat Can İskender	Operatif Masonluk ve Mimarlık Tarihi	24.10.1995
Hulus	Cumhur Ferman	Teknolojik Alt Yapı ve Sosyo Ekonomik Gelişme	07.11.1995
	Murat Bilgili	Mitoloji - Öğreti - Masonluk Üçgeni	21.11.1995
	Atilla Kentkur	Semboller	06.11.1995
Freedom Devrim Pınar	Aydın Ortabaşı	Biraz Felsefe	20.11.1995
	Lefter Karakaş	M.:ta Temel Felsefi Görüşler	18.10.1995
Sevenler	İstavro Yoanidis	Moslow Piramidi ve M.:luktaki Motivasyon	01.11.1995
	Hans Machate	Wolfgang Amadeus Mozart K.:	15.11.1995
	Mehmet Hacıhanfendioğlu	İnsanın Son Dört Milyon Yılı	02.11.1995
Üçgen	Enver Necdet Egeran	Masonluk ve Demokrasi	27.09.1995
	Ali Sina Kumcuoğlu,	Tasavvuf	10.10.1995
Hisar	Niyazi Ünal	Masonik Mevzuat	24.10.1995
	Fahrettin Ocan	Atatürk	07.11.1995
	Aytaç Manço	84 Yaşında M.: Olan K.:miz	02.10.1995
Üçışık	Faruk Deniz	Yunus Emre ve Masonluk	06.10.1995
	İnsan Candemir	ATATÜRK	03.11.1995
Üçışık	Fadıl Top, Turhan Ilgaz, Mustafa Koç	Değişik Yönleriyle Atatürk	14.11.1995
	Tolga Alpaslan	Yusuf Allegorisinin M.:lik Yorumu	29.09.1995
Üçışık	Tamer Ayan	Çalışmalara Başlarken	18.09.1995

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Tamer Vidinligil	Laiklik Konusunda Bir Kaç önemli Husus ve Görevlerimiz	02.10.1995
	Fahrettin Süer	Yaşlılık "Mutluluk Çağı"	16.10.1995
	Onnik Nalbantkazarođlu	Bir Düzeyde ve Eşit Olarak	16.10.1995
	Ömer Erül	Atatürk Döneminde Ekonomi Politikası	13.11.1995
Gün	Hüsnü Göknel	Aydınlanma Yüzyılında Bir Mason	27.11.1995
	Ahmet Erman	Düşünce Özgürlüğü	05.10.1995
	Rüştü Çelebiođlu	Türk Dilindeki Sorunlar ve Masonlara Düşen Görevleri	01.11.1995
	İşık Ofdağ	Yazılı Olmayan Kurallar	30.11.1995
Özlem	Neşet Kadırgan	Çalışma Erdemi	09.10.1995
	Can Karahasanođlu	Doğruluk	06.11.1995
Başak	Ahmet Şenkut	G. Washington K.: 'in M.: 'lik Anıtı (Slaytlı)	05.10.1995
	Levent Aksüt	Dumlupınar Zafer Anıtı	19.10.1995
	Mustafa Berker	Eğitim	02.11.1995
İrem	Ufuk Berk	İngiltere Büyük Locası Binasının Slaytlı Gösterimli Tanıtımı	22.10.1995
	Gürsel Öngören	Atatürk ve Hukuk Devrimi	03.11.1995
Evren	Somer Önes	Ayasofyanın Türk Efsanesindeki Yeri	12.10.1995
	Okan Dal	Atatürk Tek Lider	09.11.1995
	Ahmet Sarkpyener	Franz Kafka	23.11.1995
Pramit	Feridun Buyurman	Sevgi	06.10.1995
	Onur Ayangil	Cumhuriyetten Günümüze Türk Resim Sanatı	20.10.1995
	Haluk Sezgin	İnsanlığın Düşünce Özgürlüğü Savaşındaki Dönemeçler II.	03.11.1995
Burç	Nüvit Candaner	Tiyatronun Gelişimi	13.11.1995
	Aziz Çöl	Bahailik Nedir ve Prensipleri	27.11.1995
Sembol	Önder Öztunalı	Evrin Teorisi Üzerine Notlar	23.10.1995
	Aydın Ortabaşı	Biraz Felsefe	20.11.1995
Güven	Muvaffak Batur	Masonluk ve Diyalektik Düşünce	05.10.1995
	Metin Bıçak	Hilmi ERİMLİ'yi Anma	02.11.1995
	Haldun Tarlan, Zihni Deniz	M.: 'nik Temel Bilgiler	16.11.1995
Meşale	İzi Geomezano	Atatürk Düşüncesinden Kesitler - Ekonomi Politikası	01.11.1995
	Osman Altun	Sevgi	15.11.1995

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
Anadolu	Raşit Temel	Masonluk Dünyaya Ne Vermektedir?	26.09.1995
	Aktan Okan, Timur Erk, Ahmet Han	Cehalet ve Taassupla Mücadele	10.10.1995
	Fatih Orbay	Akılın Önderliği	24.10.1995
	Raşit Temel	Verimli Bir Yaşamın Gerekleri	21.11.1995
	Necmi Karakullukçu	Masonluğun Yönetimi	07.11.1995
Sezgi	Erol Keskin	İnsanlık Sanatı	17.10.1995
Akıl ve Hikmet	Doğan Güvenç	Joseph Haydn K.: 'in "Yaradılış" (Die Schöpfung 1798) Oratoryosu	28.09.1995
Boğaziçi	Ahmet Özgen	Ahilik'e Ezoterik Bakış	13.09.1995
	Ekmel Denizler	Söz Serbesttir	22.11.1995
Yeditepe	Ahmet Akkan	Yaradılış	02.11.1995
	Ali Abbas Şahin	Anadolu'da Bir Hümanist Yunus Emre	16.11.1995
Gönye	Nessim Zalma	Hind Felsefesi ve M.: 'lukla İliintisi	18.09.1995
	Tamer Ayan	M.: 'lukta Nar ve Zambak Sembolizmaları ve Felsefesi	16.10.1995
Güzel İstanbul	Uğur Özcan	Masonluğun Sosyoekonomik ve Sosyokültürel Analizi	15.09.1995
	İmran Akgün	Masonluk ve İnsan Hakları	29.09.1995
	Orhan Çekiç	Atatürk	10.11.1995
	Mehmet Uçan	Atatürk İnkılaplarında Medeniyetçilik	10.11.1995
Gün Işığı	Reşit Ata	Büyük Üstat	11.09.1995
	Murat Kasaroğlu	Bilgisayar Dünyasındaki Gelişmeler	09.10.1995
	İzzet Zor	ATATÜRK	06.11.1995
	Tunç Timurkan	Masonlukta Dışa Açılma	20.11.1995
Tanyeri	Bora Aykaç	Atatürk'ün Anlatımı	03.11.1995
	Tarık Kantemir	Atatürk'ten kısa bir kesit	17.11.1995
Sadakat	Doğan Güvenç	"Yaradılış" J. Haydn K.:	10.10.1995
	Gürkan Aktoluğ	Atatürk'ten Atatürk	07.11.1995
Marmara	Ekrem Ülkü	Kavram Olarak Laiklik	20.09.1995
	Ergun Zoga	Taassup ve Lâiklik	15.11.1995
Sabah Güneşi	Erki Orkun	İdeal Küp Taş	25.09.1995
Dostluk	Ahmet Örs	Loca	18.09.1995
	Erdin Canyonan	Masonlukta Tolerans	02.10.1995
	Alber Bilen	Değişim	30.10.1995
Gelişi	Galip Dolun	Moral Varlığımızı Yüceltme Çabalarımız	19.09.1995
	Fuat Altınsoy	1995 Hoşgörü Yılında Dünyada ve Türkiye'de Hoşgörüsüzlüğün Boyutları	03.10.1995

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Rıdvan Dursun	İslam Ansiklopedileri "Sefa Kardeşleri	17.10.1995
	Kenan Öziç	Akıl ve Boyutlar	31.10.1995
	Burçin Orhon	Bilgi İktidarı ve Mesleğimiz	14.11.1995
Onur	Ali Dinçol	Atatürk Hakkında	14.11.1995
Umut	Aktan Okan, Ahmet Han	Cehalet ve Taassup ile Mücadele	09.10.1995
	Melih Kayan	Eski İstanbul	23.10.1995
	Ediz Hun	Doğanın 2. Güneşi; Sevgi	06.11.1995
	Cumhur Ferman	Teknolojik Altyapı ve Sosyo Ekonomik Gelişme	20.11.1995
Yakacık	Yakacık Mu.: L.: 'sı K.: 'leri	ATATÜRK'ü Anma Toplantısı	06.11.1995
Kadıköy	Ömer Faruk Kurt	İnsan ve Felsefe	25.09.1995
	Erdoğan Ersever	Sanat ve Masonluk	09.10.1995
	Erdoğan Kibarer	Bilimlerin Kraliçesi "Termodinamik" ve Onun Gölgesi "Entropi"	23.10.1995
	Cenan Torunluoğlu	Kemalizm	06.11.1995
Doğu	Nusret Semi	Üç Basamağın Yorumu	10.10.1995
	Tamer Ayan	Masonlukta Bayrak Sembolizması	21.11.1995
Ülküm	Şinasi Afacan	Operatif, Spekülatif Masonluk ve Landmarklar	26.09.1965
	Yıldırım Baysal	Atatürk ve Cumhuriyet	07.11.1995
	E. Necdet Egeran	Masonluğun Misyonu	21.11.1995
Ufuk	Turgay Pozam	Üstad Olmanın Sorumlulukları	22.09.1995
	Ekmel Ünlüsan	Kendini Bilmek	03.11.1995
	Levent Dirlik	Masonik Ütopya	17.11.1995
Doruk	Erol Keskin	İnsanlık Sanatı	17.10.1995
	Burhan İşcan	ATATÜRK	31.10.1995
	Ediz Hun	Yaşam'da Dostluk, Sevgi ve Şefkat"	14.11.1995
Örs	Argun Berk	Osmanlı İmparatorluğundan Günümüze Türk Masonluğu III. Bölüm	09.11.1995
	Kemal Danacı	Anadolu medeniyetleri'nden Masonik İzler	23.11.1995
Tesviye	Necmi Karakullukçu	M.:luğun Yönetimi	12.10.1995
	Oryal Güventürk	Masonik Sohbet	23.11.1995
Sabah Yıldızı	Ahmet Orkan	Masonca Düşünce, Masonca Davranma	02.10.1995
Atayolu	Tüm Kardeşler	Atatürk İlkelerinde Masonik İzler	08.11.1995
ANKARA			
Uyanış	Ethem Sena Çınar	Blim ve Ahlâk	29.09.1995
	Avarkan Atasoy	1925-1935 Atatürklü Yıllar	03.11.1995

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Ziya Tanalı	Mavi Localar ile Kırmızı Atelyeler arasındaki Kaynak Farkları	20.10.1995
Doğuş	Yılmaz Yücelen	İnsan Hakları Doktrini ve Masonluk	24.10.1995
Yükseliş	Mazhar Hiçşasmaz	Hümanizm Kavramı ve Atatürk İlkeleri	02.11.1995
İnanış	Ethem Sena Çınar	Felsefe	16.11.1995
	Tahir Güzelmeriç	M.:de bulunan Değerli Semboller	09.10.1995
	Ahmet Maden	M.:luğun dört Temel Erdemi	23.10.1995
	Teoman Akış	M.:lik Ahlak	30.10.1995
Bilgi	Okay Yalçın	İyiye Doğruya ve Güzele Yönelme	13.11.1995
	Turgut Sungur	K.:lik Zinciri	20.09.1995
	Tuncay Kesim	M.:luğun Biçimsel ve Somut Verileri	04.10.1995
	Ünal Tümer	M.:luk üzerine	18.10.1995
	Tuğyan Dinç, Ferdi Özmen	Atatürk Diyorki Tefvik Orbey K.: M.:lar	
Barış	Medil Gelir, Ünal Tümer	Ölülerini Anarlar	01.11.1995
	Ömer Tezcan Akıncı	Nuhun Gemisini Kimler ve Niçin Arıyor	17.10.1995
Yıldız	Ercan Tura	Atatürk ve Çevresi	06.11.1995
	İhsan Delibaşı	Aile ve Laiklik	26.10.1995
	Ziya Tanalı	Mavi Localar ile Kırmızı Localar	12.10.1995
Çankaya	Ünsal Yavuz	ATATÜRK	09.11.1995
	Turan Kaya	Vefa Duygusu ve M.:luk	23.06.1995
Arayış	Eralp Özgen	Ülkenin Eğitim Sorunları	22.09.1995
	Ö. Tezcan Akıncı	Nuhun Gemisini Kimler ne için arıyor	17.10.1995
Üçgül	Akın Erkan	Atatürk	07.11.1995
	Akın Erkan	Çağdaşlaşma Yolu	07.11.1995
	Ünsal Yavuz, Tayfun Kalkan	Uluslararası İlişkilerde Masonluk	13.09.1995
Ahiler	Oktay Ergin	Tıp'taki Son Gelişmeler	25.10.1995
	Mustafa Aydoğdu, Özcan Ertürk	Kırmızı ve Mavi Arasındaki Kaynak Farkları	14.09.1995
Çağ	Ziya Tanalı		
	Cemal Kadioğlu	Gelecekteki Yaşam	18.09.1995
Gönül Mimarları	Fazıl Çankırılı	Bektaşilik	02.10.1995
	Mehmet Baldudak	Mason Olma Yolundaki Gayretlerimiz	03.10.1995
Eşitlik	Yusuf Dülger	Hakikate Ulaşmayı Gerçekleştirebilecek	27.06.1995
	Avarcan Atasoy	1925-1935 Atatürklü Yıllar	24.10.1995
Yunus Emre	Yavuz Hakman	M.: Kimdir? M.:luk Nedir?	14.11.1995
	Ayhan Özvatan	Neden Hoşgörü	25.09.1995

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Himmet Umunç	Atatürk ve Milliyetçilik	13.11.1995
İlke	Muammer Aydođan	Ketumiyet	23.06.1995
Atanur	Bozkurt Güvenç	M.:luğun Kùltürel ve Toplumsal Boyutu	16.10.1995
Erdem	Alen Solagan	Zenci M.:luk ve Ayırım	19.09.1995
	Tuncay Kesim	Kişilik ve Kavramı	17.10.1995
	Yavuz Hakman	M.: Kimdir? M.:luk Nedir?	07.11.1995
Denge	Mehmet Demirtaş	İNCE ÇİZGİLER: 12 "Denge-Durağanlık"	12.09.1995
Doğan Güneş	Tugay Ateş	İnsan Hakları	12.06.1995
Tolerans	Taylan Lünel	Melih Tokat K.: ve Eserleri	27.09.1995
	Bekir Peynirciođlu	Hermetizm	11.10.1995
Kutup Yıldızı	Orhan Gazi Vural	M.:lik Renkler ve Sembolizması	15.06.1995
	Eren İnal	Beyin ve Evrim Hakkında Düşünceler	07.09.1995
	Haluk Alagöl	Kanserde Erken Tanı	21.09.1995
Üçnur	Yetkin Aydemir	Ham Taşın Seçimi	13.11.1995
Başkent	İlker Hocaođlu	Vefa	02.10.1995
	Yıldır Ertem Nevzat Arseven	Laik Cumhuriyetin Kuruluşunun 72.ci Yılı	30.10.1995
Gökkuşadı	Ethem Sena Çınar	İnsan-Düşünce ve Bilim	15.09.1995
	Soner Akyol	Greko Romen Mitoslar Üzerine Çeşitlemeler ve Masonluk	29.09.1995
	Tuncay Kesim	M.:luk Kökü Geçmişte olan gelecektir.	06.10.1995
	Erçin Kasapođlu	İnsan'ın Uyanışı	20.10.1995
	Ahmet Erhan Işık	M.:luğun Düzeni	17.11.1995
	Avarkan Atasoy	1925-1935 Atatürklü Yıllar	03.11.1995
Hoşgörü	Faruk Çetin	Sevginin Evrenselliđi	04.10.1995
	Okan Atilla	İnsana Sevgi ve Saygı	01.11.1995
	Kadir Bulhaz	Kendini Bil	15.11.1995
Antalya	Ümit İniş	Kabala-Hayat Ağacı-Sefirotlar	21.09.1995
	Tuncay Kesim	M.:luk kökü Geçmişte Olan gelecektir.	06.10.1995
	Soner Akyol	Greko Romen Mitoslar Üzerine Çeşitlemeler	29.09.1995
	Enver Necdet Egeren	M.:luğun Ana İlekleri	12.10.1995
	Necip Aziz Berksan	Atatürk	16.11.1995
Yörünge	Onur Şengün	Landmarklar üzerinde Değişik Görüşler	10.10.1995
	Akın Erkan	Çağdaşlaşma Yolu	07.11.1995
Pergel	Orhan Özalp	İnsan Hakları ve Masonluk	20.06.1995

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	N. Numan Çözçamur	Tatilin Yararları	19.09.1995
	Akgün Yıldız	Hipokrat Yemini ve M.:luk	21.11.1995
	Orhan Özalp	Atatürk ve Laiklik	07.11.1995
Uyum	Ruhi Güler, Levent Sinan		
	Tayfun Tezcan	Bir Ressam, Brugel	14.09.1995
	Ender Arkun	Globalleşen Dünya Değerler Sistemi	
		Karşısında M.:lar ve M.:luk	22.09.1995
	Tamer Hızal, Necmi Uğurlu F.M.	Dünyada ve Türkiyede	
	F.M. Coşan	Özelleştirme	12.10.1995
	Nur Altınörs, Kutay Batur		
	Bora Hızal	Bir Müzisyen Sybellius	09.11.1995
And	Hamdi Mehter	Anayasamızdaki M.:lik İnkeler	14.09.1995
Eskişehir	Tuncay Kesim	M.:luk Kökü Geçmişte	
		Olan Gelecektir	18.11.1995
Çınar	Yüksel Erdemir	M.:luk Olgusu ve Çınar	15.11.1995
	Asım Akın	Nodernizm ve Alternatifleri	19.10.1995
İZMİR			
İzmir	Halil İyigün	Doğum Yaşam	28.09.1995
Promethee	Bahri Yapıcılar	Masonik İnançların Kurtuluş Savaşı ve	
		Cumhuriyet Kuruluşundaki Etkileri	08.11.1995
Gönül	Atilla Elbeyli	Ahlaki Eylem	16.11.1995
Ümit	Okan Selek	Tolerans	28.11.1995
Ephessus	Alber Kaya	Duygularımızın Kontrolü	30.10.1995
Manisa	Ahmet Yılmaz	Günlük Kaygılardan Uzaklaşarak	
		düşünceye dalmak	11.10.1995
Ege	Murat Gomei	Çağdaş İnsan ve Ölüm	30.11.1995
Işın	Oğuz Dağlı, Hüsnü Erkan	Gümrük Birliği Eşiğinde Türkiye	16.10.1995
	Yusuf Kökdamar	Evrenin Sırları	27.11.1995
Başarı	Sabri Zihni Işık	Ölümden Ölümsüzlüğe Geçiş	20.11.1995
Üçsütun	Üner Birkan	M.:lukda Müzik	09.11.1995
Karşıyaka	Kemal Başak	Ağrı	26.12.1995
	Melih Çiftçikara	Atatürk'ü Anmak Anlama Özlemek	14.11.1995
Bodrum	Yüksel Kazmirci	Türk Masonluğunda 1965 Olayları	23.09.1995
	Ruhi Altınörs	M.:luğu Özümsemek	12.08.1995
	Avarcan Atasoy	Burada Ne Amaçla Toplanıyoruz	22.07.1995
	Yavuz Hakman	M.: Kimdir M.:luk Nedir	09.09.1995
	Ethem Sena Çınar	Kardeşlik ve Kuvvet	08.07.1995
Kordon	Cengiz Özarı	Şeyh Bedrettin	28.09.1995
	Aydın Zevkliler	Masonluk Dünyasında Tanınmış	
		Kişiler ve İlginç Olaylar	12.10.1995
	Nedim Çakır	Düşünce ve Sofrası ile Atatürk	09.11.1995
Tan	Mustafa Besimzade	DENGE	28.11.1995
Ocak	Cengiz Kabaklı	M.: ve Üyelerinin Vazifeleri	02.11.1995

ARAMIZDAN AYRILANLAR

ADI SOYADI	DOĞUM YERİ VE TARİHİ	TEKRİR TARİHİ	LOCASI	EB. MAŞ. İNTİKAL TARİHİ
İbrahim Gül	İstanbul 1946	05.02.1982	Sezgi	14.08.1995
Necip Alayeli	İzmir 1918	24.06.1953	Tolerans	04.07.1995
Nurettin Acar	İstanbul 1963	19.10.1993	Hisar	06.09.1995
A. Tayfun Tercan	Mengen 1952	05.01.1994	Devrim	28.08.1995
H. Uğur Özer	İstanbul 1946	30.01.1976	Sezgi	13.09.1995
Selçuk Lokman	Turhal 1950	05.11.1994	Ülkü	13.07.1995
Feridun Sipahioğlu	Bursa 1919	07.03.1960	Gönül	23.09.1995
Atilla Batıkarayel	İstanbul 1932	02.06.1970	Fazilet	07.06.1995
Süleyman Zeki Önal	Kemaliye 1929	24.05.1983	Yakacık	10.10.1995
İslam Refioğlu	Gence 1915	10.10.1953	Ülkü	14.10.1995
H. Ümit Güneş	Ankara 1944	08.12.1975	İnanış	22.07.1995
Güneşi Olcay	Ankara 1936	03.09.1976	Dikmen	11.10.1995
Demir Tan	İstanbul 1930	09.12.1968	İnanış	01.10.1995
Nail Kurt	Selanik 1913	15.10.1973	Barış	02.09.1995
Leon Gömel	İzmir 1919	15.10.1969	Promethee	26.05.1995
Günal Erköse	İstanbul 1939	11.03.1977	Piramit	05.11.1995
Jak Veissid	İstanbul 1920	30.01.1963	Atlas	09.11.1995
Osman Can Sarıdal	İstanbul 1942	23.11.1976	Hisar	05.11.1995

HIÇ BİR ŞEY ÖLMEZ – HER ŞEY YAŞAR

**Eb. Maş.'a İntikal eden kardeşlerimize Ev . 'in U . Mi . 'ndan sonsuz mağfret
ve kederli ailelerine ve bütün kardeşlerimize sabırlar dileriz.**

MİMAR SİNAN

Organ of the Grand Lodge

of Free and Accepted Masons of Turkey

CONTENTS

4. Message of the M.W. Grand Master Can ARPAÇ
11. On the origin of Operative Freemasonry Neşet SİRMAN
17. On the Rituals Şahir Talât AKEV
32. The difference that Freemasonry
brings to our lives Raşid TEMEL
35. Freemasonry and Mathematics Abdurrahman ERGİNSOY
43. The Creation Ahmet AKKAN
47. What is Freemasonry?
Who is a Freemason? Yavuz HAKMAN
56. To be a Freemason Adem GÜLER
59. Ear of Corn in Freemasonry Tamer AYAN
77. Goodness Enis Nihat ECER
82. Hermes, the Hermetic Initiation,
Initiation today H. Ahmet GİRGİN
91. News from our Lodges Mimar SİNAN
99. Obituaries Mimar SİNAN

Adress : 25, Nuruziya Sokağı — Beyoğlu / İSTANBUL

YEAR : 1995

NO : 98

